SOLFASOL

ANKARA'NIN GAYRİRESMİ GAZETESİ

Aylık Gazete | **15 TL** | Ağustos 2021 Sayı 103 | **www.solfasol.tv**

Biz şimdi alçak sesle konuşuyoruz ya
Sessizce birleşip sessizce ayrılıyoruz ya
Anamız çay demliyor ya güzel günlere
Sevgilimizse çiçekler koyuyor ya bardağa
Sabahları işimize gidiyoruz ya sessiz sedasız
Bu, böyle gidecek demek değil bu işler
Biz şimdi yanyana geliyor ve çoğalıyoruz
Ama bir ağızdan tutturduğumuz gün hürlüğün havasını
İşte o gün sizi tanrılar bile kurtaramaz.

Cemal Süreya

Ütopyanın Peşinde: Bir Ankara Projesi

›› s. 21 Kutay Karabağ

İstanbul Bilgi Üniversitesi Mimarlık Bölümü, 2019-2020 Bahar döneminde 4. Sınıf Tasarım Stüdyosu'nda çalışma alanı olarak Ankara'yı ele aldı. Odağına Ulus-Çankaya aksında yeniden canlandırma önerilerini alan çalışmalar, 'Ulus'ta Yeniden / Tarihi Merkezde Kentsel Alanın Dönüşümü' ve 'Çankaya'da Bir Ülke / Mimaride Kimlik ve Temsil Araştırması' temaları üzerinden geliştirildi.

Dünyadaki İyi Bir Yol Ayrımı: ODTÜ'lü Olmak

ODTÜ'lü olmak dev bir beraberliktir. Şenlik, tören, anma olsun farketmez; üniversite çalışanını, öğrencisini, öğretim elemanını, mezununu, yerleşke işyeri sahiplerini yan yana görürsünüz.

›› s. 2 Sinan Kayalıgil

SOL FALSO — Aydan Çelik

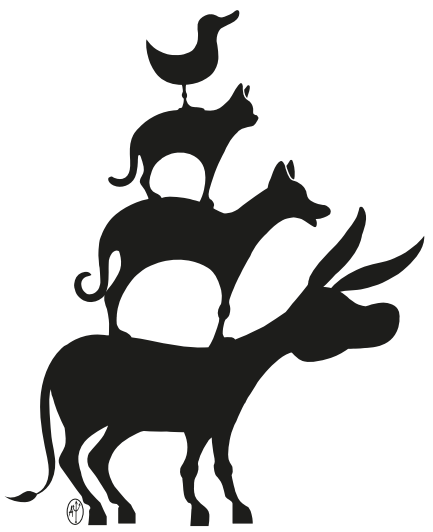

#DatçayıSavunuyoruz

Mansur Yavaş'a Açık Mektup

Bir aktif yurttaş olarak haddimi aşmadan, istisnasız hepimizin yararına olduğunu düşündüğüm beklentilerimi, önerilerimi ve sorularımı sizinle paylaşacağım. Bu paylaşımı kişisel sorumluluğum olarak görüyor ve yazmaya başlıyorum.

›› s. 6 Mehmet C. Peker

GÜNCEL

Ezidi Kız Çocuğu Kaçıran IŞİD'liler Serbest Bırakıldı
›› s. 5 Hale Gönültaş

"Ne olursa olsun direneceğiz; çünkü çok haklıyız!" Can Güzeloğlu ile Söyleşi
›› s. 8 Alisa Candan Karsu

ANKARA

Çamlıdere'de Bir Çiçek ile Bir Kütüphane Er Geveni ve Son Kale
›› s. 10 Necati Yalçın

Ankara'nın Kızılay Tarafı
›› s. 12 Akın Atauz

Sanatçılar El Ele → Dosteller Apartmanı
›› s. 14 Şefik Onat

KÜLTÜR SANAT

Apoletleri Sırmasız Şair Turgut Uyar ve Ankara
›› s. 30 Sencer Başat

"Güzel Şehir İlkeleri: Eski Prag-Eski Ankara" Kitabı Nasıl Oluştu?
›› s. 32 Mehmet Tunçer

AGORA

Ekolojik Hareketlerin Önündeki Sınırlamalar
›› s. 33 Hakan Yurdanur

Kötü Zamanlar
›› s. 36 Hakan Yurdanur

Dünyadaki İyi Bir Yol Ayrımı: ODTÜ'lü Olmak

Sinan Kayalıgil

Fotoğraflı bir sosyal medya gönderisini görmek, ODTÜyü ve son üç yıldır geniş bir ekiple verilen uğraşı düşündürttü.

ODTÜ'nün en bilinen girişi için anayoldan sapmaya "Dünyanın en iyi yol ayrımı" demekle Erdem Çapa yaratıcı olduğu kadar çarpıcı bir değerlendirme yapmış. Hem bir yerinde alışıldık kalabalık bir akıştan ayrılmayı anlatıyor, hem de bu kısacık cümlesiyle, ayrılmanın iyi bir şey, hatta dünyanın en iyi farklılaşması olduğunu vurguluyor. ODTÜ'nün özgün anlamını, değerlerinin yüksekliğini, öyle akademik tasniflere, uluslararası sıralamalara, atıf ve etki sayılamalarına, indekslere değinmeden yalın bir ifadeyle anlattığı için hoşuma gitti. Bir de, belli ki yolu ODTÜ'den geçmiş bir "Hocam"ın dosdoğru ve içten izlenimini aktardığı için Erdem'in gönderisi dikkatimi çekti.

ODTÜ'yü, yalnız iyi bir eğitimle diploma alınan, değerli akademisyenlerin, yetenekli öğrencilerle bilimsel araştırmalarını yürütüp hayata katkı yaptığı büyük bir üniversite olarak görmemeli.

Bundan da öte, ODTÜ'yü bozkırın orta yerinde yılların emeğiyle geliştirilmiş, özenle korunmuş imrenilesi yeşillikler içinde büyük bir vaha diye görmek de yetmez. Başka yönleri de görülmeli.

ODTÜ, yaşama bakışı yeniden tanımlayan, yaşamı, toplumu, yerleşik kurumları sorgulamayı, değiştirilmesi gerekenlere yönelik sorumluluk duymayı, harekete geçmeyi benimseten bir okuldur. Fakat şu da işin bir başka gerçeğidir: amfilerinde, laboratuvarlarında yapılan dersler, geniş kütüphanesinde kitap ve dergilerin başında geçirilen uzun saatler, salonlarında yapılan konferanslara katılmak, konuk konuşmacıları dinlemek bu anlayışı edinmeye yetmez. Bu akademik çabalara, ODTÜ'nün geniş alanındaki doğası ve donanımlarıyla, orada yerleşmiş kurallarla, orada görev alan, iş gören, hizmet sunan, okulunu zaman zaman ziyaret eden insanlarla, ülkenin gündemini izleyen, tavır alanlarla iç içe yaşamayı da eklemek gerekir.

İşte bu zengin iletişim ortamının, ODTÜ'de öğrenci olmayı ve mezuniyeti aşan, bir süre de olsa yolu oradan geçen her insanda bir ölçüde ODTÜ'lü olma niteliği yaratma özelliği vardır. ODTÜ'de otostop yapanlar kendiliklerinden kuyruğa girer, ODTÜ'de ormandaki ağaç, binalar arasında gezinen kedi-köpek herkesçe korunur, ODTÜ'deki merkezi yerlerde yaya geçişi varsa yaya geçidine yaklaşan her araç bekler, ODTÜ'ye yolu düşen insan kimseyi rahatsız etmeden özgürlüğü duyumsar, yaşam tarzıyla baş başadır; ODTÜ'de toplum üzerine, yaşam üzerine düşünceler, kimseye, hiçbir topluluğa, yapıya, doğal çevreye zarar vermeksizin yayılabilir. Öte yandan, ODTÜ'lü olmak dev bir beraberliktir. Şenlik, tören, anma olsun farketmez; üniversite çalışanını, öğrencisini, öğretim elemanını, mezununu, yerleşke işyeri sahiplerini yan yana görürsünüz. Farklı unsurlarla yan yana geldiklerinde o kültür, ODTÜ'lülerde daha da güçlenmiş olarak belirir. Farklı bir yola ayrılıyor olma, işte bu büyük ODTÜ'lü ailesinin 65 yılı aşkın tarihi içinde yarattığı anlayışın, o özgün tavrın sonucudur.

Gelişme kilidinin bir anahtarı

Toplumsal gelişmişlik, sorunlarını çözebilme beceri düzeyine bağlıdır. **Finlandiya**, yoksul dışa bağımlı bir tarım toplumu olma sorununu, yarattığı eğitimle, ülkenin her yerine ulaşan uygulayıcılarla ulusal bilinci güçlü, varlıklı bir sanayi toplumuna dönüşerek çözdü. **Yeni Zelanda**'nın Covid-19 mücadelesinde en önde oluşu, ülkede orman yangınlarına karşı kullanılan 4 düzeyli uyarı sistemini ve toplum ölçeğinde erken önlem alma örgütlenmesi çözümünü derhal uygulamaya sokmasındandır (https://www.bbc.com/news/world-asia-53274085). Küçük ve yoğun nüfuslu ülkesinde **Singapur** özel oto satışının yarattığı sorun için araştırmalar sonucu önerilen kısıtlı süreli otomobil edinme sertifikasına sahip olma zorunluğunu getirerek çözüm sağlamıştır (https://www.bbc.com/news/business-41730778).

> ODTÜ'lü birlikte olmayı, birlikte çözümü defalarca başarmıştır. Yakın tarihte bu birlikte duruş ile birlikte çözüm yaratmanın örnekleri çoktur.

Sorun çözmede başta gelen gereklilik yetişmiş insandır. Yetkin insan gücü kapasitesi olmadan gelişme başlasa bile sürdürülemez. Hiçbir toplumda, insan gücünün hüneri olmadan ilerlemenin kilidini açan anahtar bulunmamıştır. Bu anahtarları topluma sunma işinde en önde gelen kurumlar üniversitelerdir. Üniversite, eğitime eşlik eden araştırma ile bilgiyi ürettiği gibi, yayar ve kullanılışlı kılar. Ama sorunları çözmede bilgilenmiş yetişmiş insan gücü tek başına yetmez. O insan gücünün dağarcığında, ilişkilerin yürüyeceği yapılarda, iş görecekleri iklimde ek özellikler bulunmalıdır. Ayrıca, insanlarda eğitim aracılığıyla geliştirilmiş kapasiteyle yapılacak çözüm üretiminde devamlılığı sağlayacak ortak irade de yaratılmalıdır.

ODTÜ'yü özgün bir kurum yapan, insan gücünü iyi yetiştirmekten başka, sorun çözmede gerekenlere yatkın, bu anlamda alışkanlıklarla donanmış ODTÜ'lüleri yaratmasıdır. Yol ayrımından ODTÜ yönüne sapan öğrenci, yıllar önceki mezun, öğretim elemanı, idari görevli, emekçi, yerleşkede uzun süredir hizmet sunan işyeri sahipleri bu havadan etkilenir, farklı bir anlayışa yatkın biri olur. ODTÜ'lüler bu üretken özelliklerini, bir araya gelerek, kitleselleşerek yaşadıkları sorun çözümlerinde defalarca güçlü biçimde deneyimlemişlerdir.

GÜNCEL

Bunlar arasında 2013 yılındaki üniversitede demokratik haklara saygılı olunması için tüm ODTÜ'lülerin pay aldıkları "ODTÜ Ayakta" günleri, 2019'da olanakların yetersizliği ileri sürülerek Bahar Şenliği'nin Devrim stadyumunda yapılamayacağı açıklandığında "Olanak yoksa, biz varız" sloganıyla başlayıp ODTÜ'lülerin dışında sanat ve gösteri çevrelerinin de desteği alınarak kitlesel talebin kabulüyle sonuçlanan "Şenliğine Sahip Çık" kararlılığı hemen akla gelenler.

Yakın zamanlardaki "Kavaklık Direnişi"nde ODTÜ'lüler, iki ayı aşkın süre boyunca yalnız Ankara'dan değil, ülkenin farklı yerlerinden ulaştırılan dayanışma mesajları ile desteklendikleri coşkulu bir birliktelik örneği verdiler. Gün be gün farklı unsurları ile ODTÜ'lüler kolkola girerek öğrenci konaklama olanaklarında yapılmak istenen müdahaleye karşı yurtlarındaki mevcut anlayışı, yerleşkenin ağaçlarını, yeşil alanlarını savundu ve sonunda başarılı oldu.

ODTÜ'lülerin yalnız üniversiteyi ve üniversitedeki haklarını savunmada değil, başka sorunlarda da çözüme katkı yapan sayısız birliktelikleri oldu. Burs desteği sorununa bulunan bir çözümde aylarca uğraşılan uluslararası bir düzenlemeyle 2020'nin Kasım ayında "Bir Günde Dünyayı Koş" adıyla 86 ülkeden 3,500 kişinin katıldığı bir etkinlik başarıyla tamamlandı.

ODTÜ İstanbul Mezunlar Derneği'nin önderliğindeki bu girişimden önce, Antalya Mezunlar Derneği de yerel yönetimin desteğini alarak bir Gençlik Merkezi'nin açılmasını sağladı; öyle bir merkez ki, salgın döneminde katılımcı gençlerin emekleriyle üretilen binlerce maske talep edenlere dağıtılabilmişti.

Yaratıcı ODTÜ'lü birlikteliğini ileri taşımak

Dünyanın her yerine yayılmış 140 bin mezunu, 30 bini aşkın mevcut öğrencisi, dört bin akademik ve üç bin idari çalışanı, yerleşkesindeki işyeri sahipleri, öğrenci ve mezun yakınları, yüze yakın öğrenci topluluğuna katkı verenler, yerleşkeye komşu semtlerin sakinleri, ODTÜ'nün temel ve uygulamalı araştırmalarından, Teknokent'i ve merkezlerinden hizmet almış ve ilişkileri devam edenler ile geniş ve çeşitli yeterlilikleri ile bu büyük ODTÜ ailesinin iç ilişkileri ve dış dünya ile bağlantıları güçlendirilerek ODTÜ'nün "en iyi yol ayrımı" oluşunun temelleri daha derinlere indirilebilir.

ODTÜ'lülerin etkileşimi süreklilik kazanır ve tüm unsurlarına kolayca yaygınlaştırılırsa, toplumsal gelişimimize çok daha etkili çözümlerle katkı sağlayabilir.

Bu düşünceyle ODTÜ Mezunlar Derneğinde ODTÜ'lüler arasında iletişim ve dayanışmada olası geniş fırsatları tanımak ve bu amaçla yeni araçlar yaratmak için, 2018'in Temmuz ayında **Anlamak Komitesi** çalışmaları başladı. Haftalık düzenli toplantılarla sürdürülen bir yıllık görüşmeler serisi sonunda 2019'un Kasım ayında ODTÜ'lü tüm unsurların birbirini değerlendirip beklentilerini ifade ettikleri bir çalıştay yapıldı. Bu 1 günlük oturumun sonunda kurulan Örgütlenme Çalışma Grubu'na, ODTÜ'lü olarak benimsenen tüm unsurları karşılıklı üretken ilişkiler içine sokmak için nasıl bir yeni örgütlenme anlayışının benimsenmesi gerekiğini saptayıp önerme görevi verildi.

Bu çalışma grubu, önce çalıştayda öne sürülenlerden ODTÜ'lülerin aralarındaki ortaklıkları sorguladı. "ODTÜ'lüler kolektif olarak neleri görmek istiyor? Her ODTÜ'lü unsurun diğerlerinden beklentilerini çakıştırırsak ortaklık olarak ne çıkar?" sorularına yanıtlar arandı.

Sonuçlar şu biçimde belirlendi:

- ODTÜ'yü ilgilendiren karar süreçlerinde yer alma
- Karşılıklı ve kesintisiz görüşmeleri, iletişimi sağlama
- Toplum sorunlarına ortaklaşa duyarlık, çözümler üzerinden yakınlık kurma
- ODTÜ'yü sahiplenme, aidiyet yaratma
- Akademik etkinliklerde ve öğretimde özgün bir nitelik için uğraş verme

Yeni bir yapılanma olması durumunda nasıl bir doğası olsun isteniyordu? Bunlar da çalıştaydaki ifadelerden şöyle belirlendi:

- Hiyerarşisi olmayan, samimi (yani yatay, katılanların tamamını eşit gören)
- Yardımlaşmalı (yani diğerinin rolünde kendisine yer bulan)
- İnisiyatif alan, proaktif (yani önceden projelerle yanıtlar hazırlayan)

bir doğa.

Sonuç olarak hiyerarşisi olmayan, yatay özellikli bir **taban örgütlenmesi** önerisi oluşturuldu. Her katılımcısı **eşit** görülen, mensuplarının tümünün yer alacağı, bilgilendirme, iletişim, gönüllü işbirliği ve ilgili alanlardaki **inisiyatif önerilerine** çağdaş teknolojilerin sunduğu olanaklar kullanılarak kabul aranan **bir platform** biçimi düşünüldü. Bu amaçla, üyeleri katılımcı usuller ve sınırlı süreler için göreve gelen bir organca yönlendirilen, etkinlikleri ile eylemlerinde öncelikle **uyumun gözetildiği**, **denetimini gevşek usullerle** kendisi yapan bir yapı tanımlandı.

Bu yapılanmaya bir ad vermek gerekiyordu. Tabandan gelen önerilerin, ODTÜ'lü unsurlar arasında bir uyum gözetilerek uygulamaya geçirilmesine iletişim ve eşgüdüm amaçlı destek verecek **bir platform** olacağı için **İnisiyatifODTÜ** adı uygun bulundu. O günler 2019 yılı sonu olduğu için güncellik anlamında İnisiyatifODTÜ19 demek uygun görüldü. O günlerin yakın geleceğinde adı aynı biçimde verilecek Covid-19 belasından ise tabii kimsenin haberi yoktu.

Üniversitemizi ve toplumu ilgilendiren alanlarda düşünülmüş örgütlü tutumların, çözümlerin uygulanmasına başlama önerilerini kapsadığı için **inisiyatif** demeyi tercih ettik. Bir buluşma ve ortaklaşma yaratılırken, ODTÜ'lü unsurların bileşen örgütlerin (topluluk, dernek ve sendikaların) karar ve uygulamalarında **özerkliğine saygı esası** nedeniyle bir platform olmasını istedik. Bu yapılanma biçimi ODTÜ'lü unsurların katıldığı oturumda uygun görüldü. Bu düşünceler Mezunlar Derneği üyelerine 11 Ocak 2020'deki Genel Kurul'da bir rapor ile sunuldu.

ODTÜ'lü birlikteliğinin biçimlenmesi

2020 yılı Mart ayından sonra başlayan salgın dönemi İnisiyatifODTÜ'yü de bir süre duraklattı. Ancak ODTÜ'lü kolektif girişimlerinden kolay vazgeçmezdi. Kasım 2020'de yeniden toplanmaya başlandı. Çalışmaların odağında artık iki konu vardı: örgütsel yapı ve işleyişin ayrıntıları ile platformun bilişim desteğinin tasarım ve yürütülüşü.

Örgütsel yapıda, dileyen her ODTÜ'lünün yer alabileceği **İnisiyatifODTÜ Konseyi** ve bu konseyin üyeleri arasından ODTÜ ailesi mensuplarının belirli sayılarla temsil edileceği dokuz kişilik **Koordinasyon Kurulu** olması uygun görüldü. Bir platform olarak, konseydeki ODTÜ'lülerden gelen önerilerle başlatılan ve Koordinasyon Kurulu'nun tüm temsilcilerinin tamamen uzlaşacağı örgütlü tutum ve eylemlilikleri duyurup, iletişim ve haberlerle desteklenmesi ana işlev olarak tanımlandı.

En az iki konsey üyesinin katılımıyla önerilebilecek inisiyatiflerin, ticari girişim, reklam ve ODTÜ kurumsallığı içinde tanımlı görevler dışında kalan ve ODTÜ'nün akademik ve toplumsal işlevi ile ilişkili olması koşullarını sağlayan her tür etkinlik, kamuya açık program, kampanya, tavır alma eylemi veya açıklama olabileceği öngörüldü. İnisiyatifODTÜ'nün, koordinasyon kurulundan onay almış her inisiyatifi tüm ODTÜ'lülere duyurmak, çağrısını yapmak, gelişmelerinden haber vermek dışında,

- ODTÜ'lülerin aralarında karşılanabilecek bilgi edinme ve işbirliği taleplerini,
- Üniversite ve ODTÜ'lülere yönelik duyurmak istedikleri kişisel görüşlerini aktaracakları bir "Açık Kürsü"yü,
- Üniversite çevresinde düzenledikleri kitlesel katılıma açık şenlik, sergi, gösteri türü etkinliklerin takvimini,
- Toplumsal amaçlı ekip çalışmalarında yararlanabilecekleri yaklaşım ve araçların tanıtımını

yayımlayarak etkileşimi güçlendirmek misyonu benimsendi.

Platforma, internet ortamında erişim ile sağlıklı, güvenilir ve hızlı bilişim desteği sağlanabilmesi artık kullanımdaki bir web sayfasında yer alıyor. www.inisiyatifODTU.net adresinde, konsey üyeliği için kayıt başvurusundan inisiyatif önerisi ve Açık Kürsü ile pano duyurularına kadar İnisiyatifODTÜ'nün tüm yayımlama işlevlerini yapılabileceği gelişkin bir tasarım kullanılmaktadır.

İnisiyatif hemen!

ODTÜ'lüler tasarladıklarını hızla hayata geçirir. İnisiyatifler için de böyle oldu.

Aylar süren salgının getirdiği kısıtlılıklar, yerleşkedeki işyeri sahibi ODTÜ'lüleri güç durumda bırakmıştı. Buna çözüm olarak bir dayanışma inisiyatifi önerisi yürürlüğe konuldu. ODTÜ Çarşı'daki kitapçımız ile kurulan ilişki sonucu yüzlerce ODTÜ'lü kitap tutkunu, uzaktan verdikleri kitap siparişleri ile bu işyerine zorlu günlerinde bir nefes aldırdı.

Bir başka inisiyatif de kendi öğretmenlerinin yönlendiriciliğiyle uzak köy okullarındaki çocukların kitaba erişimine katkı vermek oldu. Yaş grubuna uymasına özen gösterilen kitaplar hızla başlatılan bir kampanya ile toplanıp Erzurum'a doğru yola çıkarıldı. Erzurum'un Narman ilçesi Güvenlik köyü okulunda artık ODTÜ'lülerin dayanışmacı tutumunun minik bir izi var.

ODTÜ'nün kuruluşunun 65. yılının kutlanacağı 2021'in 21 Kasım günü Büyükşehir Belediyesi tarafından tahsis edilecek bir alanda Ankaralılarla birlikte bir fidan dikme şenliği düzenlenmesi inisiyatifi önerildi. Ankara, Çankaya ve Yenimahalle Kent Konseylerinin de katılmaları için çağrılacağı bu girişime, "Ankara Fidan Kardeşliği" adı verildi. Bu inisiyatif için, yakında ODTÜ Öğretim Elemanları Derneği, Eğitim-Sen 5 No'lu Şube ODTÜ Temsilciliği ve ODTÜ Mezunlar Derneği tarafından Büyükşehir Belediyesine ortak başvuru yapılacak.

1967 yılında Niğde'nin Ulukışla ilçesinin Eminlik köyünde ODTÜ Mimarlık öğrencileri ile oradaki öğrenci velileri elele vererek 37 dönümlük bir alanda bir ortaokul binası yaptılar. 2018 yılında öğrenci mevcudunun 42'nin altına düşmesi sonucu kapatılan bu okul daha sonra yeniden faal duruma geçince, inşaatın yapısında ve eğitim-öğretim araç gereçlerinde çeşitli eksiklikler olduğu anlaşılmıştı. ODTÜ'lülerin 54 yıl önce katkı verdiği bu güzel eserin sorunlarının yeni bir girişim ile çözüme kavuşturulması diğer bir inisiyatif olarak belirlendi.

Ortak düşünüşümüzle inisiyatif fikirleri hemen birikmeye, hayata geçmeye başladılar bile. Bunun teşvik edilip sürdürüleceği yenilikçi iletişim ortamını bir taban örgütlenmesi örneğinde yaşatmak ODTÜ'lülüğün iyi bir yol ayrımı olduğunu yine kanıtlayacak. Sayıları onbinleri aşan ODTÜ'lüler ve ODTÜ'lü unsurların bileşen örgütlenmelerinin özgür ve eşitlikçi anlayışla etkileşim içinde olacağı bir platform hayata geçiyor.

Haydi ODTÜ'lüler, hemen inisiyatif alalım! Yine her şey birlikte Hocam.

Ezidi Kız Çocuğu Kaçıran IŞİD'liler Serbest Bırakıldı

Hale Gönültaş

Ankara'da şubat ayında derin internette satışa çıkarılan Ezidi kız çocuğu kaçıran IŞİD'lilerin üçü de serbest bırakıldı. 8 Mart'ta kabul edilen iddianamede ise her üç IŞİD'li için "DAEŞ terör örgütü üyeliği" ve "üst düzey yöneticilik" suçlamalarında bulunuldu. Irak'ın Ankara Büyükelçiliği'nden bir diplomat Ankara'da IŞİD'in elinden kurtarılan Ezidi kız çocuğu ailesine ulaşmak için her yolu denediklerini ancak bugüne kadar ulaşılamadığını belirterek, "Ailesinin tamamının IŞİD'in Şengal katliamında öldürüldüğünü düşünüyoruz" dedi.

Ankara'da geçen şubat ayında polis ve istihbarat ekiplerinin -IŞİD'in hücre evine düzenledikleri operasyonla Ezidi bir kız çocuğu kurtarılmıştı. Çocuk IŞİD'liler tarafından derin internette satışa çıkartılmış polis ve istihbarat ekipleri ise hücre evi baskını ve çocuğun kurtarılmasını bir basın bildirisi ve video görüntüleri ile kamuoyuna duyurmuştu.

İki IŞİD'li Serbest Bırakıldı Bir IŞİD'li Tutuklandı

Ankara'daki IŞİD hücre evi operasyonunun ardından Ezidi kız çocuğu kaçırıp evlerinde rehin tuttukları suçlamasıyla Irak vatandaşları Anas V., Nasır H.R. ve Sabah A.H.O'nin ifadeleri alınmıştı. Gözaltına alınanlardan Anas V. ve Nasır H.R., ifade ve savcılık sorgularının ardından 27 Şubat'ta adli kontrol şartı ile serbest bırakıldı. Sabah A.H.O. ise tutuklanarak Sincan F Tipi Kapalı Cezaevi'ne konuldu.

İddianame 8 Mart'ta Kabul Edildi

Ezidi kız çocuğu kaçıran IŞİD'lilere ilişkin iddianame 8 Mart 2021 tarihinde kabul edildi. İddianamede her üç IŞİD'li için de "DAEŞ terör örgütü üyesi" ve "örgüt yönetiminde yer almak" suçlamasında bulunuldu.

'Kuruluşunda IŞİD'e Katıldım: Ebu Abdullah'tan Emir Ve Talimat Aldım'

İddianamede ismi yer alan örgüt elemanlarından Sabah A.H.O.'nun ifadesine göre Ezidi kız çocuğu 2014 yılında ağabeyi Sabbar H.O. tarafından Irak'taki evlerine 2014 yılında henüz iki-iki buçuk yaşındayken, "Bu çocuk Ezidi. DAEŞ'ten 500 dolara satın aldım. Artık bu evde büyüyecek" diyerek getirildi. "Çocuğun Irak'taki evimize getirilmesinde benim sorumluluğum yok. Abim Sabbar tarafından getirildi. Aise ismini de abim koydu. Abim sonra bombalamada öldü. Ben Ezidi kadın çocuk satış piyasasını bilmem. Ben çocuk kaçırmadım. Ben çocuk satın almadım" dedi. Sabah A.H.O., Ebu Abdullah'ın çağrısı ile kuruluşunda IŞİD'e katıldığını, Ebu Abdullah'ın Irak'ta IŞİD'in üst düzey isimlerinden biri olduğunu, onun emir ve talimatlarını uyguladığını ifade etti. IŞİD'te maaşlı olarak çalıştığını görevlerinden birinin de köylerde "ribat" ve (nöbet tutma) gelişmeleri örgüt yönetimine bildirmek olduğunu dile getirdi. Silah kullandığını, çatışmalarda yer aldığını da ifade etti. Sabah A.H.O. Irak güvenlik güçlerince, 2017 yılının başında IŞİD üyeliği ve faaliyetleri nedeniyle tutuklandı. İfadesine göre Irak hapishanesindeki altı aylık tutukluğu sırasında işkence gördü. Serbest bırakılmasının ardından "Said Ahmet Muhammed" adına düzenlenen sahte pasaportla Suriye üzerinden Türkiye'ye giriş yaptı. Eşi, öz çocukları, yengesi ve Ezidi kız çocuğu Türkiye'ye daha önceden Ankara'da yaşayan babasının ikinci eşinin evine gönderdiğini dile getirdi. Kendisinin de Ankara'ya geldiğinde ailesinin yanına yerleştiğini ifade etti.

IŞİD'li Kaçırdığı Ezidi Çocuğa İl Göç İdaresinden Kimlik Çıkarttı

İddianameye göre, IŞİD'li Sabbar H.O. 2018 yılında ağabeyinin eşi ile Ankara İl Göç İdaresi'ne giderek Ezidi kız çocuğu için kimlik başvurusunda bulundu. Sabbar H.O. çocuğa kimlik çıkartmakta geciktiklerini beyan etti. Çocuğa ağabeyinin ismi ve 990....6990 numarası ile "Aişe Sabbar. A.O." ismiyle kimlik çıkartıldı.

IŞİD Yöneticilerinin İsimlerini Verdi, İlk Duruşmada Serbest Bırakıldı

Sabah A.H.O., Ezidi kız çocuğu derin internette satışa çıkartmalarının ardından polis ve istihbaratın evlerine düzenlediği baskın sonrası tutuklandı. Sabah A.H.O. Etkin Pişmanlık Yasası'ndan faydalanmak için IŞİD'in Suriye ve Irak'taki üst düzey yöneticilerinin isimlerini verdi. Bu isimlere de iddianamede yer verildi. Sabah A.H.O., 10 Haziran'da 23'üncü Ağır Ceza Mahkemesi'nde Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) aracılığıyla ifade verdi. Sabah A.H.O. ilk duruşmada denetimli serbestlik şartıyla tutuksuz yargılanmak üzere tahliye edildi. Duruşmaya tutuksuz yargılanan Anas V. ve Nasır H.R. de katıldı.

İddianameye Göre Bırakılan Diğer İki IŞİD'li IŞİD Komutanı'na Bağlı Çalıştı

TEM ekiplerinin Ezidi kız çocuğu kurtarma operasyonunda gözaltına aldığı IŞİD'lilerden Anas V. ve Nasır H.R. ise gözaltı işlemlerinin yapıldığı 27 Şubat'ta tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Ancak 8 Mart'ta kabul edilen savcılık iddianamesinde bu kişilere ilişkin "örgüt üyeliği" ve "örgüt üst düzey yöneticisi" suçlamasında bulunuldu. İddianamede, Anas V. ve Nasır H.R.'nin Irak'tan yasa dışı yollarla Türkiye'ye giriş yaptıkları bilgisine yer verildi. Söz konusu iki şahıs, Ezidi kız çocuğun Türkiye'ye kaçırılması konusunda bilgileri olmadığını söyledi. Her iki IŞİD'li de "Biz birbirimizi tanımıyoruz. Gözaltında tanıştık" iddiasında bulundu.

İddianameden: İki IŞİD'li Irak Komutanı'na Bağlı Çalışıyor

İddianamede Anas V. ve Nasır H.R.'nin IŞİD'in öldürülen lideri El Bağdadi'nin en yakınındaki isim olarak bilen Cabbar Salmman Ali Farhan Al Issawi'ye bağlı olarak çalıştıkları ifade edildi. Cabbar Salman Ali Ferhan, Irak ve ABD güçlerince geçen 28 Ocak'ta düzenlen hava saldırısında öldürülmüştü.

İddianamede ayrıca serbest bırakılan Anas ve Nazır'ın Felluce'deki "Esirler Divanı"nın yönetiminde bulundukları bilgisine de yer verildi. Her üç IŞİD'li de şu anda Ankara'da ikamet ediyor ve denetimli serbestlikte. Her gün ikametlerine en yakın karakola giderek imza veriyor. Tutuksuz yargılanan IŞİD'liler 5 Ekim 2020 tarihinde 23'üncü Ağır Ceza'da hâkim karşısına çıkacak.

Iraklı Yetkili: Çocuğun Ailesinin Tamamının Katledildiğini Düşünüyoruz

IŞİD'liler tarafından 2014 yılında para karşılığı satın alınıp daha sonra Türkiye'ye getirilen Ezidi kız çocuğu ise 27 Şubat'taki polis operasyonunun ardından devlet koruması altına alınmıştı. Ankara'daki hücre evinden geçen şubat ayında kurtarılan ve yedi yaşında olduğu açıklanan Ezidi kız çocuğun ailesini bulmak için Dışişleri Bakanlığı'nın Irak hükümeti ile sürdürdüğü çaba sonuç vermedi. Irak'ın Ankara Büyükelçiliği'nden bir diplomat Gazete Duvar'a yaptığı açıklamada, "Çocuğun ailesine bugüne kadar ulaşılamadı. Ailesinin tamamının IŞİD'in Şengal katliamında öldürüldüğünü düşünüyoruz" dedi. Ezidi kız çocuğu halen Ankara'da devlet koruması altında tutuluyor ve tam teşekküllü bir hastanenin belirlediği rehabilitasyon programıyla psikolojik destek alıyor.

Mansur Yavaş'a Açık Mektup

Mehmet C. Peker

Ankara Kent Konseyi genel kurulu ve Mansur Yavaş

Sayın Mansur Yavaş merhaba,

İnsani, mesleki, siyasi özellik ve birikimleriniz ile taşıdığınız yetki ve üstlendiğiniz sorumlulukları birlikte düşününce "umut ve cesaret ile" aşağıdaki satırları -Ankara'nın Gayri Resmi Gazetesi Solfasol aracılığı ile- size iletmeye karar verdim.

Sizin ve bizlerin yani Ankara'da yaşayanların 2019 öncesi, etki alanlarımızdaki performanslarımızdan bahsetmeye niyetim yok, özetle başaramadık ve dolayısı ile yaklaşık 25 yıl, hak ettiğimizden çok kötü yönetildik. Hatta ne yazık ki; Cumhuriyetimizin başkenti Ankara'mızın (kısmen de olsa) geleceğine ipotek konmasına engel olamadık. Daha fazlası bu yazının konusu değil.

31 Mart 2019 seçimlerinde sağlanan başarıda ise hepimizin farklı büyüklüklerde emeği ve katkısı var. Akıllarımıza, yüreklerimize, ayaklarımıza, ellerimize sağlık, hep birlikte başardık. Bu da bu yazının konusu değil.

Başlıkta ifade ettiğim gibi bu yazının konusu; "Ankara Kent Konseyi ve siz(ler) den beklentilerim", sayın Yavaş.

Bir AKTİF YURTTAŞ olarak haddimi aşmadan, istisnasız hepimizin yararına olduğunu düşündüğüm beklentilerimi, önerilerimi ve sorularımı sizinle paylaşacağım. Bu paylaşımı kişisel sorumluluğum olarak görüyor ve yazmaya başlıyorum.

Bu mektubu, 10 Temmuz 2021 Cumartesi günü 10:58-11:11 saatleri arasında Ankara Kent Konseyi genel kurulu kürsüsünden yaptığınız 13 dakika süren konuşmanızda; "Kent Konseyi bizim yönetim anlayışımız" diyerek ilgili kavramlarınızın da "Şeffaflık, Katılımcılık ve Hesap verebilirlik" olduğunun altını çizişinizdeki samimiyetinize dayanarak kaleme aldığımı da öncelikle belirtmek isterim.

Söz konusu cümlenize devamla, "Ankara Kent Konseyi kuruluş genel kurulunun 29 Haziran 2019 tarihinde 250 bileşen ile yapıldığını sonrasında herkesin kabul edildiğini" ifade ettikten sonra da salondaki delegelere "Kent Konseyi kavramlarının anlamını bilmeyenlerin moralinizi bozmasına izin vermeyin", "Ankara Kent Konseyinin 30 Çalışma Grubu, üç Meclisi ile kentin sorunlarına çözüm önerileri üreterek Belediyeye katkıda bulunuyor" diyerek, beni biraz şaşırttığınızı özellikle belirtmek istiyorum.

Yönetim anlayışınız olarak altını çizdiğiniz ŞEFFAFLIK ve KATILIM hassasiyeti, ne yazık ki 29 Haziran 2019 Cumartesi günü yapılan genel kurulun hazırlık sürecinde gösterilememişti. Sizin rakamınız ile yaklaşık -sadece- 250 çağrılı ile Ankara Kent Konseyi kuruluş genel kurulu yapılmasını "geçiş dönemi" içinde kabul edilebilir bulanlar da oldu benim gibi. Doğal olarak, hukuken haklarını arayanlar da.

Katılımınız ile 5 Kasım 2019 Cumartesi günü yapılan Ankara Kent Konseyi seçimsiz genel kurulunda, "29 Haziran 2019 da yapılan seçimli Ankara Kent Konseyi kuruluş genel kurulunda aksaklık ve hataların yaşanmış olabileceğini" kabul eden yaklaşımınız hepimize moral vermiş, takdir edilmiş idi. Sizin benzer şekilde soğukkanlı davranan, kelimelerini danışmanları yerine özenle kendi seçen, algı yönetmek yerine samimiyet ile ileriye bakan, olgun demokrat tavrınıza her zaman ihtiyacımız var, sayın Yavaş.

Kişisel olarak doğru bulmadığım "az sayıda Meclis" ve "çok sayıda çalışma grubu" ile Ankara Kent Konseyinin "Belediyeye katkı üretmesi" yaklaşımının altını çizen 10 Temmuz 2021 tarihli konuşmanızda öne çıkan diğer söylemlerinizi size hatırlatmak ve dinleyememiş olan Ankaralılar ile paylaşmak isterim.

- Ankara'yı tek başıma yönetemeyeceğimi biliyorum, sizlerin aklına ihtiyacım var!
- Bizden önceki dönemde de mahkemeye başvurmuş olmalarını dilerdim.
- Kent Konseyi tavsiyeleri ile Belediye Meclisi kararları aldık.
- İnşa edeceğimiz KATILIMCILIK KÜLTÜRÜ gençlere mirasımız olacak.
- Başarı hikayesini ORTAK AKIL ile HEP BİRLİKTE yazacağız.
- Kent Konseyleri kararlarını emir telakki edeceğimizi ve Belediye Meclisine getirip karar altına alacağımızı ilan ediyorum!
- Bu toplantıya katılmayanları da Çalışma Gruplarına davet ediyorum.

Seçim "motivasyonu" ile 5 Temmuz'a kadar kayıt yaptıran yaklaşık 1500 delegeden 1153'ünün Haziran listesine imza attığı 10 Temmuz 2021 Cumartesi gününü geride bırakıp, hatta unutmaya çalışıp, önümüzdeki dönemde kendimize ve kentimize yakışanları yapmak üzere beklentilerimi, önerilerimi ve sorularımı görüşlerinize sunarak yazıma şimdilik son vermek istiyorum.

Beklentilerim

Kent Konseyinin bileşenlerine, bileşenlerinin de kendi üyelerine düzenli olarak "en seyrek ay bazında" Ankara Kent Konseyi şemsiyesi altında gerçekleştirilenlere, gerçekleştirileceklere dair bilgi notlarının ve hep birlikte gerçekleştirilebileceklere teşvik edici e-postaların gönderilmeleri,

Konu ne olur ise olsun, olumlu-olumsuz sonuçlanmış DENEYİMLERDEN ve BİRBİRİMİZDEN öğrenmenin yeni üretim ve mücadele dönemlerine katkıda bulunabileceğinin unutulmaması,

Ankaralıların KENT KONSEYİNİ fark etmeleri, ANLAMLANDIRMALARI ve DEMOKRASİ hayatımıza olası katkılarını, daha önemlisi POTANSİYELİNİ keşfetmeleri,

Ankara Kent Konseyinin en az üç ayda bir seçimsiz genel kurul yaparak "birbirimizi anlamak için DİNLEMEK ALIŞKANLIĞI" edinmemize katkı sağlaması,

Ankara Kent Konseyi için Belediye Meclisi salonunda özel bir koltuğun ayrılması ve kentin geleceğine dönük tartışmalarda Ankara Kent Konseyi sözcüsüne de söz verilmesi,

Her ayın ikinci haftasında yapılan Belediye Meclis toplantılarının ilk gününde, Belediye Meclis salonunda hazır bulunan Kent Konseyi sözcüsüne "bu ay gündeme almamız istenen konular/ tavsiyeler var mı?" diye sorulması,

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi Komisyon çalışmalarına, Kent Konseyi Meclis veya Çalışma Gruplarından yetkin temsilcilerin (kararlarda oy hakkı olmadan görüşlerini ifade etmek üzere) katılmaları,

Ankara Kent Konseyi Meclislerinde kısık ateşte katılımlı süreçlerde pişirilmiş TAVSİYE KARARLARININ Belediye Meclisine

iletilmesi ve değerlendirilmesi süreçlerinin Kent Konseyi Yürütme Kurulu yerine Kent Konseyinin ilgili tüm bileşenleri tarafından coşku ile etkili bir şekilde takip edilmesi,

5393 sayılı Yerel Yönetim Yasasının, özellikle 76 (yetmiş altı) ve 77 (yetmiş yedi) No.lu maddelerinin, herkes (mümkün ise tüm Ankaralılar) tarafından anlaşılmasına paralel olarak ilgili tarafların birbirlerine saygı ile alan açmaları ve birbirleri ile düzenli bilgi paylaşmaları,

Belediye Birimlerinde çalışanlar, Belediye Şirketlerinde çalışanlar, Belediye projelerine destek veren gönüllüler, Kent Konseyi bileşenlerinin temsilcileri ve üyeleri ile Ankara'da yaşayanların GÖREV, HAK ve SORUMLULUKLARININ herkes tarafından anlaşılması amacı ile "bıkmadan, usanmadan, sabırla" çalışmalar yapılması.

Önerilerim

Sizin de katıldığınız 5 Ekim 2019 tarihli Ankara Kent Konseyi Genel Kurulunda yapılan bir öneri doğrultusunda "Ankara Kent Konseyi FARKINDALIK Çalışma Grubu" kurularak Belediye Meclis üyelerine, Belediyede ve Belediye şirketlerindeki tüm çalışanlara, tüm muhtarlarımıza, Kent Konseyi bileşen temsilcilerinden başlayarak bileşenlerin dileyen üyelerine Kent Konseyinin "ne olup ne olmadığına dair herkesin anlayabileceği kelimeler, kavramlar, özgün örnekler ile" SEMİNERLER verilmesi,

Çatışmalardan beslenen ve iktidarı ele geçirmeye çalışan geleneksel siyaset kültürü yerine "YENİ SİYASET KÜLTÜRÜ İNŞASININ" ilk adımı olarak Ankara Kent Konseyi ve Meclisleri Yönergelerinin içselleştirilerek, ihtiyaçlara cevap verecek şekilde her sene gözden geçirilmeleri, gerekiyor ise güncellenmelerinin tüm bileşenlerin duyarlı üyelerinden başlayarak, Ankara Kent Konseyi Meclislerinde devam edip Ankara Kent Konseyi YÖNERGE GENEL KURULUNDA ortaklaştırılan dinamik bir süreç ile gerçekleştirilmesi,

Kent Konseyi başkanının ve kısmen yürütme kurulu üyelerinin belediye çalışanlarından veya başkan(lar)ın kişisel güven ilişkisi olan kişiler arasından atanMAmaları,

Kent Konseyi genel kurullarına delegeler tarafından sunulan önergelerin lehinde ve aleyhinde en az birer kişinin konuşmalarına izin verilmesi ve Yürütme Kuruluna aday olan kişilerin kürsüye çıkıp birikimleri ile motivasyon kaynaklarını oy verecek delegeler ile paylaşarak delegelerin bilinçli kararlar vermeye davet edilmeleri,

Ankara Kent Konseyi şemsiyesi altında temsili demokrasinin iyi örneklerini gerçekleştirmeye çalışmak yerine ÇOĞULCU ve KATILIMLI demokrasinin filizlenebilmesi için öncelikle gereken GERÇEKLİK ve GÜVEN duygularının hâkim olduğu bir ORTAMIN oluşturulmasına dönük somut adımlar atılması,

İlçe ve il Kent Konseyleri kurumsal yapılarının da, her iki yapı bileşenlerinin de aralarındaki İLETİŞİM, ilişki, ETKİLEŞİM, işbirliği potansiyellerinin gerçekleştirilmesine fırsat verecek ilkelerin her ölçekte tartışılarak ilgili yönergelerin uzlaşılar ile düzenlenmesi ve yönetmeliğin revize edilmesi için de çaba harcanması,

Kent Konseyi şemsiyesi altında hiç seçim yapılmaması hedefinin ilkesel olarak benimsenerek "makul süre içinde gerçekleştirilmesi" için ilgili çalışmaların olası en kısa zamanda başlatılması,

Uyum içinde çalışacağı varsayımı ile oluşturulan blok listeler arasındaki rekabetin yarattığı olumsuz atmosferde seçimler yapılması yerine; Meclisler ve Çalışma Gruplarının (geri çağırma ilkesi ile belirleyecekleri) temsilcilerinden oluşacak yürütme kurulu ile içinden iki kişinin (6 veya 12 ay süre için) eş SÖZCÜLER olarak sorumluluk almaları,

Belediyenin ilgili birimlerinden sağlanacak VERİLER kullanılarak, Kent Konseyi ETKİ değerlendirmelerinin yıllık bazda yapılması,

Mevcut Kent Konseyleri Yönetmeliğinde değiştirilmesi veya geliştirilmesinde yarar olduğu düşünülen anlayış ve maddeler ile ilgili çalışmaların Ankara Kent Konseyi içinde gerçekleştirilip Türkiye Kent Konseyleri Platformu ve Türkiye Kent Konseyleri Birliği nezdinde takip edilmesi.

Sorularım

Kent Konseyleri Yönetmeliğinin 8. Maddesinin f şıkkında "Kent Konseyi Üyeliği" tarif edilirken "ilgili dernekler" tamlamasındaki "İLGİLİ" kavramının anlamını hem yerel yönetici hem de hukukçu birikimleriniz ile nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sizce, hemşerilerin birbirilerini fark edip birliktelik POTANSİYELLERİNİ zenginleştirmeleri ile KATILIMLI demokrasiye inanan Belediyelerimizin hizmet PERFORMANSI odaklı çalışmaları birbirleriyle nasıl etkileşebilirler?

Sayın Mansur Yavaş, bu paylaşımımı okuma şansınız olur ise, ilgili önerilerim ve sorularım üzerine en az iki kez düşüneceğinizden hiç kuşkum yok zira hepimizin değerlisi olan LAİK DEMOKRATİK TÜRKİYE CUMHURİYETİ'nin EGEMENLİK KAYITSIZ, ŞARTSIZ MİLLETİNDİR iddiası ile sonsuza kadar yaşayacak olması ve yurttaşlarının (bugünkü durumun aksine) duyarlı ve aktif olmaları ile doğrudan ilişkili. İhtiyacımız olan dönüşümün yereldeki etki alanlarımızdan başlamasında siz değerli yerel yöneticilerin sorumlulukları sanılandan çok daha fazla. Hepimize kolay gelsin.

www.mehmetcpeker.biz
mehmetcpeker@yandex.com

Çankaya Kent Konseyi Genel Kurulu

"NE OLURSA OLSUN DİRENECEĞİZ ÇÜNKÜ ÇOK HAKLIYIZ!"

Can Güzeloğlu ile Söyleşi

Alisa Candan Karsu

100. Yıl bar emekçilerinden Can Güzeloğlu ile pandemi sürecine, zamlara, baskılara, kısıtlamalara, mücadeleye, barların durumuna ilişkin keyifli bir röportaj gerçekleştirdik. Rakun'un işletmecisi Güzeloğlu'nun emekçi arkadaşlarından talebi açık ve net: "Örgütlenelim, direnelim, birlik olalım; karanlıktan aydınlığa çıkmanın tek yolu bu!"“

Oldukça uzun bir süreç sonrası yeniden mekanları açmış bulunmaktasınız. Pandemi boyunca içinden geçmiş olduğunuz dönemi röportaj esnasında elbet değerlendireceğiz. Fakat öncesinde bizlere bu dönemi beş kelime eşliğinde özetleyebilir misiniz?

Can Güzeloğlu: Beş kelimeyle özetleyebilir miyim?.. Bana kalırsa her şeyden önce bu bir saldırı. Özeti beş kelime eşliğinde vermektense “Barlar üzerinden seküler hayata yönelik bir saldırı mevcut.” diyebilirim. Açık ve net bir biçimde bunu görmekteyiz. Elbette bir yer hedef alınmalıydı, tercihleri barlardan yana oldu. Kimse bar ve pavyonu ayıramayacak kadar – ki pavyon da bir tercihtir, buna da saygımız sonsuz – akılsız değildir diye düşünmekteyim. Benim görmekte olduğumu koca devleti yöneten insanlar da elbet görüyordur. Bizlere karşı büyük bir düşmanlık ve saldırı söz konusu.

100. Yıl'da hiç problem yaşamadan, hiç rahatsız edilmeden – çünkü artık bu müdahaleden ziyade rahatsız etmek amaçlı yapılan şeyler – geçen bir süreç olmadı. Öncelikle kolluk kuvvetleri hiç eksik olmadı. Bu süreç pandemiden 6 ay önce başlamıştı. Onlar için bir silaha dönüştü ve, işin ilginci, pandemi sonrasında da devam etmekte.

Tek amaçlarının “yaşam alanlarımızı daraltmak“ olduğu kanısındayım. Yanı başımızdaki mekanların açık olduğu kimi dönemlerde açamamış olmamızın tek sebebi olabilir: Düşmanlık. Beş kelimeye sığdırmaya gerek yok; bence “düşmanlık“ yeterince kapsamlı bir kelime. Bizleri aç bıraktılar. Sosyal alanlarımızı daralttılar. Sosyalleşmemizi engellediler. Bunun adı saldırıdır, düşmanlıktır.

Pandemi süreci sizleri ne yönde etkiledi? Pandemi öncesi ve günümüz arasında ne gibi farklar gözlemlemektesiniz?

İşin elbette ilk etapta maddi boyutu var. Bu yalnızca bizler için geçerli bir durum değildi, pek çok insan için geçerliydi fakat yaptıkları ayrımcılıklar hayatımızı daha da zor hale getirdi. Maddiyatı bir şekilde aşıyorsunuz veya aşamıyorsunuz ve kabullenip bırakıyorsunuz. İşte bu noktada işin duygusal boyutu çok daha önemli. Ben son 15 ayın yaklaşık 7-8 ayını olumsuz düşünceler eşliğinde geçirdim. Mevcut belirsizlik hali psikolojik açıdan beni yıktı. Çevremdeki meslektaşlarım da benzer bir dönemden geçmekteydiler. Buradaki çalışma arkadaşlarımla olabildiğince her gün buluşmaya, bir şeyler yapmaya çabaladık fakat tünelin sonu karanlık olunca ayakta durmak da zor hale geliyor.

Ben evimden kovuldum. Kiramı ödeyemediğim için evimden çıkarıldım. Bir şey isteyince onu yapamamak kötü bir duygu. Yakınlarınız isteyince yapamamak daha da kötü bir duygu. O kırgınlıklar 1,5 sene boyunca büyüdüğü için psikolojik açıdan çok büyük bir tahribat yarattı. Ben ilk 3 gün dükkana gelemedim çünkü psikolojik açıdan hazır değildim. Kafamda “Acaba olacak mı,olmayacak mı?”, “Eğer olacaksa eskisi gibi olacak mı?” gibi pek çok soru mevcuttu. Biliyorsunuz, bizim ortamımız insanların rahatça iletişim kurabilmeleri üzerine kurulu. Geldiğimde öylesine güzel bir enerji eşliğinde karşılandım ki bir anda tüm sıkıntılarımın uçup gittiği hissine kapıldım. Daha önce de söylemiş olduğum üzere oturup ağlamak çözüm değil; meslektaşlarıma en çok kızdığım noktalardan birisi de bu oldu. Biz ölmedik, bitmedik. Bunu kabul etmiyorum. Direndik, savaşıyoruz, savaşmaya devam edeceğiz. Bizler hayatımız boyunca mücadele ettik fakat bu seferki mücadelemiz farklıydı. Niye farklıydı? Dediğim üzere yeme, içme, sosyalleşme, barınma gibi insani ihtiyaçlarımız elimizden alındı.

Şimdi hiçbir şey yaşanmamış gibi hissediyoruz fakat yaşadıklarımız ilerleyen yıllar içerisinde tarihe konu olacak. Ne var ki bar emekçileri için, intihar eden onlarca müzisyen için bir kitap yazılır. Çok zor şeyler yaşadık. Kimi insanların direnme gücü düşük olabiliyor, buna kızamayız. Ara sıra “İnsanlar neden intihar ediyorlar?“ gibi sorular duyuyorum. Herkesin direnme gücü bizimki kadar olmayabilir, hayata bizim kadar tutkulu bakamayabilirler. Ben intihar eden insanların çevrelerinde yer alanlara biraz kızıyorum açıkçası, onlara sahip çıkmayan insanlara kızıyorum. Ne olursa olsun şu süreçte meslektaşlarıma her daim şunu söylemek istedim: Onlara “Biz kötüyüz, biz ölüyoruz.“ mesajını vermemeliydik. İnsanların karşısına çıkıp şunu söylemeliydik: “Yaşam haklarımız elimizden alındı! Burada insan haklarına aykırı suçlar işleniyor!“ İnsanları çevremizde toplamamız lazımdı ve biz bunu beceremedik. Kesinlikle birlik olmayı bilmiyoruz. Birkaç oluşum oldu, bir şeyler yapılmaya çalışıldı fakat kesinlikle bir birliktelik yoktu. Örgütlenme biçimi çok yanlıştı. Dolayısıyla birlik olup toplumun bakışlarını kendimize çeviremedik.

GÜNCEL

Ben evimden kovuldum. Kiramı ödeyemediğim için evimden çıkarıldım. Bir şey isteyince onu yapamamak kötü bir duygu. Yakınlarınız isteyince yapamamak daha da kötü bir duygu. O kırgınlıklar 1,5 sene boyunca büyüdüğü için psikolojik açıdan çok büyük bir tahribat yarattı.

Geçtiğimiz dönem boyunca işletmeciler ve mekan sahipleri olarak yaşamış olduğunuz ekonomik sıkıntıların tamamı apaçık ortada. Peki çalışanlarınız geçimini nasıl sağladı? Devletin desteği ortada. Ekstra bir destek için de herhangi bir talepte bulunuldu mu?

Kendi barım açısından konuşacak olursak biz komün bir yaşam sürerek ayakta kaldık. Tabii Türkiye genelinde durum bu değildi. Başvuru noktasına gelecek olursak ben 1-2 defa başvuruda bulundum; ne var ki herhangi bir geri dönüş alamadığımı fark ettiğimde de açıkçası biraz gurur yaptım. Belli ki bizi bu şekilde görmek, "Biz bu işletmeleri bitirdik." izlenimi yaratmak istiyorlar. Sonra kendimle psikolojik bir savaş verdim ve hiçbir talepte bulunmadım. Hiçbir şey alamayacağım ortadaydı ve devlet bunu çok güzel hissettirdi. "Sen bira satıyorsun." bahanesini sanki biz bir yerlerden uyuşturucu kaçırıyormuşuz gibi önümüze sürdüler. Biz eğlence satıyoruz, seküler hayat satıyoruz; ne var ki bunu kabullenemiyorlar. Bizimle savaşıyorlar. İşletmeciler çok büyük maddi sıkıntı yaşadılar; maddi sıkıntı yaşamakta olan bir işletmecinin de duygusal anlamda sıkıntı yaşaması kaçınılmaz. Sonuçta hayatta kalabilmek adına bir para kaynağı olmak durumunda. Bu noktadan bakacak olursak bar emekçisi çalışan arkadaşlarımız çok daha büyük bir sıkıntı yaşamış olabilirler. Motor kullanmayı bilmeden kuryecilik yapan arkadaşlarım var. Bu memlekette barı kapandığı için ve ailesini geçindirmek durumunda olduğu için kuryecilik yapmış ve motorun üzerindeyken ölmüş, işletmeci bir arkadaşımız var. Bunun gibi pek çok örnek sayabilirim. Sokakta gitar çalarken kimse dikkate almadığı ve para kazanamadığı için intihar eden arkadaşlarımız var. Bunlar büyük ders, bunlar büyük üzüntü. Her duyduğumda kahroluyorum. Benim gibi düşünen, hayata bizim gibi bakan her insan kahrolmuştur. İşte burada da yine aynı kapıya çıkıyoruz: Örgütsüzlük. O çocuklara sahip çıkamadık. Biz hayatı boyunca hiç tanımadığı insanların haklarını savunmak adına sokağa çıkmış bireyleriz. Yaşam tarzımız belli. Saklayacak bir şeyimiz yok. Bir madencinin, Venezuela'da bir işçinin, sendikalı bir öğretmenin, hiç tanımadığımız bir öğrencinin haklarını savunmak için sokaklara çıktık ve bizim içimizdeki çocuklara, bizim içimizdeki insanlara sahip çıkamadık. Bence en büyük özeleştiriyi burada yapmak lazım. "Bu süreçte bar emekçileri ne yaptı?" sorusunun en büyük cevabı bence o 150 insan.

Pandemi sonrası bizlere dayatılmış olan müzik kısıtlaması hakkında ne düşünüyorsunuz? Mekanlara yönelik baskıların artmış olduğu kanısında mısınız?

Kesinlikle baskıların artmış olduğu kanısındayım. Pandemi öncesinde de bu süreç devam ediyordu. 100. Yıl'da hiç problem yaşamadan, hiç rahatsız edilmeden – çünkü artık bu müdahaleden ziyade rahatsız etmek amaçlı yapılan şeyler – geçen bir süreç olmadı. Öncelikle kolluk kuvvetleri hiç eksik olmadı. Bu süreç pandemiden 6 ay önce başlamıştı. Onlar için bir silaha dönüştü ve işin ilginci pandemi sonrasında da devam etmekte. Gece 12'de müziğin susturulmasından bahsediyorlar. Bilirsiniz, bir dönem türkü söylemek yasaktı. O süreçle birebir ilerleyen bir süreçten geçiyoruz. Sokağa çıkmak yasaktı, bunlar sağlık açısından yapmamız gereken şeylerdi fakat sonrasında bunlar silaha dönüştürüldü. Müzik açmak, şarkı söylemek... Ben gittiğim yerde kamp alanında şarkı söylediğim için jandarma tarafından uyarıldım. Burada mesele şarkı, türkü, müzik değil; o yüzden ben burada olabildiğince direnmeye çalışıyorum. Ne var ki geldiklerinde tek başıma çok da yapacak şeyim kalmıyor. 23:55'te müziğimin sesini açıyorum. Pasif-agresif bir eylem yapıyorum açıkcası; insanlara kendi çapımda, kendi yöntemlerimle durumu aktarmaya çabalıyorum. Bu saldırıların yalnızca barlara yönelik değil, oturan insanlara da yönelik olduğunu gece yarısına beş kala müziğin sesini yükselterek anlatmaya çalışıyorum. Bu yasak ancak örgütlenme sonucunda kalkacaktır. Adamların yaşam tarzı, dünyaya bakışı ortada. Düşmanlık güttükleri şey üzerinden istedikleri her şeyi yapabiliyorlar. Bir şeye düşmanlarsa hiç çekinmeden ve sıkılmadan istedikleri saldırıyı gerçekleştiriyorlar. Bütün gücünü kullanarak, devlet gücünü kullanarak, kolluk kuvvetlerini kullanarak ya da arkalarına aldıkları toplum gücünü kullanarak bir şekilde bunu silaha çevirebiliyorlar. Bizim de kalkan olmamız lazım. Hep beraber hareket edip, "12'de müziğimizi kapatmıyoruz arkadaşlar! Müzik bizim, biz müziğiz!" demek lazım. Müzik hayattır. Müzik insanın hücrelerini harekete geçirir. Bunu engelleyebilmek için iki ihtimal var: Ya gericidir ya da hayatında hiç müzik dinlememiştir. Müziğe düşman olan bir insanın herhangi bir şeye düşman olmama şansı yok. Bir yerde okumuştum: "Siz ağaçtaki kuşun yuvasına düşmansınız." Bu düşmanlık hayatın her yerine sirayet ediyor ve gün geçtikte hızlanıyor. Gidiyorlar, farkındalar. Biz de farkındayız. Geçmişte başlayan, Gezi'yle devam eden mücadelemiz günümüzde de devam ediyor. LGBTİ eylemleri, hayvan haklarına dair eylemler, yaşam tarzımıza uyguladıkları baskılar sonucu sosyal medya üzerinden yarattığımız örgütlenme bir şeyleri değiştirmeye başlıyor. Bunu hızlandırabilirsek yaşamı çok daha güzel bir hale dönüştürebiliriz.

Bar emekçisi arkadaşlarımdan yalnızca bir isteğim var: Kafalarını yastığa koyduklarında ölen arkadaşlarımızı düşünsünler. Ben öyle yapıyorum. En azından onların haklarını savunalım, adaleti sağlayalım. Kendi içimizde adaleti sağlayalım. Hiçbir şey yapamıyorsak kendi içimizdeki teraziyi dengeye getirelim. Daha fazla arkadaşımızın hayatını kaybettiğini görmek gerçekten büyük bir motivasyon kaybı. Ben kendi adıma hiçbir zaman intihar etmeyi düşünmedim ama bunu da yadırgamıyorum. Daha fazla insanın sonunun bu olmaması için lütfen birlik olalım, direnelim. Artık bu çocukları, bu insanları koruyalım. Önce kendimizi, sonra insanları koruyalım; bir şeyler yapalım. Ben kendimi suçlu hissediyorum. Kendini suçlu hissetmeyen kim varsa ona açıkyüreklilikle şunu söyleyebilirim: Ölen her insanın arkasındaki suçlulardan birisi de biziz; sahip çıkmayan insanlar. Tabi burada en büyük suçlunun kim olduğunu biliyoruz, dillendirmeye gerek yok. Nazım Usta'nın da dediği gibi "Ve hala şarabımızı vermek için üzüm gibi eziliyorsak / Kabahat senin demeğe de dilim varmıyor ama / Kabahatin çoğu senin canım kardeşim!". 1 rakamı mücadele vermemiz için yeterli bir rakam. Bir kişi daha eksilmeyelim. Umarım bir daha böyle bir süreç yaşamayız ama yine umarım, bir daha böyle bir süreç yaşarsak birlik oluruz."

Röportajın tamamı için
solfasol.tv/rakun-soylesi/

Aynı sorular üzerinden üç ayrı mekanla daha gerçekleştirilmiş röportajlar seri halinde solfasol.tv'de yayımlanacaktır.

Okumanızı ısrarla tavsiye ederiz.

ÇAMLIDERE'DE BİR ÇİÇEK İLE BİR KÜTÜPHANE

Er Geveni ve Son Kale

Necati Yalçın

"Çiçeğin açtığı yerde umut vardır"
Bird Johnson'dan

Mehmet Emin Bora'nın objektifinden yuvasında kara akbaba

Çamlıdere
Ankara'nın *yeşili*, *kara akbabası*, *fosili ve müzeleri* bol ama kıymeti az bilinen ilçesi.
Çamlıdere'den *bir çiçek ve bir kütüphane*.
Çamlıdere'nin endemikleri onlar.
Okuyunca göreceksiniz, eşsizler.
Önce *yeşili*, *kara akbabası*, *fosili ve müzelerini* analım.

Yeşili...
Aluçdağı Tabiat Parkı burada.
Kızılcahamam Soğuksu Milli
Parkı hemen yanında.
Karaçam, sarıçam, gürgen,
akçaağaç, dişbudak, meşe,
ardıç, göknar, söğüt ağaçlı...
Kızılcık, ahlat, alıç, karaçalı, böğürtlen çalılı...
Salep, sütleğen, dağlalesi, geven,
eğreltiotu, kekik, sığırkuyruğu çiçekli...

Kara Akbabası...
Tek eşli yaşayan.
Yavrusuna titizlikle bakan.
Soyu tükenme tehlikesinde olan.
Dünyanın en büyük kuşlarından,
kanat açıklığı 3 metreyi bulan.
Kara akbabalar...
Çamlıdere'nin biri tabiat diğerini
milli park yaptığımız ormanları
bu dev kuşlara mekân...

Fosili...
Fosil orman.
Pelitçik-Yahşihan yöresinde.
23 milyon yıl öncesine ait.
Dünyada az, Türkiye'de tek.
Çam ve meşe ağaçları fosilleşmiş-
silisleşmiş yani taşlaşmış...
Dünyada az sayıda görülen örnekleri
açık hava müzesi olarak korunuyor.
Bizimki, kâğıt üzerinde
birinci derece sit alanı.
Uygulamada yani gerçek
hayatta sıfır koruma.

Pek çok değerimiz gibi aslında.
Biz de gecikmeden korumalıyız.
Fosiller uzmanlarca, burada yaşamış
Galatların onuruna, Galatya Masifi
Silisleşmiş Ağaçlar olarak adlandırıyor.
Geçmişin kaydını tutuyorlar.
Önce korumalı, sonra okumalı
ve anlamını bilmeliyiz.

Müzeleri...
Çamlıdere doğa ve hayvan,
oyuncak, Şeyh Ali Semerkandi,
terazi veya etnografya gibi
müzeleriyle müze zengini.
Yazı hazırlandığı sırada üzerinde
çalışılan yeni müzeler de vardı...

Bir Çiçek
Bir tabela, çiçeğin fotoğrafı ve kısa
açıklamalı. *Astragalus bozakmanii*.
Türkçe adıyla er geveni.
Çiçek sarı, güzel ve çok özel!

Dünyada sadece Çamlıdere'de yetişiyor.

Tehlike durumu vahim.

Vahim uluslararası bir sınıflandırma.
Açıklamada yarar var.

Sahip çıktık, çıktık.

Yoksa yok!

Prof.Dr. Mecit Vural'ın katkılarıyla
konulan tabelanın olduğu ve çiçeğin
yetiştiği tarlanın sahibi Şevki Yağcı.
Yağcı, çiçeklere gözü gibi bakıyor,
tarlasıyla gurur duyuyor.

Ama devlet, memleket, belediye...
Mutlaka bir otorite sahip çıkılmalı.

Dünyada sadece Çamlıdere'de yetişen er geveni
Astragalus bozakmanii

Milli Parklar'ın koruma tabelası, tabeladaki yazı ve önünde biz
(Prof.Dr. Mecit Vural, tarla sahibi Şevki Yağcı ve Heykeltıraş Aslan Başpınar ile)

ANKARA

Bora Çifti
Yazının konusu bir kütüphane.
Memlekete, Mehmet Emin Bora ve
Ümran Bora'nın eşsiz hizmeti.
Sevgili Bora Çifti, uzun süredir,
yazları Çamlıdere'de.
Evleri bir sitede, yeşillikler içinde.
Nasıl doğal ve sakin bir yer anlatamam!
Site içi yolu da doğal, hız
sınırı 10 kilometre...

Mehmet Emin Bey.
Çok yönlü.
Avcılığı ünlü ama geçmişe gömülü.

Bakmış kaliteli bıçak yok, kendi yapmış!
Bora Bıçak...
Türkiye için bir ilki, ilk günden
beri sürdürüyor, ömür boyu
garantili bıçak üretiyor.
İşte internet sayfası:
www.boralife.com/kategori/bicak

Avcı Eğitimi ve Yaban
Hayvanı Üretme Vakfı...
Kurmuş, uzun yıllar yönetmiş.

Kara Avcılığı Kanunu...
Yurt dışında araştırmalar
yapmış, kanunun çıkarılmasına
önemli katkı sağlamış.
Bitmedi!
2 kitap...
Sürdürülebilir Avcılık İçin Temel
Eğitim Kitabı ile *Sürdürülebilir Av*
ve Yaban Hayatına Doğru...

Ayrıca *Milliyet*'te yazılar...
Hepsini okuyabileceğiniz, kendisini daha
iyi tanıyabileceğiniz internet sitesi:
www.arpacik.net

Avcı Eğitimi Filmleri...
Orman Bakanlığı hazırlamış. Metin
yazarlığından yönetmenliğine
yapan kişi Bora olmuş...

Şahit olduğu bir acımasızlık, kitaplar,
kanunlar yazdıracak, vakıf kurduracak
kadar bağlı olduğu avcılığı bıraktırmış.

Fotoğrafçılık tutkusu...
Hep olan ve biteceğini hiç düşünmediğim
fotoğrafçılığı ayrıca güçlü.
Çiçek, böcek, kuş...
Basamaklar boyunca duvarları süsleyen
harika kelebek fotoğraflarını gördüm.
"Bir kelebek sergisi düşünür müsünüz?"
diye sorma gafletinde bulundum.
Açmış elbette.
Arşivini öğrendiğimde yüzlercesini
açabileceğini tahmin etmek güç olmadı.

Son Kale
Bora, okumayı, araştırmayı çok seviyor.
60 yıl kitap biriktirdiğini, artık raflara
sığdıramadığını söylüyor.
Bir gün, Çamlıdere'deki evlerinin
yanlarındaki ev satılığa çıkarılmış.
"Fırsat bu fırsat!" demiş, o evi de almış.
Çamlıdere'nin tek kütüphanesini yapmış.
Doğa ve sanat üzerine zengin içeriğe sahip.
Adını *Son Kale* koymuş...
Yaban hayatın yok olmasına ramak
kalmasından, değerlerimizin yitip
gitmesinden, çıkışın tek yolu eğitim
olduğu düşüncesinden...

Son Kale, 3 katlı, binlerce kitaplı...
Piyanolu. Videosundan izledim, Sevgili Alev-
Erdal Çifti'nin kızları Ayça Yılmaz'ın çaldığı...
Bodrum katında, zemini biraz daha indirmiş,
bir de konferans salonu elde etmiş.

Bildiğiniz kitaplıklardan değil!

Son Kale, farklı!
Gelenin gerektiğinde kalabilmesi için
yataklı, banyolu hatta mutfaklı.
Okumak, araştırma yapmak
isteyenlere ücret talep etmeksizin.

Kayabaşı Mahallesi Aluçdağı Sitesi,
15/15 Çamlıdere adresinde.

Son Kale Tanıtım Filmi
youtu.be/5snBNLU75V4

Son Söz
Çamlıdere, Ankara'nın bir ilçesi.
Sahip olduğu nice değerleri üstüne *er*
geveni ve Bora Çifti'nin *Son Kale*'si.
Onlar, henüz yitirmediğimiz
zenginliklerimiz için birer umut vesilesi.

Son Kale'de Mehmet Emin Baran

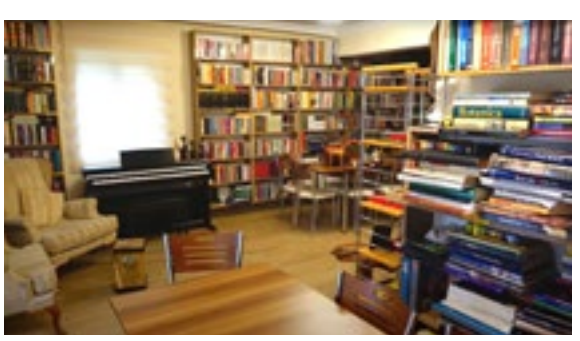

Ankara'nın Kızılay Tarafı

Akın Atauz

Bu fotoğrafın çekildiği yıllarda, sanırım Atatürk Bulvarı'nın ufka doğru yok olmaya başladığı yerde görülen son büyükçe bina eğer Belçika Büyükelçiliği ise, o hizada ve bulvara paralel, bir içerideki sokak olan Karanfil Sokak'ta, 1940'ların ortasında doğdum. Karanfil Sokak'ın Akay'a oldukça yakın ucunda, üç katlı bir "apartmanın" en alt katında…

Kızılay ve Güven Parkları, Cemil Uybadın Köşkü, 1940'lı yıllar. Cumhurbaşkanlığı BYEGM Arşivi
kaynak: https://www.flickr.com/photos/dgpi/16666318099/

Bu fotoğrafta yer alan her şeyi gördüm ve anımsıyorum. Ön planda görülen Kızılay binasının parkı. O yuvarlak havuz o kadar sığdı ki sanki biraz yağmur suyu birikmiş zannederdiniz. Daha sonraki yıllarda, fotoğraftaki iki beyaz bankın olduğu yere çok küçük bir kiosk yapılmıştı. Bir musluktan akan Kızılay maden sularını satıyordu sadece. En büyük numarası, cam bardakları yıkamak için kullandıkları küçücük bir aletti: Bardağı ağzı aşağı doğru kapadığınızda, bir fıskiye basınçlı su püskürterek bardağı yıkardı.

Karşıda görülen kuleli bina ise, geçen ay yazdığım "gökdelen"in yerinde daha önce bulunan bina. Buranın "Uybadin Evi" olduğunu biliyoruz. GMK Bulvarı boyunca kuleli birkaç bina daha var ve bugün de duruyorlar. Biri eskiden Macar Elçiliği olarak kullanılan ve sonra kebapçı olan ve sanırım artık boş duran sarı bina. Çaprazında, az ileride Tapu Kadastro Okulu olan kuleli bina var. Ankaralılar o yıllarda bu kuleli binaları çok sevmişler besbelli. Daha küçük kuleli binalardan Ulus'ta da var...

Uybadin Evi, benim anımsayabildiğim zamanlarda, Ankara Sular İdaresi olarak çalışıyordu. Büyüklerle birlikte su parası yatırmak için oraya gittiğimi, taş merdivenlerden çıktığımı, içerideki ahşap döşemeli, yüksek tavanlı ve sanki biraz küf kokan giriş holünü ve para yatırılan camlı gişeleri anımsıyorum.

> Fotoğrafın belki de en ilginç yönlerinden biri, birbiriyle çelişen hiçbir şeyin olmaması. Bu kentte tartışma yok. Çözümler var ve bunlar görüldüğü gibi, son derece cömert bir biçimde kentlilere sunulmuş.

Fotoğrafta insanlar var ama neden bir tek araç bile görmüyoruz, bilmiyorum. En azından bir otobüs ya da troleybüs görebilsek ne kadar iyi olacaktı. Yayalar, belki bisikletliler, otobüsler veya bir Ulus-Bakanlıklar troleybüsü kalabalığı hoş olurdu. Belki fotoğrafın çekildiği saat nedeniyle böyle... Hiçbir taşıt aracı olmaması şaşırtıcı düzeyde ilginç.

Güvenpark'ı ve o dikdörtgen havuzun iki tarafındaki yarım ay biçimli mermer koltukları da yazıp betimlemeyi bitireceğim. Bu mermer oturma gruplarını gölgelemek için dikilmiş gülleri taşıyan zarif çardaklar vardı. Park, anıtın arkasında sanki sonsuza kadar uzayan bir genişliğin içinde gibi görünüyor, henüz ağaçlandırılmamış. Daha sonraki yıllarda, MEB binası yapılmadan, o parseli de içerecek kadar geniş, çiçekli bitkiler, ağaç ve çalılarla dolu hale gelecek.

Modern, sorunsuz, steril, kontrol altında

Bu satırları geçmiş güzellemesi için değil, kentin o yıllarda nasıl bir yaşam biçimine, nasıl mekanlara ve kentsel özelliklere sahip olduğuna dair, düşünebilme-anlayabilme egzersizi olması amacıyla yazıyorum.

Fotoğrafta geometri ve düzen görüyoruz. Çünkü kent planlanmış ve tasarıma göre gerçekleştirilmiş; fotoğraftaki kent parçası da aynı öngörülere göre yaşıyor. Bugünkü Ankara'nın tam tersi bir işleyiş bu. İhtiyaç duyulan projelerin sancısı çekileceğine, bu ihtiyaçlar öngörülmüş ve kent için tasarlanmış. Bu bir planlama anlayışı. Ankara, bu fotoğrafın çekildiği yıllarda ve belki sonraki birkaç on yıl boyunca, kentlilerle (gecekondulular ve gecekondu hariç) bu ilişki düzeneği içinde gelişti.

II. Dünya Savaşı'nın bitmesiyle, kırdan Ankara'ya doğru, düşük bir tempoda başlayan ve giderek hızlanarak gelen göç, Ankara'nın bu fotoğrafta gördüğümüz modernle ilişki biçimini, tamamen değiştirdi. Ama bu yıllarda ve bu fotoğrafta gözükmediği için, gecekondu olgusunu şimdilik bir yana bırakarak tekrar fotoğrafa dönelim.

Fotoğrafın belki de en ilginç yönlerinden biri, birbiriyle çelişen hiçbir şeyin olmaması. Bu kentte tartışma yok. Çözümler var ve bunlar görüldüğü gibi, son derece cömert bir biçimde kentlilere sunulmuş. Hiçbir modern insan, hiçbir plancı, elbette yarattığı çevrede herhangi bir çelişkinin olmasını istemez. Kentlerde bize çelişkileri, karşıtlıkları, farklılıkları, kışkırtmaları düşündüren, kaotik ortamın, birbirinin işlevini ya da sağladığı yararı, konforu bozan, işlemez hale getiren durumların görünür olmasıdır.

Oysa bu fotoğraf, bir ütü masasından çıkmış kadar düzgün ve pürüzsüz bir kent mekanını ve kentsel yaşamı gösteriyor. Bu fotoğrafta, her plancının görmek isteyebileceği bir manzaranın göründüğünü biliyorum. Hatta bu fotoğraf bana bazı Sovyet kentlerinin, o geniş ve ağaçlıklı bulvarları ile geniş parkları olan peyzajını anımsatıyor. Bu kadar modern, bu kadar sorunsuz, bu kadar steril ve dolayısıyla, öyle olabilsin diye bu kadar çok kontrol edilmiş bir kentsel yaşam, o kentin sakinlerine ne düşündürür acaba?

> Uybadin Evi, benim anımsayabildiğim zamanlarda, Ankara Sular İdaresi olarak çalışıyordu. Büyüklerle birlikte su parası yatırmak için oraya gittiğimi, taş merdivenlerden çıktığımı, içerideki ahşap döşemeli, yüksek tavanlı ve sanki biraz küf kokan giriş holünü ve para yatırılan camlı gişeleri anımsıyorum.

Dediğim gibi, bu kentte doğdum ve yaşadım, bu nedenle, sorduğum sorunun yanıtını biliyorum. Ailem, Ankara kadar modern, yaşaması kolay ve sorunsuz bir kentte bulunmaktan ötürü çok mutluydu. Göç başlamadan önce, Ankara tam bir orta sınıf kentiydi. Orta sınıfı oluşturanların büyük çoğunluğu, kamuda çalışan siviller ve askerlerdi. Esnaf, tüccar ve diğer işlerde çalışanların oranı ne olursa olsun, kentin kültürünü kuranlar, kamuda çalışan orta sınıflardı.

İşçi sınıfı, daha yoksullar ya da sermaye sahipleri ve oldukça üst gelir grubunda olanlar da vardı elbette. Ama kentsel yaşamın tek tip değilse bile çeşitlilikler barındırmaktan uzak, birbirine oldukça yakın bakış açıları, duyarlılıkları ve gündelik rutinleri olan kişiler eliyle kurulmuş olduğunu söylemek, sanırım yanlış olmaz. Eğer fotoğraf Kızılay'dan değil de, Ulus'tan ve gündelik yaşamın gerçeğini aldatmacasız bir biçimde gösterecek bir açıdan çekilmiş olsaydı, Ankara için aynı şeyleri söyleyemeyecektim kuşkusuz.

O zaman kentin geçmiş kişiliğinden getirdiği bazı ögeler; biraz yoksulluk, kullananların alışkanlıklarının düzenlediği mekansal özellikler ve toplumsal yapıdaki çeşitlenme görülebilirdi belki. Çarşı, sinemalar, gece kulüpleri, kalabalık, hafif karmaşa ve düzensizliklerin görüldüğü bir fotoğraf Ulus'un gerçeğini yansıtsa da, Ankara'da egemen olan politik ve ideolojik atmosferi yansıtmıyor olurdu. Oysa Kızılay fotoğrafı, tam da bunu yansıtıyor.

Evet, bu fotoğraf, planlı, tasarlanmış, tertemiz ve yaşaması kolay, kentlilerin her gereksinimini düşünen ve yanıtlayan, çelişki barındırmayan, modern, güvenli (parkı bile var!) orta sınıf bürokratlar için yaratılmış bir kentin fotoğrafı. Daha ne isteyebiliriz, değil mi?

Peki ya, her kafadan farklı bir sesin çıktığı demokratik karmaşalar? Tek tip standartların dışında, farklı renklerin oluşturduğu düğümler?

Şimdi burada barışçıl bir karmaşanın ve çeşitliliğin daha gerçek bir kent fotoğrafı oluşturacağını söyleyecek olsam modernite, kent plancılığı, her şeyin kontrol altında olduğu bir güvenlik anlayışı vb. açısından tam bir ihanet içindeymiş gibi görünebilirim.

Bu tartışmayı tek başıma sürüklemeyeceğim. Ama beni eleştirecek olanların düşüncelerini merak ve büyük bir isteklilikle bekliyor olacağım.

Kurtuluş Meydanı, Ankara — kaynak: https://archives.saltresearch.org

ANKARA

Sanatçılar El Ele → Dosteller Apartmanı*

Şefik Onat

Konservatuvar ilk mezunlarını 1941'de verecek ve bu genç sanatçılar, kurulan "Tatbikat Sahnesi" ile sürekli konserler vermeye, opera ve tiyatro eserleri sergilemeye başlayacaktır.

Ankara'yı tanıyanlar Atatürk Bulvarı'nın Kızılay-Bakanlıklar yönünden gelip Kavaklıdere'de ulaştığı kavşağı bilirler. Bir beş yol ağzıdır orası. Şimdiki adı "Kuğulu Kavşağı". Gerçekten de tam solda Kuğulu Park ve oradan Tunalı Hilmi'ye ulaşan cadde vardır. Tam tersi yönde, Şili Meydanı'na ulaşan Kavaklıdere Caddesi yer alır. Tam karşıda ise bir çatala rastlarsınız; soldan giden Atatürk Bulvarı'nın devamı, sağdaki ise Cinnah Caddesi girişidir. Bu caddenin eski adının Dr. Vali Reşit Caddesi olduğunu da kaydedip devam edelim...

Şimdilerde trafik tek yönlüdür, yukarıdan, Çankaya'dan aşağı, bu kavşağa doğru akar Cinnah Caddesi'nde. Biz yayayız ama, girelim caddeye ve sağ kaldırımdan ilerleyelim. Biraz yürüdükten sonra Amerikan Kültür Derneği İngilizce kurslarının da bulunduğu büyük binanın önünden geçeceğiz. Bu arada belirteyim, bu binanın tam arka tarafında, eskiden Kültür Derneğine ait olan ama şimdilerde ünlü sanatçımız Erdal Beşikçioğlu'nun kurduğu çok başarılı tiyatro topluluğu Tatbikat Sahnesi bulunuyor.

İlerledik ve geldik hedefimiz binaya, Cinnah Caddesi No: 22'deki **Dosteller Apartmanı**'na. Fotoğrafta görüldüğü gibi dört katlı bu apartmanın zemin katında, binanın orijinal halinde bulunmayan, sonradan yapılmış çiçekçi, kırtasiyeci gibi dükkânlar gözümüzü tırmalıyor, zaten dıştan güzel olmayan bu binayı daha da çirkinleştiriyor. (Kaçak olarak tadil edilen ve dükkâna dönüştürülen giriş katındaki bir numaralı dairedeki işlem, 1984'te çıkarılan af yasasından yararlanıp yasal hale getirilmiş.)

ANKARA

Boşveriyoruz mecburen ve camlı ana kapıdan içeri giriyoruz. Önce genişçe bir antredeyiz; ardından karşımıza çıkan bu defa karolajlı camlı kapıları iterek adımımızı attığımızda, mimari açıdan başka bir dünyada buluyoruz kendimizi.

Ankara'da nadir bulunan bir mimari bu. İç avlulu (atriyum), dörder dairenin bulunduğu her katta iç avluyu zarif bir demir parmaklıklı sahanlıkla dolanan bir yapı. Her katta dairelerin giriş kapıları ve hemen yanlarında mutfak pencereleri yer alıyor. Tepesini örten saydam malzeme sayesinde gün ışığı alalabilen iç avlusuyla bu yapı, içinde yaşayanlar arasında farklı bir komşuluk ilişkisi tarifliyor. Belli ki geniş iç avluyla komşuluk ilişkilerini güçlendirecek bir mekân yaratılmış ve "**içe dönük**" bir yaşantı öngörülmüş.

Peki, daireler her kata nasıl yerleşmiş, bir de ona bakalım:

Bu plandan da anlaşıldığı üzere 100m2 alana sahip her daire, 3 oda ve 1 salon olarak tasarlanmıştır. Dairelerdeki odalardan iki tanesi projede yatak odası olarak konumlandırılırken, diğer oda ile salon arasında ilişki kurulmuştur; yani bunlar o zamanki tabirle salon-salamanje olarak düşünülmüştür.

Avlunun batısında yer alan konutlarda bulunan salonların da Cinnah Caddesi ile ilişkilenmelerini sağlamak için, bu birimler dışarıya taşırılarak caddeyi karşılayan yönde cephelere birer balkon eklenmiştir.

Ne yazık ki bu ilginç tasarımın mimarı kim, bilinmiyor; Belediyedeki dosyada bazı evraklar eksik. Bilinen, 1963 yılında binada bir takım tadilat yapıldığı ve bunu yapan mimarın **Mehmet Savaş** olduğu.

İç avluya girip kafanızı kaldırdığınızda ise gördüğünüz şöyle bir şeydir: (Bunun sağladığı özel bir durum var; aşağıda bahsedeceğim.)

Apartmanın adına bakalım bir kez daha: **Dosteller.**

Kimdir dost? Herhangi bir arkadaş mıdır? Tanıştığınız herkese **arkadaş** diyebilirsiniz. Hatta hiç tanımadığınız bir kimseye hitap ederken, "Arkadaş, gelsene biraz," da diyebilirsiniz. Arkadaşlar çoğu zaman gelip geçicidir; değişebilir, unutulabilir, vazgeçilebilir, yenileri edinilebilir. Arkadaşlıklar çıkar ilişkili de olabilir, her zaman kazık yeme ihtimali de vardır, bu nedenle araya hissedilen ya da hissedilmeyen bir mesafe koymak yararlıdır. Arkadaşlarla sohbet de edilir, birlikte yemek de yenilir, iş de yapılır, hatta birlikte seyahata bile çıkılabilir. (Gene de dikkat derim: İnsanın gerçek yüzü hastanede ve seyahatte ortaya çıkarmış!)

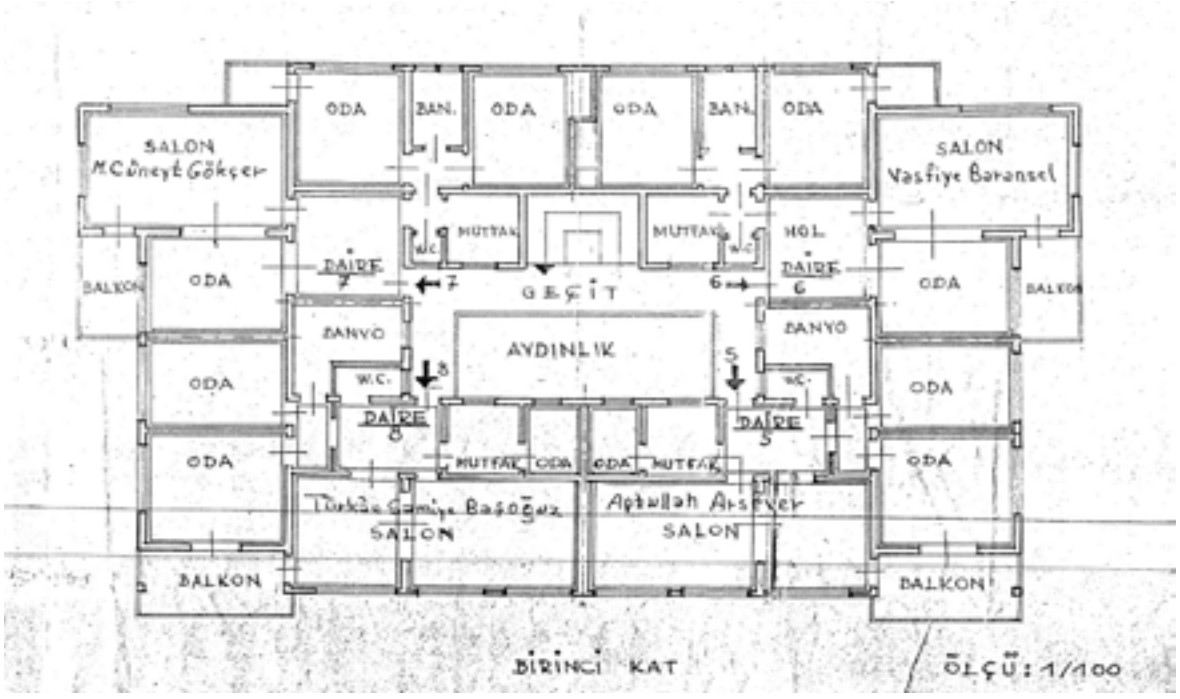

Ama **dost**? Bambaşka bir şeydir dost. Arkadaş herkes olabilir, dost ise çok yakınınızda, gönlünüze yerleşmiş bir kaç kadın ya da erkektir. Arkadaş bakar, dost görür. Gecenin derin saatlerinde bile olsa zor bir durumla karşılaşıp, "*İmdat!*" dediğinizde yanınızda biten, derdinizi paylaşan, dinleyen kişidir dost. İçinizi dökersiniz ona; sorgulamaz! Ama, "*Hadi lan sen de!*" derse alınmazsınız, kızmazsınız: bilirsiniz ki derdi sizin iyiliğinizdir. Arkadaş yolgeçen hanı gibidir, dost hiçbir zaman yıkılmayacak, yok olmayacak eski ve sıcacık bir handır; her kötü havada oraya sığınılır. Arkadaş söylediklerinizi dinleyebilir, ama dost ne demek istediğinizi anlayan kişidir.

İşte efendim, yıllardan 1954 yılında, içtikleri su ayrı gitmeyen, ele geçen ekmeği bölüp aralarında paylaşan, birlikte gülüp eğlenen, birlikte üzülen ve ağlayan bir gurup dost insan el ele vermiş. Hepsi hassas kulaklara, bazıları farklı gırtlaklara, ne hikmetse hepsi başkalarında az görülen güçlü hafızalara sahip insanlar bunlar; **gösteri sanatçıları**. Aralarında zaman zaman kıskançlıklar olsa da, "*Bak şuna, benim hak ettiğim rolü elimden aldı*," diye kızılsa da aynı dünyanın insanları; her gece sahne tozlarını ciğerlerine çeken, hayatlarında en büyük tatmin son perde indiğinde salondan gelecek alkış sesleri olan; bunun için canını dişine takan, bıkıp tükenmeden aynı sahneyi, aynı müzik parçasını sayısız defa tekrar edebilen, gecesini gündüzüne katan sanatçılar.

Onların en keyifli zamanları, tiyatronun, operanın, balenin ilk gecesinde, perde kapandıktan sonra tüm kadronun, yönetmeninden oyuncularına, dekor-kostüm tasarımcılarından teknik elemanlarına, sahne amirinden orkestra üyelerine kadar herkesin bir arada, sabahın ilk ışıklarına kadar kafaları çekip yemek yedikleri (sahneye aç karnına çıkılmıştır), sohbetin tavan yaptığı saatlerdir.

ANKARA

Peki kimmiş bu "*dost*" sanatçılar? El ele vermiş bu kişiler, **Ankara Devlet Konservatuvarı'nın ilk (1941)** ve hemen sonraki bir iki yılın mezunları; kimi tiyatro, kimi opera, kimi orkestra sanatçısı. Onlar, "*medeniyet*" diye adlandırılan ortamın "*Batılı*" değerlerden kaynaklandığı inancıyla, aydınlığa ulaşma çabasındaki bir ülkenin üzerinde yükseleceği sacayaklarından birinin sanat ve sanatçı olduğunu kavramış bir liderin gösterdiği yola girmiş kişiler. O liderin, Kemal Atatürk'ün, okuyucularımdan pek çoğunun esasen bildiği ifadesiyle:

"Bir millet sanattan ve sanatkârdan mahrumsa, tam bir hayata malik olamaz. Böyle bir millet bir ayağı topal, bir kolu çolak, sakat ve alil bir kimse gibidir. Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş olur... Bir millet ki resim yapmaz, bir millet ki heykel yapmaz, bir millet ki fennin gerektirdiği şeyleri yapmaz; itiraf etmeli ki o milletin ilerleme yolunda yeri yoktur."

(Bu satırları okuyunca aklınıza ilk ne geldi acaba!)

Bu düşünceler kapsamındadır Atatürk'ün talimatlarıyla, daha Cumhuriyet kurulalı bir yıl geçmeden, 1924 yılında, orta dereceli okullara müzik öğretmeni yetiştirmek üzere "**Mûsikî Mu'allim Mektebi**"nin kurulması; ertesi yıldan itibaren, günün birinde "Türk Beşleri" olarak ünlenecek **Ulvi Cemal Erkin**, **Ahmet Adnan Saygun**, **Hasan Ferit Alnar**, **Cemal Reşit Rey** ve **Necil Kâzım Akses** ile daha birkaç öğrencinin ileri düzeyde müzik öğrenimi ve dönüşlerinde bu Mektepte öğretmen olarak görev yapabilmeleri için Avrupa'ya gönderilmeleri; 1929 yılında Ankara'nın Cebeci semtinde, içinde dersliklerin yanı sıra bir konser salonu ve fuayesi, yemekhanesi, yurt ve çalışma odaları da bulunan, projesi İsviçreli mimar **Ernest Arnold Egli** tarafından tasarlanan yerleşkenin tamamlanması ve "*Mûsikî Mu'allim Mektebi*"ne tahsis edilmesi...

Egli tasarımı "Mûsikî Mu'allim Mektebi" → "Ankara Devlet Konservatuvarı"

1934 yılında TBMM'de kabul edilen kanunla, bu Mektebe ilaveten **Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası ve Temsil Bölümü**'nün de bulunduğu bir **akademi** kurulması öngörülmüş; bunu en doğru şekilde gerçekleştirmek amacıyla Alman müzisyen, besteci, orkestra şefi **Paul Hindemith**'in Atatürk'ün davetiyle Ankara'ya gelmesi sağlanmıştır.

Hindemith sonraki yıllarda defalarca gelip gidecektir Ankara'ya; fakat daha baştan hazırladığı öneriler ve işaret ettiği kişilerle, polifonik müziğin Türkiye'de yerleşmesi amacıyla müzik eğitimini şekillendirmek üzere Alman besteci, müzik eğitmeni **Prof. Eduard Zuckmayer**, tiyatro eğitimi içinse yine Alman **Carl Ebert** getirtilecek ve Hindemith'in kendisinin de katkılarıyla **klasik müzik eğitimi**, **Türk Opera ve Balesi**, **Devlet Konservatuarı ve Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası**'nın kuruluşuyla tamamlanacak yola böylece çıkılacaktır...

II. Dünya Savaşı dünyada büyük yıkıma, milyonlar, milyonlarca insanın ölümüne neden olmuştur. O yıllar Türkiye büyük diplomatik cambazlıklarla (dâhiyane bulduğumu belirtmeliyim) savaşın dışında kalmasına rağmen ülke büyük sıkıntılar, yokluklar yaşamıştır. Fakat gel gör ki, yine son derece akıllıca bir tutumla Almanların soykırım siyasetinden kaçan Avrupalı Yahudi bilim ve kültür adamları, sanatkârlar, mimarlar, mühendislere kucak açarak ve sığınma hakkı vererek ülkenin bu alanlarda büyük sıçramalar yapması imkânını bulmuştur. Ama yukarıda kaydettiğim gibi başlangıç, sanat emekçilerine "*Alnında ışığı ilk hisseden*" yakıştırmasını yapan Mustafa Kemal sayesindedir.

1924'te Ankara'da kurulan "Mûsikî Mu'allim Mektebi" bünyesinde 1934'te kurulan "Milli Musiki ve Temsil Akademisi" 1936'da Ankara Devlet Konservatuvarı'na dönüşecek, 1930'larda Halkevleri, 1940'larda ise Köy Enstitüleri her türde sanatı Anadolu'nun en ücra köşelerine kadar ulaştıracaktır. Nasıl bir üst akıldır 1930 yılından itibaren devletin büyük sanayileşme hamlesi paralelinde kurulan her fabrikanın içinde bir de tiyatro salonu inşa eden ve haftanın belli günlerinde işçilere ve fabrikanın bulunduğu kentin halkına oyunlar sahneleyen? Nasıl bir üst akıldır 1927 ve 1930 yıllarında gösteri, konser, tiyatro, sinemada tüketim vergisini kaldıran?

İyi de hangi noksan akıldır günümüzde bunların (ve müze girişlerinin) bilet ücretleri üzerinden %8 Katma Değer Vergisi almakta direnen!

Neyse, döneyim konuma...

Yukarıda da belirttiğim üzere 1936'da kurulan Ankara Devlet Konservatuarı içinde aynı zamanda bir çalgı yapım atölyesi kurulması da Almanya'dan **Heinz Schafrat** adında bir uzman getirtilerek sağlanmıştır. Bu kişi Ankara'da kaldığı üç yıl içinde, yanına asistan olarak aldığı üç Türk gencini yetiştirecek ve bunlar ilerideki yıllarda bu alanda verecekleri eğitimlerle yeni yeni çalgı yapım ve onarımcılarını yetiştirecektir.

Konservatuvar ilk mezunlarını 1941'de verecek ve bu genç sanatçılar, kurulan "**Tatbikat Sahnesi**" ile sürekli konserler vermeye, opera ve tiyatro eserleri sergilemeye başlayacaktır.

Bu ilk yıllardaki mezunlar arasında opera sanatçısı rahmetli kayınpederim, Türk operasının ünlü **bas-baritonu Hilmi Girginkoç** ve kız kardeşi **koloratur-soprano Mukadder Girginkoç (Gürten)** da vardır. Tatbikat Sahnesi tıpkı *Halk Evleri* ve *Köy Enstitüleri* gibi Cumhuriyet'in özgün buluşlarından biridir. Hem bir eğitim kurumu oluşturulmuş hem de öğrencilerin profesyonel birer sanatçı gibi icraya dönük çalıştıkları bir ortam yaratılmıştır. Eğitim kurumları aynı zamanda icracı kurumlar olarak sanatlarını topluma tanıtmak, yaymak işlevini de üstlenmişlerdir.

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün talimatıyla, 1947 başlarında, **2. Evkaf Apartmanı**'nın altında depo olarak kullanılan alan "**Tatbikat Sahnesi**"ne dönüştürülür. Tatbikat Sahnesi bu binadaki yeni salonunda **27 Aralık 1947** gecesi Ahmet Kutsi Tecer'in "*Köşebaşı*" adlı oyunuyla ilk kez perdesini açarken, Genel Müdür Muhsin Ertuğrul, dağıtılan oyun kitapçığında tiyatro salonu özlemini şu satırlarla dile getirmiş:

"Teberi ve keşkülünü sırtına vurup diyar diyar pirini ve tapınağını arayan, yakan rüzgârdan çilesini soran yalınayak dervişin sabrı ve çektiği, bizim bekleyişimizin ve çektiğimizin yanında hiç kalır. Onun için çoğumuz aradığımız tapınağa varamadan yolda göçeriz. Ruhları şimdi sizin ülkenizde olan birçok arkadaşımız işte bu serap yolunda tapınağa ulaşmadan düşen talihsizlerdir."

***

İşte efendim, 1954 yılında Cinnah Caddesi 22 numarada, kurulan **Devlet Tiyatrosu Sanatkârları Kooperatifi** tarafından yapımına girişilen apartmanda bu iki kardeşin de birer dairesi vardı. Toplam 16 daireye sahip binadaki daire sahiplerinden 14'ünü tespit edebildim. Bunlardan biri -Sevda Aydan- iki daire sahibidir; bu nedenle 15'e ulaştım ama son daire sahibi kimdi, acaba iki daireye sahip bir kişi daha mı vardı, bilemiyorum...

Özellikle gençlerimizin hiç tanımadığı, dünya çapında saygınlığa ulaşan Türk konservatuvarlarının, tiyatrolarının, operalarının ve senfoni/filarmoni orkestralarının üzerlerinde yükseldiği temel taşlarını oluşturan bu çok yetenekli sanatçıları saygıyla anmak arzusundayım. Maalesef Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün 2010 yılında yayımladığı 1.360 sayfalık "*Bibliyografya: Devlet Opera ve Balesi'nde Sahnelenen Opera ve Baleler Cilt-1 (1948-1987)*" başlıklı dev eseri elde edemedim. [Elden çıkarmak isteyen varsa almaya adayım! 2. Cilt zaten yayımlanmamış.] Bu nedenle elimdeki bilgilerle yetinmek, bazılarından çok özetle bahsetmek üzere soyadlarından alfabetik sıraya koyarsam:

ANKARA

Nuri Altınok (1921-1993)

Tiyatro, sinema ve TV dizi sanatçısı

Konservatuvardan 1944'te mezun olmuş, sınavını kazanıp girdiği Devlet Tiyatrolarında ilk rolü William Shakespeare'in "*Jül Sezar*" oyununda Antonius olmuştur.

Sonraki yıllarda Shakespeare'in "*Yanlışlıklar Komedisi*", "*Size Öyle Geliyorsa Öyledir*", "*Onikinci Gece*", "Hamlet", "*Othello*" eserleri de dahil pek çok oyunda başrolleri üstlenirken, benim açımdan anısı, daha önce sahnede de oynadığı J.B. Priestley'in "*Bir Komiser Geldi*" oyunundaki Komiser rolünü, benim radyoya uygulamamla, TRT Radyo Tiyatrosu yayınındaki performansıdır.

Sinemada başrolleri Cahide Sonku'yla, Hülya Koçyiğit'le, Türkan Şoray'la da paylaşmıştır bu yakışıklı, ünlü sanatçımız.

Meliha Ars

Tiyatro - Sinema sanatçısı

Dosteller Apartmanında hayat arkadaşı Doğan Beyle mutlu bir hayat sürdüren Meliha Ars, meslek hayatı boyunca pek çok rolde sahneye çıktı. Terence Rattigan'ın "*Ayrı Masalar*", Federico García Lorca'nın "*Bernarda Alba'nın Evi*", Necati Cumalı'nın "*Gömü*" oyunları, Alan Jay Lerner'in "*My Fair Lady*" müzikali de dahil pek çok kez sahnelerimizde yer alan bir sanatçıdır.

Bunların hiçbirinde başrolde değildir ama özellikle Nahit Sırrı Örik'in "*Alın Yazısı*" oyununda Mualla rolündeki Macide Birmeç'in (sonradan Tanır) karşısında tamamen zıt bir karakter olan ablası Hâdiye gibi çok çetin bir roldeki başarısıyla meslek hayatının zirvesine çıktığı söylenebilir. Genelkurmay Başkanlığının büyük desteğiyle 1967 yılında çekilen "*501 Numaralı Hücre*" filminde de rol alan Ars'la ilgili kayıtlarda en son 1977 tarihli TV çocuk dizisi "*Annemi Hatırlıyorum*" görünüyor.

1972 GÖMÜ OYUNCULAR (soldan sağa) Muammer Çıpa, Ayşegül Atik, Meliha Ars

Abdullah Arsever

Konservatuar ve operada enstrüman yapım ve onarım uzmanı

Yukarıda sözünü ettiğim, Alman **Heinz Schafrat**'ın yanında yetiştirdiği asistanlardan biridir. Arsever, Halkevlerinde kullanılan çalgıların bakımı ve korunması amacıyla "*Çalgı Bakımı ve Onarımı*" isimli bir kitap da kaleme almış, bu kitap CHP Yayınları arasında, 1946 yılında yayımlanmıştır. Aynı zamanda iyi bir viyolonisttir Abdullah Bey.

Vasfiye Baransel

Mezzo-Soprano, opera sanatçısı

Ne yazık ki bu sanatçımız hakkında o kadar az bilgi var ki!

1950'de Bizet'nin "*Carmen*" operasında Mercedes rolünü Mesude Çağlayan'la dönüşümlü olarak oynadığı, Aydın Gün'ün Don José rolünde olduğu; 1952'de ise Aydın Gün'ün bu defa genç bir yönetmen olarak sahneye koyduğu İtalyan kökenli ABD'li Gian Carlo Menotti'nin "*Konsolos*" operasında Vasfiye'nin Anna Gomez rolünde olduğu kayıtlı.

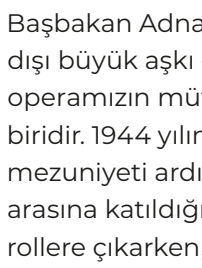

Ayhan Aydan (1924-2009)

Soprano – opera sanatçısı

Başbakan Adnan Menderes'in evlilik dışı büyük aşkı olarak da tarihe geçen, operamızın müthiş seslerinden biridir. 1944 yılında Konservatuvardan mezuniyeti ardından sanatçıları arasına katıldığı Opera'da küçük rollere çıkarken, sesinin özelliğini Carl Ebert'in keşfetmesi ve Amadeus Mozart'ın bestelediği "*Figaro'nun Düğünü*" operasında Susanna rolünü vermesiyle bir sezonda parlayan sanatçı, genç yaşında yukarıda andığım "*Türk Beşleri*"nden besteci ve orkestra şefi **Hasan Ferit Alnar**'la evlenmiş, bir de çocuğu olmuştu.

Smetana'nın "*Satılmış Nişanlı*" operasındaki Marjenka ve Puccini'nin "*La Boheme*" operasındaki Mimi rolleriyle ününe ün katan sanatçı, 1948'de Ankara'da Alman mimar **Bonatz** tarafından, sergi evinden tiyatro ve opera binasına dönüştürülen Büyük Tiyatro'nun açılışında sahneye konan Ahmet Adnan Saygun'un "*Kerem*" operasının 1. sahnesinde solist olarak sahneye çıkarılarak taçlandırılmıştı. Ertesi yıl ise Atina'da sahnelenen Puccini'nin "*Madame Butterfly*" operasında gene başroldeydi. Böyledi de kader ağlarını farklı örmüştü...

Bir vesile ile tanışmaları ardından Adnan Menderes'le gelişen tutkulu aşkları; Alnar'dan boşanması; Menderes'in ikinci evinde annesiyle birlikte bekleyen sevgilisi haline gelmesi; ondan doğuracağı çocuğun ölümü; 27 Mayıs 1960 darbesi ertesi Türk siyasi tarihinin yüzkarası Yassıada Mahkemelerinde, Menderes'in kasasında bulunan donunun teşhir edilmesi; buna rağmen müthiş bir cesaretle küstah yargıca kafa tutup, "*Ben onu çok sevdim Hakim Bey*," diye seslenişi; o Mahkemelerden beraat eden tek kişi olması; sonrasında operada gözden düşüşü; ama ileriki yıllarda "*Öp Beni Kate*" müzikaliyle tekrar ünlenmesi...

Böyleydi **Dosteller Apartmanı**'nda satın aldığı iki daireyi birleştirerek yaşamış olan Ayhan Aydan'ın hayat çizgisi!

Türkân (Baydur) Başoğuz (Karul) (1924 – 1970)

Mezzo-Soprano, opera sanatçısı

Elimde az bilgi bulunan diğer sanatçı, Ayhan Aydan'ın en yakın arkadaşı, sırdaşı Türkân. Sesine pek uygun düşmese de Bizet'nin Carmen rolünü çok kez üstlenmiş, Puccini'nin "*Madame Butterfly*" operası 1947'de sahnelendiğinde ise, mezzo-soprano sesi gerektiren Cio Cio San'ın annesi ya da teyzesi rollerini başarıyla oynamıştır.

Mesude Çağlayan (1918-2011)

Soprano, opera sanatçısı

Türk operasının öncülerinden biri olan soprano Mesude Çağlayan, 1940 yılında, Ankara Halkevi sahnesinde konservatuvar öğrencilerince gerçekleştirilen ilk opera temsilinde, Puccini'nin "*Madame Butterfly*" operasının ikinci perdesinde Cio Cio San rolünü üstlenmişti.

ANKARA

Bu rolü üzerine Çağlayan'a Japon hükümetince teşekkürle **Butterfly Bebeği** armağan edilmişti. Çağlayan'ın o temsillerde giydiği kimonosu ve hediye edilen bebek, 2008'den itibaren Ankara Opera Binası'nın üst fuayesinde sergilenmekte.

1942 yılında ilk kez Türkiye'de tamamı oynanan "*Madama Butterfly*" operasında bu defa başrol olarak Cio Cio San rolüyle sahnedeydi. 1943,'te

Mesude Çağlayan ve Butterfly Bebeği

Smetana'nın "*Satılmış Nişanlı*", 1944'te Mozart'ın "*Figaronun Düğünü*", 1950'de Verdi'nin "*Rigoletta*", 1952'de Menotti'nin "*Konsolos*" ve 1957'de Bizet'nin "*Carmen*" operalarında hep başroldeydi Çağlayan.

2009'da, Devlet Opera ve Balesi'nin 60. Yılı vesilesiyle o zamanki Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, Mesude Çağlayan'ı yaşadığı huzur evinde ziyaretle, bu "*öncü*" sanatçıya altın madalya takdim edecektir.

Muammer Esi (1919-2007)

Bas, opera ve tiyatro sanatçısı

1957 - Edmund Morris'in "Tahta Çanaklar" oyununda (soldan sağa) Muammer Esi, Muazzez Kurtoğlu, Gülgün Kutlu, Yıldırım Önal

Meslek hayatının ilk 10 yılında bariton sesiyle "*Fidelio*", "*Carmen*", "*Rigoletto*", "*Sevil Berberi*", "*Figaro'nun Düğünü*", "*Maskeli Balo*" operalarında başarılı performansları ardından kendisine tiyatroyu daha yakın gören ve 1955'ten itibaren sayısız oyunda rol alan sanatçımız Muammer'in eşi **Neriman Esi** de Devlet Operamızın önceleri korist, sonradan solistlerindendi. Bir diğer ünlü sopranomuz **Sevda Aydan**'la dönüşümlü olarak Verdi'nin "*Macbeth*" operasında Lady Macbeth rolü de dahil pek çok operada başrol oynamıştı.

İlginçtir, keman imal etmek Muammer Esi'nin hobilerinden biriymiş. Kendisine tiyatroda en sevdiği rol hangisiydi diye sorulduğunda Graham Greene'in "*Oturma Odası*" oyunundaki rolü olduğunu söylemiş.

Cüneyt Gökçer (1920-2009)

Tiyatro ve sinema sanatçısı, yönetmen

Ülkemizde tiyatro idaresi denince ilk akla gelen Muhsin Ertuğrul ise, hemen sonraki Cüneyt Gökçer'dir. 23 yıl süreyle Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü ve sonrasında Ankara Devlet Konservatuvarı Müdürlüğü, Bilkent Üniversitesi Tiyatro Bölümü Başkanlığı gibi görevlerde bulunan Gökçer, pek çok tiyatro eserinin ve yaklaşık 20 operanın rejisini yapmış, 20 filmde başrol oynamıştır.

Shakespeare'den Molière'e, Sofokles'ten Pirendello'ya, Anouilh'den Miller'a, Çehov'dan Priesley'e aklınıza hangi tiyatro yazarı gelirse Devlet Tiyatrolarında sahnelenen oyunlarında Gökçer vardır. Müzikali ilk defa ülkemize o getirmiştir. Onun teşvikiyle yerli yazarlar sıraya dizilmiş, birbiri ardına eserler kaleme almış, hepsi Devlet Tiyatrolarında sahne ışıklarına kavuşmuştur.

Gerek ilk eşi Mediha Gökçer ve ondan olan kızı Deniz Gökçer gerek ikinci eşi Ayten Gökçer, Türk sahnelerinin çok ünlü sanatçılarıdır aynı zamanda.

Büyük ün, büyük ego demektir; Gökçer bunun mükemmel örneğidir. Yerine geçtiği büyük üstat Muhsin Ertuğrul'u unutturmak, "*Herkesten üstün*" olduğunu ispat etmek yolunda öylesine çaba gösterecektir ki, Küçük Tiyatro'nun bulunduğu 2. Evkaf Apartmanının zemin katında Ertuğrul'un yarattığı 65 koltuklu Oda Tiyatrosu'nu, "*Muhsin Ertuğrul'un tiyatro tutkusunun uç noktası*," diyerek kapattıracak, koltuklarını söktürerek mekânı büro haline getirecektir! (Neyse ki mekân sonradan tekrar tiyatroya dönüştürülmüştür.)

Daha da ötesi var. Hiçbir medeni ülkede bir sanatçının/devlet adamının/bilim adamının, her neyse, sağlığında heykeli dikilmez; bizde dikilir!

Gökçer de onlardan biridir; Ankara'da Büyük Tiyatro bahçesine Muhsin Ertuğrul ve Leyla Gençer heykellerinin yanına kendi heykelini de diktirmeyi ihmal etmemiştir. Gerçi Leyla Gençer'inki de sağlığında dikilmiştir ama o harika sanatçımız da esasen egosuyla ünlüdür...

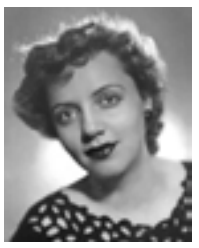

Mukadder Girginkoç (1925-1960)

Koloratur-Soprano, opera sanatçısı

Mukadder Girginkoç da 1943 yılında mezuniyetinin ardından katıldığı opera kadrosunda ilk olarak Ruggero Leoncavallo'nun "*Palyaço*" operasında Nadda rolünü oynayacaktır.

Öyle müthiş bir sesi vardır ki Mukadder'in, Leyla Gencer anılarında, "*Mukadder bizler arasında en iyi sese sahip sopranoydu. Ama ne yazık ki daha mesleğinin başlangıcından çok zor operaları söylemeye girişti; başarılı da oldu. Ama daha basitten başlayıp yavaş yavaş zorlara gitmesi gerekirken bu çabaları ses tellerinde tahribata yol açtı*" diyecektir.

Mukadder'in 1944'te evlendiği bariton Vedat Gürten'den "*Ogün*" adını verdikleri bir kızları olmuş; ancak bu evlilik 1952'te sona ermişti.

O harika sesiyle Mozart'ın "*Figaro'nun Düğünü*", Mascagni'ni "*Cavalleria Rusticana*", Donizetti'nin "Lucia" operalarında ve daha başkalarında hep vardı Mukadder; taa ki...

1960 yılında, havanın çok güzel olduğu bir hafta sonu, iki otomobile doluşmuş eş dost piknik yapmaya Kızılcıhamam'a gitmişlerdi. Dönüşte, içinde bulunduğu arabayı kullanan kişinin "*Ölüm Tuzağı*" diye anılan Karga Sekmez virajlarından birini alamayıp uçuruma yuvarlanmasıyla Mukadder, çok genç ve verimli yaşında hayat veda edecekti.

Süleyman Güler (1917-1970)

Tenor, opera sanatçısı

"*Mûsikî Mu'allim Mektebi*"ni 1936'da ve Ankara Devlet Konservatuvarı Opera bölümünü 1942'de bitirdikten sonra girdiği Devlet Tiyatrosu Opera Bölümünün Tatbikat Sahnesinde sahnelenen ilk opera temsili olan, Mozart'ın tek perdelik singspiel tarzındaki eseri "*Bastien ile Bastienne*"de üstlendiği Bastien rolüyle sivrilen bir sanatçıydı. "*Madame Butterfly*", "*Fidelio*", "*La Bohème*", "*Faust*", "*Don Juan*", "*Salome*", "*Othello*" ve "*Tosca*"daki başrolleriyle başarısını sürdürmüş, 1950'de Ankara Devlet Operası tarafından üst düzeyde eğitim için İtalya'ya gönderilmiştir.

Leyla Gencer & Süleyman Güler
Puccini'nin "Tosca" operasında (1952)

Ragıp Haykır (1917-1989)

Tiyatro sanatçısı, yönetmen

Devlet Konservatuvarı adaylarından hiçbiri sınavlara girebilmek uğruna yoksullukla mücadelesinde İzmir'den Ragıp Haykır gibi çözüm bulamamıştır.

1937 yılında sınava kabul edildiğini öğrenince Ankara'ya gitmek için para bulmaya çalışan İzmirli genç, bu konuda başarısız olunca başka bir çözüm bulur. İleri tarihlerde kendisiyle yapılan bir söyleşide şöyle anlatır:

"Bir arkadaşımdan giyinmek üzere elbiselerini aldım ve ben kendi elbiselerimi satmaya karar verdim. Sattım ve o parayla Ankara'ya gittim."

Ragıp Haykır o ilk denemede başarılı olamaz ne yazık ki, fakat arzusuna birkaç sene gecikmeyle de olsa kavuşacaktır. 1939'da Devlet Konservatuvarına girecek ve 1944'te Tiyatro bölümünden mezun olacaktır.

Günümüzde İzmir Karşıyaka'da bulunan Devlet Tiyatrosu sahnesine adını veren "*Usta*" Ragıp Haykır, sahnelerimizde hepsini benim de bizzat seyrettiğim Noel Coward'ın "*Ruhlar Gelirse*", Molière'in "*Kibarlık Budalası*", Refik Erduran'ın "*Cengiz Han'ın Bisikleti*", Haldun Taner'in "*Lütfen Dokunmayın*", Oktay Rıfat'ın "*Çil Horoz*" oyunlarının başrolündeydi ya da yönetmeniydi.

Ve son olarak daha özelime gelirsek (ve elbette kendisine biraz da torpil geçerek)...

Hilmi Girginkoç (1918-1999)

Bas- bariton, opera sanatçısı, yönetmen

Ünlü müzik eleştirmeni ve müzisyen Faruk Güvenç'in, "*Önümü iliklemeden durmam karşısında*," diyerek sanatını yorumladığı Hilmi Girginkoç, yukarıda da belirttiğim gibi, kayınpederimdi. Daha 7-8 yaşlarındayken (demek ki o zamanlar 12 yaştan küçük çocuklar girebiliyormuş salonlara!) annem ve babamın, Devlet Tiyatrosu tarafından sahnelenen her tiyatro oyunu ve operasına beni de götürmeleri sayesinde Hilmi Girginkoç'u sahnede çok seyretmiş, o muazzam sesini dinlemiştim.

Ne bileyim günün birinde kızı Sühendan'a aşık olacağımı ve karşılık bulacağımı! Halbuki o, baba olarak kızına, "*Sevgili Sü'cüm, bana olan sevginden başkalarına sakın verme,*" diye yazmamış mıydı!

Kardeşi Mukadder'le birlikte sınavını kazanıp girdikleri Ankara Devlet Konservatuvarının ilk mezunlarındandır Hilmi. Sahneye çıktığı opera eserleri ve şan konserlerinin haddi hesabı yok neredeyse.

2 Nisan 1941'de "*Devlet Konservatuvarı Tatbikat Sahnesi Tiyatro ve Opera Stüdyosu*" yıllık temsilini, Giacomo Puccini'nin "*Tosca*" operasından İkinci Perde ile Carlo Goldoni'nin "*Otelci Kadın*" oyununu oynayarak verdiğinde, "*Tosca*"daki Baron Scarpia rolüyle sahnedeki bas-bariton Hilmi Girginkoç'tur.

Beethoven'in "*Fidelio*"sunda zindancı Rocco'dur; Adnan Saygun'un "*Yunus Emre*" oratoryosunun vazgeçilmez bas'ıdır; Donizetti'nin "*Lucia*"sında Raimondo'dur. Bizet'nin "*Carmen*"inde Escamillo, Rossini'nin "*Sevil Berberi*"nde Don Basilio, Verdi'nin "*La Traviata*"sında Dr. Grenvil, Mozart'ın "*Saraydan Kız Kaçırma*" operasında ise Padişah Osman'dır Hilmi Girginkoç. Daha niceleri...

Başarıları nedeniyle 1948 yılında İtalya'ya gönderilen Girginkoç, Siena kentindeki ünlü Chigiana Müzik Akademisi'ne kabul edilecek, dört yıl lisans üstü müzik eğitimi görecek ve 1952'de yurda dönecektir. 1952'de ilk eşi (Sühendan ve kardeşi Neslihan'ın annesi) Güngör Özöner'le evlenecek, 1958'te boşanacak; sonrasında karakteristik sesi ve başarılı performanslarıyla tanınan Ankara Devlet Tiyatrosu sanatçılarından Nurşen'le evlenecek, ondan da oğlu Can dünyaya gelecektir.

Hilmi Girginkoç'un meslek hayatı boyunca en fazla oynadığı rol, çok sevdiği Puccini'nin "*La Bohème*" operasındaki Colline'dir. (Girginkoç'un "*La Bohème*"i yönettiği de olmuştur.)

1983'te İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nde "La Bohème" bir kez daha, Cem Mansur orkestrayı yönetirken Doğan Onat'ın tarafından sahneye konduğunda, Colline rolünde vazgeçilmez olarak Hilmi Girginkoç vardır; çok değerli arkadaşı Schaunard rolünü ise genç bas-baritonlarımızdan Suat Arıkan üstlenmiştir.

Hilmi Girginkoç

ANKARA

Art arda başarılı performansları sonrasında Suat Arıkan bir şiir yazmış ve Hilmi Girginkoç'a göndermiş. Yer vermesem olmaz!

"Colline'e...
O mavi gözlü bir devdi,
sahne gerisinde küçük bir çocuk gibi uysal,
babacan tavrıyla bir ağabey,
sahnenin üstünde kükreyen bir arslandı.
-paltoyu satmaya giderken-
döktüğü gözyaşlarını,
belki bazıları,
"rol gereği" sandılar.
Ama o hiç rol yapmadı.
Kimbilir, belki rol yapmayı bilmiyordu.
O, duyguları yüreğinin taa
derinliklerinde hissediyor,
Yani "rol oynamıyor", YAŞIYORDU!
O mavi gözlü bir devdi.
Onunla, omuz omuza müzik
yapmış olduğum geceler,
sanat yaşamımın en soylu,
unutulmaz,
nadide temsilleri olarak
hatıralarımı süsleyecek.

Dostun Schaunard
Suat Arıkan"

Hikâyesi de şöyledir Colline'in:

Colline, matematik, skolastik, botanik ve sonu "*ik*" ile biten herşeyden anlayan bir filozoftur, bilim adamıdır. Onun felsefe notlarını sürekli temize çeken, aslında terzi olan bir sevgilisi vardır. Bu notlar tamamladığında bir kitap olarak basılır, Colline eline geçen parayla hemen sevgilisiyle evlenir.

Bu çift arkadaşlarını sık sık evlerine yemeğe davet eder ve onlara kendi ellerinden çıkma müthiş lezzetli spagettiler sunar.

Pardon, **spagetti** mi dedim? Bu noktada **Dosteller Apartmanı** çağırıyor beni gene!

Akılcı planlaması, özgün detayları, komşuluk ilişkilerini güçlendiren mekân üretimi ile döneminin konut yapıları arasında çok özel ve önemli bir örnek oluşturan **Dosteller Apartmanı** ve oradaki "*içe dönük yaşam*" pek çok bakımdan sanki kentten uzak, bir vahaya özgü olarak düşünülebilir. Zaman zaman iç avluya bakan açık pencerelerden, kapılardan, tek başına ya da piyano eşliğinde yükselen opera aryaları sık sık duyulur. Bir pencereden duyulan, bir operadaki rolünü çalışan soprano sesine kapısından dışarı uğrayan bir tenor ya da bariton, demir parmaklıklara dayanarak eşlik eder. Tiyatro sanatçıları ezberlerini çalışırken, kimin vakti varsa gelir karşısına oturur, metinden izleyerek destek verir. Eşim Sühendan bile daha çocukken bu işi çok kere yapmıştır.

Babası Hilmi Girginkoç, eve dönerken iç avluya girdiğinde o etrafı inleten sesiyle, bir arya söylercesine, aklına o anda kim geldiyse ona seslenir: "*Türkâaaaan, çık dışarı!*"

Türkân sahanlığa çıkar ve kollarını havaya kaldırıp cevap verir: "*Hoş gelmişsin Hilmiiii, sefalar getirmişsiiiin!*"

Bazı geceler "dost meclisi"nde, Girginkoç'un evinde, diğer sanatçılara **spagetti** daveti vardır. Hilmi Bey, İtalya'da lisans üstü eğitim gördüğü günlerde tarifini öğrendiği "*Spaghetti Bolognese*"in kıymalı sosunu bizzat, ağır ateşte, uzun zamanda pişirmiştir; bu sosun olmazsa olmazı defne yaprağıdır. Kazara elinde defne yaprağı yoksa sokağa çıkılıp bir defne ağacı bulunacak ve yaprakları koparılacaktır. Öylesine önemlidir ki bu yapraklar, Hilmi Bey, "*Bir operada birkaç notanın yanlış çalınması ya da benim iki üç yerde doğru sesi çıkaramamış olmam affedilir, ama Bolognese sosta defne yaprağı olmaması affedilmez!*" demiştir.

Birileri kırmızı şarapları kapıp gelmiştir o akşam. Bol sohbet ve dedikoduyla süren yemekte kaçınılmaz olarak sanatçılar coşacak ve sabahın erken saatlerine kadar **Dosteller Apartmanı** aryalarla, düetlerle inleyecektir...

Benim de içinde bulunduğum bir geceye ait anekdotla bitirmeliyim bu yazıyı:

New York'taki Türk temsilciliklerinde görevli kızları Sühendan ve Neslihan uçak biletini gönderip babalarını New York'a davet etmiştir. Bir akşam, üst düzey bir başka Türk görevlinin evindeki yemek davetinden çıkıldığında, İngilizcede "nightcap" denen, gecenin son birer kadeh içkisini içmek üzere iki araba dolusu Türkle hep beraber bir piyano bara gidilir. Kalabalıktır ortalık, herkes sohbette, uğultulu. Ama biraz sonra yanyana iki masa bulunup yerleşilir. İçkiler ısmarlanır, bizde de sohbete dalınır.

Zenci piyanist adam güzel güzel çalıyordur; bazen duygulu, hatta melankolik, bazen daha hızlı, canlı parçalar. Derken nereden aklına estiyse, adam, herkesin şu ya da bu şekilde bildiği Rusların geleneksel "*Kalinka*"sını çalmaya başlar ve... ne olduysa o zaman olur. Bizim masadan müthiş davudi bir ses yükselir:

"Kalinka, Kalinka, Kalinka moia..."
Biz şaşkınlık içinde bakarken Hilmi Girginkoç devam edecektir:
"V sadu iagoda malinka, malinka moia
O Kalinka, Kalinka, Kalinka moia
V sadu iagoda malinka,
malinka moia-Ooo..."

Zenci piyanist çok memnun gülümseyerek çalmasını sürdürürken bara aniden büyük bir sessizlik hakim olacak, herkes kafasını çevirip bizim masayı seyre koyulacaktır. Sanatçı kaçırır mı bu fırsatı! Hilmi Girginkoç ayaktadır artık, kollarını açmış, gözleri kapalı, o koskoca ciğerden yükselen muazzam sesi barı inletmektedir...

Alkış, alkış, alkış... Selam, selam, selam... Yanımızdaki masadan biri eğilip, "*Rus musunuz? Zaten acaip bir dil konuşuyordunuz*" diyor. "*Yok Rus değiliz, Türküz, ama bu operamızın en ünlü seslerinden biri*" diye cevap veriyorum. "*Ama Rusça söylüyor*" diyor adam ısrarla; ben de keyifle, "*Biraz sonra İtalyanca, sonra İspanyolca, bakarsın Fransızca, hatta Türkçe bile söyleyebilir*" diyorum!

Nasıl da bilmişim! Usta zenci piyanist bu bas-baritonu nasıl söyleteceğini çok iyi biliyor. Hilmi coşmuş iyice, bir dilden şarkıyı bitiriyor, diğer dile geçip söylüyor; Napoliten şarkılar, folk şarkıları, opera aryaları... Yıkılıyor bar, kimse kalkıp gitmiyor. İçkiler yenileniyor, bizim masaya her yandan ikram bardak bardak içki geliyor.

Hilmi hem içiyor hem söylüyor. Devam, devam...

Coşunca gözleri kapalı, böyle döktürdü Hilmi Girginkoç!

Sabahın dördünde Hilmi Girginkoç'u kızları zorla çekiştirerek bardan çıkaracaktır... Ne geceydi ama!

***

Son olarak: Özellikle mimari bilgiler açısından bu yazıyı hazırlamamda elindeki bütün arşivi açarak ve serbestçe kullanma hakkı vererek bana büyük destek sağlayan Başkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi değerli hocalarından Prof. Dr. Adile Nuray Bayraktar Hanımefendiye şükranlarımı sunmak isterim.

*** Bu yazı 11 Temmuz 2021 tarihinde T24'te yayımlanmıştır.** https://t24.com.tr/yazarlar/sefik-onat/sanatcilar-el-ele-dosteller-apartmani,31735

Ütopyanın Peşinde: Bir Ankara Projesi

Kutay Karabağ

Mimarlık stüdyosunda İstanbul'dan bir kentsel alan seçip öğrencilerle çalıştığımız zamanlarda, proje alanının kimliğini doğru okuma, kentsel bağlamını anlama, katmanlarına ayrıştırma ve tasarım girdisine dönüştürme süreçlerine hep şüpheyle yaklaştım. Deneyimli bir tasarımcı için bile çözümlemesi oldukça zor olabilen İstanbul kentinin kimlik ve bağlam verilerini, stüdyo katılımcılarının eğitim döneminin sınırlı süresinde derinleşerek kavrayabilmeleri, lisans seviyesinde her zaman mümkün olmuyor. Bunun sonucunda, eğitimin önemli bir bileşeni olduğunu düşündüğüm, mimari dil oluşturma ve bağlamla ilişki kurma konularının, farklı denemelerle tartışılıp olgunlaştırılması bir ölçüde eksik kalabiliyor.

İstanbul Bİlgi Üniversitesi'nin mimarlık 4. sınıf stüdyolarında, Eskişehir, Antalya, Zonguldak ve İzmir gibi kentlerde yürüttüğümüz proje çalışmalarında, araştırmalar yeterince derinleştiğinde, bu kentlerin de İstanbul gibi politik, ekonomik, morfolojik, coğrafi ve iklimsel dinamiklerin tetiklediği özgün kompleksiteler barındırdığını, ancak stüdyo katılımcılarının bu kompleksiteleri ayrıştırarak okuyabilmek ve bir bütün olarak algılayabilmek konusunda daha başarılı olduklarını deneyimledik. Böylece bu süreçlerde, mimaride çok önemli bir yeri olan kimlik ve temsil gibi kavramların, proje önerilerindeki karşılıklarını tartışmaya ve geliştirmeye daha fazla zaman ayırabildiğimizi söyleyebilirim.

2019-2020 Bahar döneminde, Mimarlık Bölümü 4. Sınıf Tasarım Stüdyosu'nda Çağlayan Çağbayır, Fulya Akipek, Cem Yücel ve Gizem Şenel'le birlikte yürüttüğümüz gruplarda, çalışma alanı olarak Ankara'yı belirledik. Cumhuriyet'in başkentini incelenmeye değer kılan temel problematik, *"neredeyse modernist bir ütopyanın doğrudan kentsel mekana yansımasıyla şekillenen kentin özgün mekansal, sosyal ve kültürel kaliteleriyle, liberal politikaların ve post-modern düşünsel süreçlerin tetiklediği çağdaş metropol dinamikleriyle ivme kazanan kentsel değişim arasındaki gerilim"* olarak tarif edilebilir. Stüdyo sürecini, bu gerilimi önce anlamak, ardından üretkenliğe dönüştürmek hedefiyle, kentin özgün kimliğini oluşturan ve değiştiren dinamiklerin masaya yatırılması, kentin tarihine yayılan ama günümüzde yer yer saklı kalan yaşam ve mekan kalitelerinin araştırılması ve yeniden canlandırılma potansiyellerinin güncel yenilikçi perspektifler ışığında tartışılması gibi aşamalarla kurguladık.

Cumhuriyet'in ütopyası Ankara, Osmanlı'nın son dönemlerinde güçlenen yenilikçi/batıcı/modern söylemlerin, Cumhuriyet'le birlikte iktidarı ele geçirmesiyle, kent kültürü, mekan örgütlenmesi, mimari dil ve sosyal yaşam gibi kentsel katmanlara yansıması olarak okunmalıdır.Kökeninde su havzalarının şekillendirdiği ticaret ve tarım odaklı önemli bir Anadolu yerleşimi olsa da, 'Cumhuriyet Ankara'sı', planlanarak kurulmuş, devrimler ve modern kimlikle yoğrulmuş bir kenttir; rasyonelliği, yeniliği ve aydınlanmayı temsil eder; farklıdır. Bu farkı, en yüzeyselden en derinine Ankara–İstanbul kıyaslamaları üzerinden okumak, karasal/denizsel, çağdaş/geleneksel, rasyonel/duygusal, planlı/organik, bilgi/deneyim, adres/tarif gibi ikilemlerin her birini Türk modernleşmesi ve tarihsel bağlam ışığında tartışmak mümkündür.

Brasilia, İslamabad ve Canberra gibi modern dönemde kurulan kentlerle genel bazı benzerlikler gösterse de Ankara onlardan ayrışan, kendine özgü nitelikleri üzerinden ele alınmalıdır. Konuya kent planlaması ve mimari penceresinden bakıldığında, Ankara'da inşa edilmeye çalışılan yeni kimlik, ağırlıklı olarak dönemin İtalyan/Alman Modernizmi etkisi altında, özellikle Alman, Avusturyalı ve İtalyan mimar ve plancılarla birlikte, yenilikçi "ulusal" mimarlar eliyle şekillenmiştir. Eski kentin yeni merkezi olan Taşhan (Ulus) Meydanı ve yeni devletin iktidar merkezini temsil eden Çankaya Köşkü arasında oluşan kuzey-güney aksı, zaman içinde yıpransa da, bugün bile özgün Cumhuriyet kenti kimliğinin en okunabilir karşılığı olarak görülebilir. 100 yıllık süreç boyunca kentsel yapının ana omurgasını oluşturan bu aksın yanı sıra, özgün planlarda üniversite kampüsleri gibi işlevlerle yoğunluğu ve gelişme baskısı sınırlandırılmaya çalışılan doğu-batı aksı da, yoğun karayolu bağlantıları ve rant odaklı kentsel politikaların etkisiyle, 1980'lerden itibaren bu sınırlamaları aşarak, özellikle batı yönünde kentin yeni bir gelişme hattını oluşturmuştur.

2000'li yıllardan itibaren liberal rant odaklı politikaların etkisiyle ivmelenen kentsel dinamikler ile kamu yapıları ve iktidar merkezinin sembolünün konum ve mimari/kentsel karakter değiştirmesi gibi etkenler, Ankara'da büyük değişimlere paralel yeni bir kent kurgusu ortaya çıkarmış, bu süreçte Cumhuriyet kentinin ana omurgası olan kuzey-güney aksı eski niteliğini ve gücünü yitirmiştir. Bu gelişmelerin sonucunda Ulus, Sıhhiye, Kızılay, Yenişehir, Bakanlıklar, Kavaklıdere, Ayrancı, Çankaya ve Gaziosmanpaşa gibi semtlerin dokusunda belirleyici değişiklikler görülmeye başlamış, nitelikli çalışan nüfusun kentin yeni yerleşme alanları için Çankaya'yı terk etmesiyle çöküntü alanları oluşma potansiyeli doğmuştur.

Bu özet değerlendirme ışığında, stüdyo yürütücüleri olarak odağımızı Ulus-Çankaya aksında yeniden canlandırma önerileri olarak belirlerken, Ulus ve Kavaklıdere'de iki ayrı proje teması ve çalışma alanları tanımladık. Çalışmanın başında proje alanlarını ve bağlamı anlama konusunda bize rehberlik eden yukarıda bahsettiğim temel gerilim, süreç ilerledikçe ilişkili kavramların mimari önerilere nasıl yansıyacağı gibi sorulara evrilerek stüdyo tartışmalarının ana eksenini oluşturdu. Ulus'taki çalışmanın teması, Cumhuriyet ütopyasının, güçlü ama halihazırda can çekişen bir kentsel ürününü, stadyum alanını yeniden değerlendirme önerisiyle tartışmaya açarken, bu önerinin taşıdığı kentsel rejeneratif etki potansiyeli aracılığıyla da, günümüzün yeni Ankara kimliği üzerine düşünme fırsatı doğmuş oldu.

Kavaklıdere'deki kültür merkezi proje teması ise, yabancı bir kültürün günümüz başkentindeki temsilini, iki farklı kültürel bileşenin birbirleriyle olan dengelerini yapı ölçeğinde ele alarak, mimari aracılığıyla tartışmaya açmayı hedefledi.

ANKARA

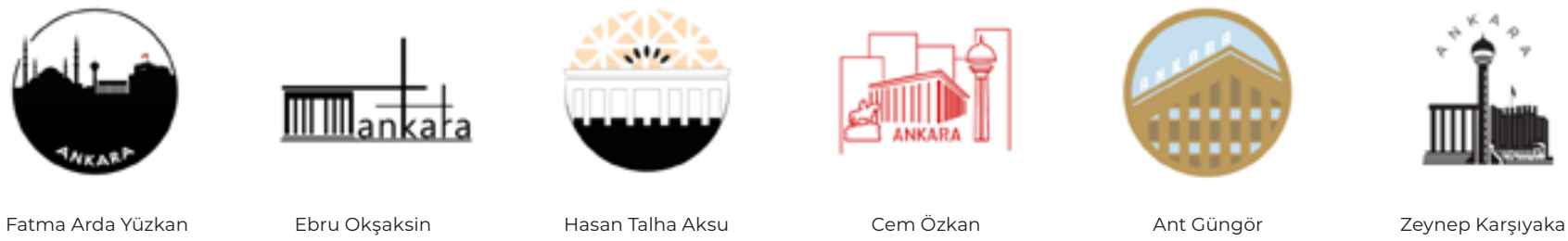

Ankara için yeni logo egzersizinden örnekler

STÜDYO SÜRECİ

Stüdyo çalışmaları, kentin tarihsel gelişimini, Cumhuriyet'in başkenti olarak şekillenen kimliğini ve bu kimliğin günümüzdeki algısını incelemek amacıyla, farklı ölçek ve ortamlarda ortak egzersizler, okumalar ve sunumlarla başladı. İlk egzersizde, henüz araştırmalar derinleşmeden, katılımcılardan kent için yeni bir logo tasarlamaları istendi. Böylece bir yandan kaynakların etkisi altında kalmadan, genç kuşağın bireysel algılarındaki Ankara'yı ortaya çıkarmak, aynı zamanda mimaride kimlik ve temsil problemine grafik tasarım düzleminde bir giriş yapmak hedefleniyordu. İkinci egzersizde, katılımcılardan, farklı temalardaki Ankara araştırmalarını ekipler halinde yürütmeleri beklendi. Yaklaşık 2 haftalık bu süreçte mekansal tarih, ekonomik ve demografik yapıdaki değişimler, sosyo-kültürel yaşam ve mekan örgütlenmesi, kamusal mekan ve yaşam, planlama tarihi, mimari dil ve kimlik gibi temalarda derinleşen kent okumaları sunuldu, tartışmalar yürütüldü. İstanbul Bilgi Üniversitesi yarı zamanlı öğretim görevlisi mimarlık tarihçisi Zafer Akay, özellikle erken dönem plan kararlarını, önemli yapılar ve yapıların tasarımcılarını tartıştığı bir seminer ve görsel malzeme desteğiyle stüdyo çalışmalarına katkı sağladı.

İlk COVID-19 karantinaları öncesinde gerçekleşen 4 günlük Ankara saha gezisinde, farklı dönem ve mimari kimlikleri temsil eden ODTÜ, İtalya Büyükelçiliği, 1927 Mimarlar Derneği, Türk-Amerikan Kültür Derneği, Anıtkabir, Seğmenler Parkı, Ankara Kalesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Erimtan Müzesi, Cumhuriyet Müzesi (2. Meclis), Gençlik Parkı, 19 Mayıs Spor Tesisleri ve Ankara Tenis Kulübü gibi mekan ve kurumlara ziyaretler gerçekleştirildi. Bu yoğun saha çalışması sayesinde, stüdyo katılımcıları kaynak araştırmaları üzerinden tanıdıkları kenti yerinde deneyimleyerek, zihinlerinde oluşturdukları kent imgesini derinleştirme ve dönüştürme imkanı buldular. Oldukça keyifli geçen ODTÜ ve Mimarlar Derneği'ndeki seminer ve soru-cevap oturumlarında, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Bahar Gedikli ve mimarlık tarihçisi Y. Mimar Cem Dedekargınoğlu, hep birlikte Ankara'yı daha iyi anlamamıza destek oldular.

Cumhuriyet Ankara'sının farklı dönemlerini ve hatta dönemsel geçişleri sembolize eden bir rota olarak Atakule'den başlayıp Roma Hamamı'nda sonlanan 15 kilometrelik

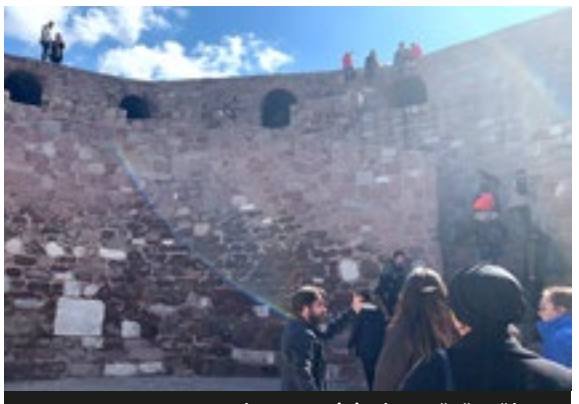

Ankara gezisinden görüntüler

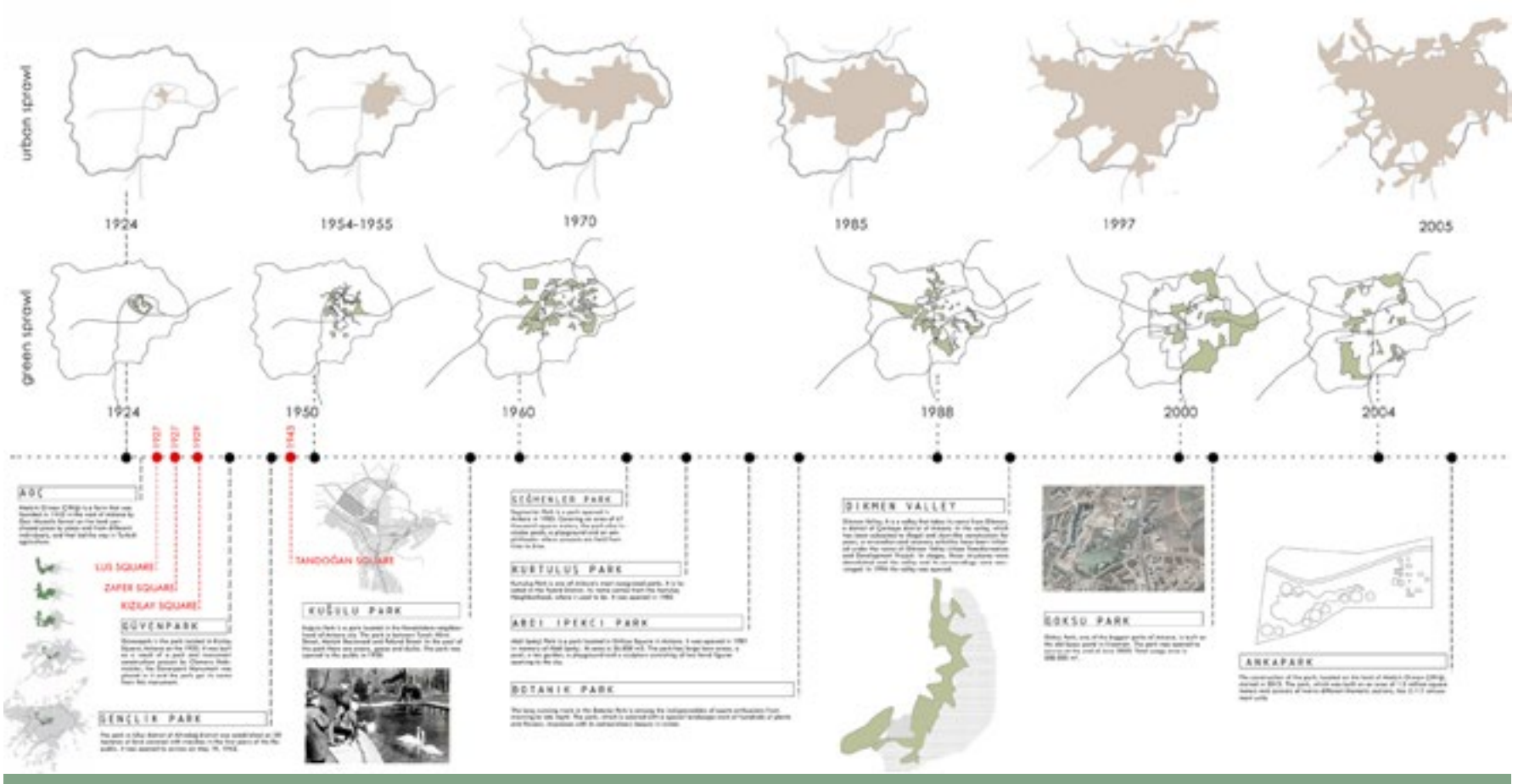

Yeşil alan ve kamusal yaşam analizleri, Ebru Okşaksin, Selen Küçük ve Tuğçe Nur Coşkun

ANKARA

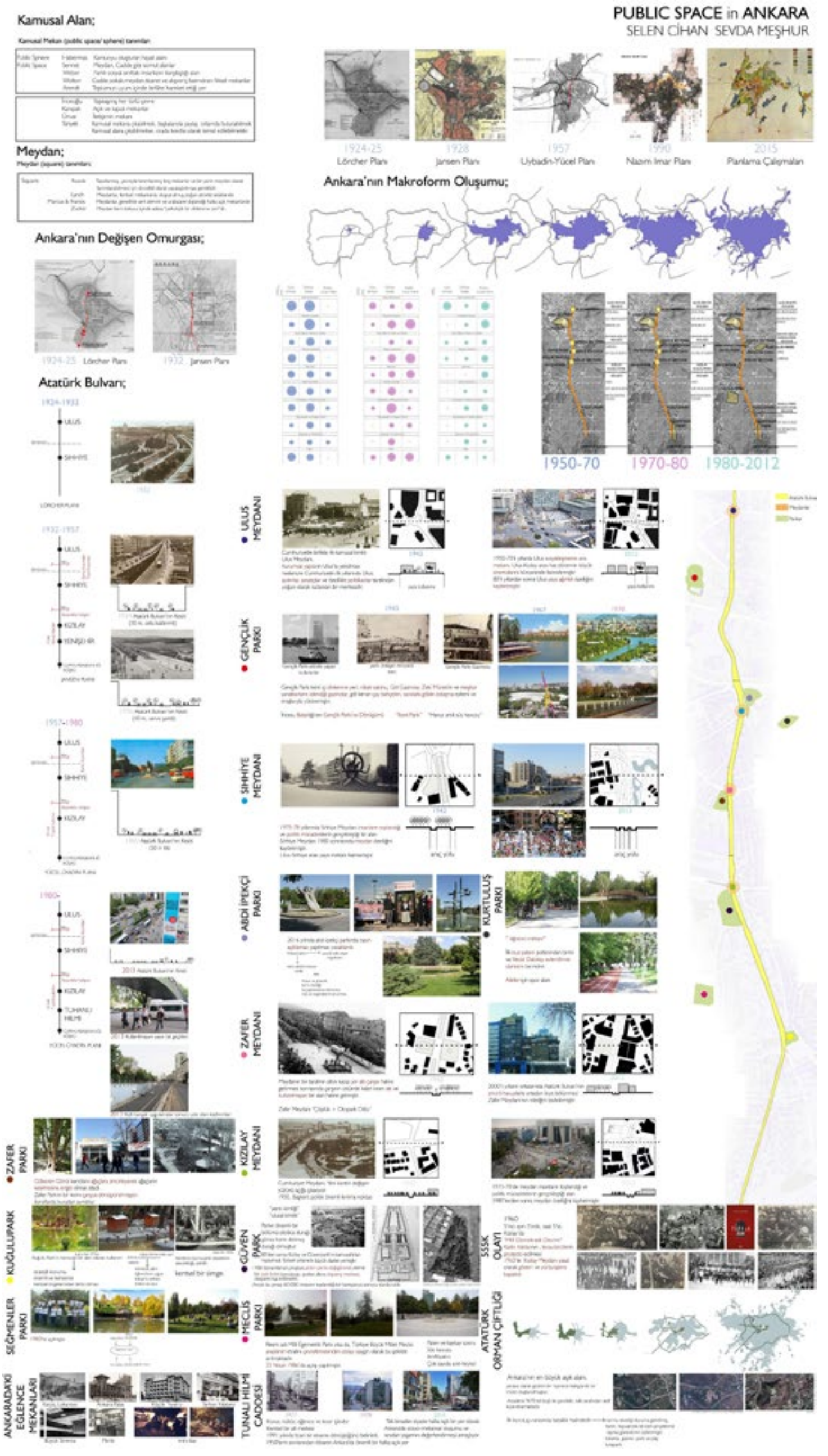

Yeşil ve kamusal alan analizleri, Selen Cihan ve Sevda Meşhur

ANKARA

yürüyüş ise hem Ankara'yı çok iyi bilmeyenler hem de benim gibi iyi tanısa da son dönemdeki değişimler takip edememiş olanlar için kentsel imgenin önemli bileşenlerini, mekansal bir süreklilik içinde değerlendirme fırsatı sağladı. Gezinin son gününde kentin farklı dönemlerini ve kimliklerini temsil eden ve mekansal karakterleriyle ayrışan Ankara rotaları, öğrenci gruplarınca ayrı ayrı deneyimlenerek belgelendi ve yorumlandı.

Ankara'yı batılılaşma ve modernleşme politikalarıyla doğrudan ilişkili bir kent olarak araştırıp anlamaya odaklandığımız ilk haftalarda sanırım yeterince malzeme biriktirmeyi başarabildik. Ankara'nın kimliğini okumak konusunda kafa karışıklığı olsa da saha gezisi ve sonrasındaki proje süreçlerinde katılımcıların kenti daha iyi anlamaya ve kendi özgün yorumlarını oluşturmaya başladıklarını gözlemledik. Ankara gezisini takip eden haftalarda, ilk tasarım düşüncelerinin henüz tartışılmaya başladığı süreçte eğitime ara verildi ve 9 günlük bir değerlendirme ve hazırlık sürecinin ardından stüdyo çalışmalarını çevrimiçi kanallara taşıdık.

Böylece stüdyo takviminden 1 haftayı kısmen kaybetmiş olarak, hızla yeni ortama adapte olmaya çalıştık. Bu kesinti ve olağanüstü koşullar özellikle kapanmadan sonraki ilk haftalarda farklı seviyelerde konsantrasyon sorunları oluşturduğundan, katılımcıların ilk tasarım kararlarının tartışıldığı 1. değerlendirme jürisini, pandemi öncesi konvansiyonlara göre 2-3 haftalık bir gecikmeyle, 14-17 Nisan tarihlerinde gerçekleştirebildik. Jüri sonrasında çevrimiçi eğitim koşullarına ilişkin tereddütlerin biraz daha ortadan kalkmasıyla, stüdyo çalışmaları tekrar tempo kazanırken, Kavaklıdere'deki proje alanlarında yapı tasarımının olgunlaşmasına, Ulus'ta geliştirilen önerilerde ise master plan tasarımının olgunlaşmasıyla paralel noktasal peyzaj/yapı kararları geliştirilmesine odaklanıldı. İlk jüride tartışılan değerlendirmeler ışığında, Bilgi Üniversitesi öğretim görevlilerinden Y. Mimar Yağdır Esra Çeliker yapısal sistem tasarımı üzerine, peyzaj mimarı Dr. Kaan Özgün ise peyzaj ve ekolojik kent tasarım pratiği konusunda çevirimiçi seminerler sunarak önerilerin olgunlaştırılmasına önemli katkı sağladılar.

Daha olgun proje önerilerinin tartışıldığı 2. değerlendirme jürisi 12-13 Mayıs, final jürileri ise 4-5 Haziran tarihlerinde çevrimiçi ortamda ve lokasyondan bağımsız davet edilen jüri üyelerinin katılımıyla gerçekleştirildi. Tüm öneriler için süreç paralel işlemese de, 2. jüride her iki alandaki önerilerin genel olarak belirli bir olgunluk seviyesine ulaştığı gözlemlendi. Final jürileri öncesindeki 3 haftalık süreçte, önerilerin detaylandırılması ve çevrimiçi sunum seviyelerinin geliştirilmesi hedeflendi, çeşitli nedenlerle salgın ve karantina sürecinden olumsuz etkilenmiş katılımcılara da süreci telafi edebilmeleri için destek sağlandı. Bahar dönemi boyunca stüdyo çalışmaları kapsamında hem süreç boyunca hem de final jürilerinde sunulan tüm malzeme ve jüri tartışmalarından bir seçki aşağıdaki web sayfasında incelenebilir.

Ankara: (Re)inventing a Utopia

https://arch402bilgi.wixsite.com/spring19-20groups3-4

2019-2020 eğitim yılı bahar dönemi, COVID-19 karantinaları nedeniyle tüm eğitim faaliyetleriyle birlikte tasarım eğitiminin tüm bileşenleri için 'uzaktan eğitim' deneyimiyle tanıştığımız özel bir dönem oldu. Özellikle ilk haftalarda eğitime yüz yüze başlayabilmiş olmamız, bu dönemi, bütünüyle uzaktan yürütülen sonraki 2 dönemden farklılaştırdı. Bu sayede, yüz yüze ve sanal eğitim ortamlarının farklı aktivitelere uygun yönlerine ilişkin kıyaslamalar yapılabilmiş oldu.

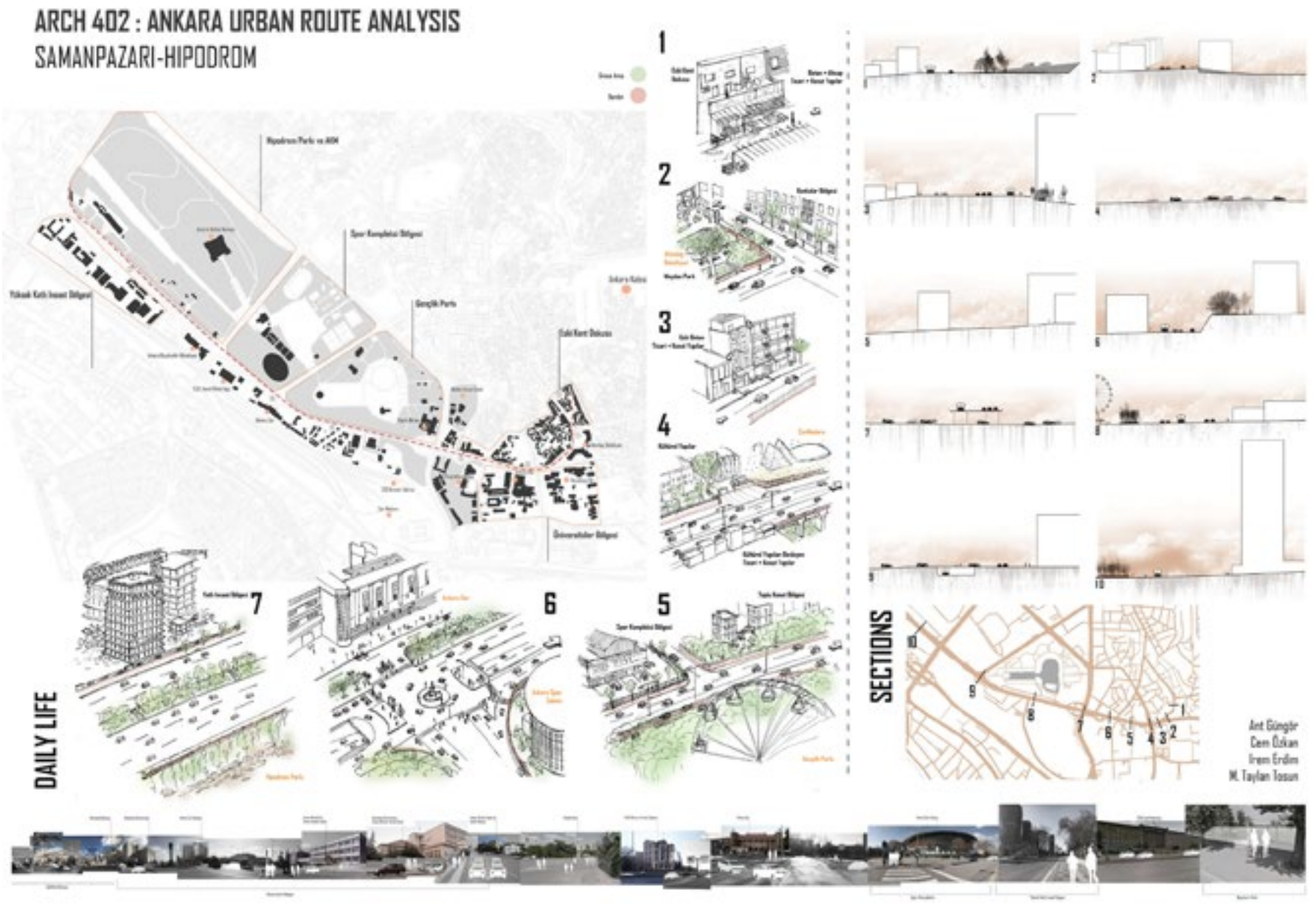

Samanpazarı - Hipodrom rotası analizleri, Ant Güngör, Cem Özkan, İrem Erdim, M. Taylan Tosun

The Bond, Gençlik Parkı, 19 Mayıs Spor Kompleksi ve Hipodrom alanı için yeniden canlandırma önerisi, Ebru Okşaksin, Selen Küçük ve Tuğçe Nur Coşkun

TEMA 1: ULUS'TA YENİDEN / TARİHİ MERKEZDE KENTSEL ALANIN DÖNÜŞÜMÜ

Cumhuriyet'in toplumsal hedeflerine hizmet etmek üzere planlanan ve modernist mimari dile uygun tasarlanan yapı ve kentsel alanlar, önceleri kentin Cumhuriyet öncesi dönemine ait yerel mimarisiyle bir arada yaşamış ve özellikle Ulus çevresinde genişleyerek büyüyen bir merkez oluşturmuştur. Yeni rejimin kurumları, yapıları ve kentsel mekanları kısa süre içinde, diğer ucunu Çankaya'nın tuttuğu kuzey-güney aksı üzerinde Sıhhiye ve Yenişehir gibi yeni merkezlere doğru kaydıkça, Ulus'taki geleneksel dokunun karakteri değişmiş ve 20. yüzyılın sonundan itibaren hızla niteliksizleşmiştir.

Cumhuriyet'in ilk döneminde planlanarak Ulus'ta kısmen inşa edilen, neredeyse ütopik kültür ve spor donatıları uzun süre kullanılsa da, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren düşünsel ve yapısal olarak sürüdürülmediğinden zamanla işlevlerini kaybetmiş, bazı yapılar yıkılmış ve bu işlevler için ayrılan geniş alanlar başka amaçlarla tırtıklanmaya başlamıştır. Özellikle son dönemde kentsel bellek ve koruma ilişkisi, altyapı planlaması ve kent estetiği gibi başlıklardaki niteliksizlik, uygulanmaya çalışılan yeniden canlandırma denemelerinin de başarılı olmasını engellemektedir. Bu olguya en iyi örneklerden birisi, A.O.Ç. arazisiyle bütünleşik olarak yeni başkentin merkezine doğru saplanan bir 'yeşil kama' formunda planlanan kentsel yeşil alan sisteminin, spor/kültür işlevleri ve peyzaj tasarımlarıyla, bir anlamda evcilleştirilerek kentselleştirildiği Hipodrom, 19 Mayıs Spor Kompleksi ve Gençlik Parkı mekanları olmuştur. Uzun bir kentsel tarihi kısaca özetlemek gerekirse, 1930'lu yıllarda yarışmayla elde edilen ve döneminin ünlü İtalyan mimarı Paolo Vietti-Violi'nin tasarladığı hipodrom ve 19 Mayıs Stadyumu farklı dönemlerde yıkılarak, hem alanın spor merkezi karakteri kısmen tahrip edilmiş, hem de Atatürk Kültür Merkezi (AKM) gibi alanda önerilen bazı yeni yapı ve işlevlerin projelerinin eksik bırakılmasıyla, yeni ve güçlü kentsel ilişkilerin kurulması engellenmiştir. Yeni Cumhuriyet'in hedeflediği çağdaş yaşam kültürüne dokunmayı hedefleyen bu kentsel alan, 2021 Türkiye'sinde potansiyelinin zıttı bir konumda kısmen işlevsiz ve niteliksiz bırakılmıştır.

Son yıllarda hız kazanan eski stadyumların yenilenmesi politikasına paralel olarak 2018'de yıkılan 19 Mayıs Stadyumu'nu kapsayan ve tenis, atletizm, yüzme, güreş ve judo gibi branşları da barındıran kompleks, farklı tarihlerde çeşitli ihtiyaçlar doğrultusunda parçacı yaklaşımlarla yıkılan ve yapılan yapılarla kimliksizleştirilirken, Gençlik Parkı ve eski hipodrom-yeni AKM alanlarıyla kurulan bütüncül ilişkileri de göz ardı edilmiştir. Alana tekrar stadyum yapılmasıyla ilgili tartışmalar halen devam etse de alandaki spor faaliyetlerinin birer birer yok edilmesi, fiziksel mekan kalitesinin sürekli gerilemesi, alanın çevresinin hızı artırılan yollar ve alt geçitler eliyle yayasızlaştırılması, işlevsiz bırakılan tren garı gibi mekanlar, Gençlik Parkı'nın da kimliğinin yok edilmesi veya Hipodrom alanının yaşamayan boşlukları gibi etkenler, 19 Mayıs Spor Kompleksi'ni kentsel ilişkiler ağının bir parçası olmaktan çıkararak yalnızlaştırmıştır.

Stüdyoda dönem boyunca Ulus'un tarihi kimliği ve bu alandaki yeniden canlandırma hedefleri değerlendirilmiş, 19 Mayıs Spor Kompleksi için önerilebilecek yeni işlevler ve mimarlık dili bu temadaki tartışmaların odağını oluşturmuştur. Bu alanda çalışan 2/3 kişilik takımlardan, alanın rejeneratif potansiyelini keşfetmeleri, Ulus'un hem kent bütünlüğü ve belleği açısından önemli olan peyzaj, spor ve kültür odaklı niteliklerini yeniden ortaya çıkarmaları hem de güncel bakış açısıyla yeni Ankara kimliğini oluşturan veya bütünleyen kentsel gereksinimlere cevap verecek ve hatta kentin dönüşümüne tetikleyici katkı sağlayacak işlevsel, yapısal ve peyzaj çözümleri önermeleri beklendi. Bu çalışmanın öncelikli çıktısı, Ulus için geliştirilecek strateji ışığında, 19 Mayıs Spor Kompleksi ve çevresi için bir master plan önerisi ve ilişkili ana yapı/yapılar ve açık alanların tasarımı olarak belirlendi. Bu kapsamda, tasarımcıların yeni stadyum konusunu da tartışmaya açarak, benimseyecekleri pozisyonu gerekçelendirmeleri ve bağlama dair etkilerini önerilerinde değerlendirmeleri yukarıda özetlenen tartışmanın bir alt başlığı olarak görülmelidir.

Ebru Okşaksin, Selen Küçük ve Tuğçe Nur Coşkun'un oluşturduğu ekibin stadyum tartışmasına katkısı, alanın

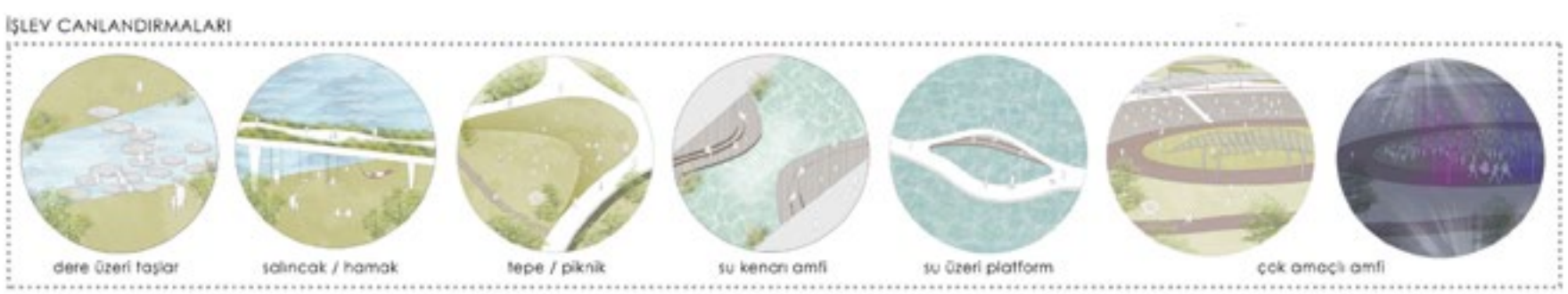

The Bond - İşlev Canlandırmaları

ANKARA

kentsel belleğiyle doğrudan ilişkili spor odaklı işlevleri kamusal kullanıma açık çözümlerle ön plana çıkarırken, büyük ve profesyonel seviyede bir stadyum yerine ekolojik ve topografik ilişkileri daha dengeli bir futbol sahası önerisiyle öne çıkıyor. Bu öneri, proje alanını Hipodrom ve Gençlik Parkı'yla birlikte, kentsel ölçekte ekolojik ve hidrolik sistematiğin önemli bir bileşeni olarak okuyarak, bu bütüncül alanı yeni işlevler, açık alanlar ve peyzaj tasarımı ağırlıklı tasarım kararları üzerinden bu sistematiğe bağlı bir kamusal yeşil alan olarak yeniden canlandırmayı amaçlıyor. Master plan ölçeğindeki bu stratejinin, detaylı araştırmalara dayalı peyzaj grameri, önerilen seyir kulesi gibi yeni ve tekrar değerlendirilen AKM gibi mevcut yapı tasarımları veya Kavaklıdere'ye kadar uzanarak Ankara'nın kapatılan derelerinin tekrar kentselleştirilerek kullanılabilmesine yönelik denemeleri; üst ölçek kararların alt ölçeklerde de rafine edilerek, alana ilişkin tartışmalara referans oluşturma potansiyeline sahip ikna edici bir zemine oturduğu söylenebilir. Kullandıkları araçlardan birisi olan yükseltilmiş rota, üst ölçekte kentin yalnızlaşan eski merkezinin yakın ve uzak bağlamıyla, alt ölçekte ise açık alanlarla kapalı hacimlerin birbirleriyle güçlü ilişkiler kurabilmelerine olanak sağlama amacıyla, proje alanına hükmetmeyen ama alanı kontrol etmeye katkı sağlayarak zenginleştiren bir katman olarak çalışıyor.

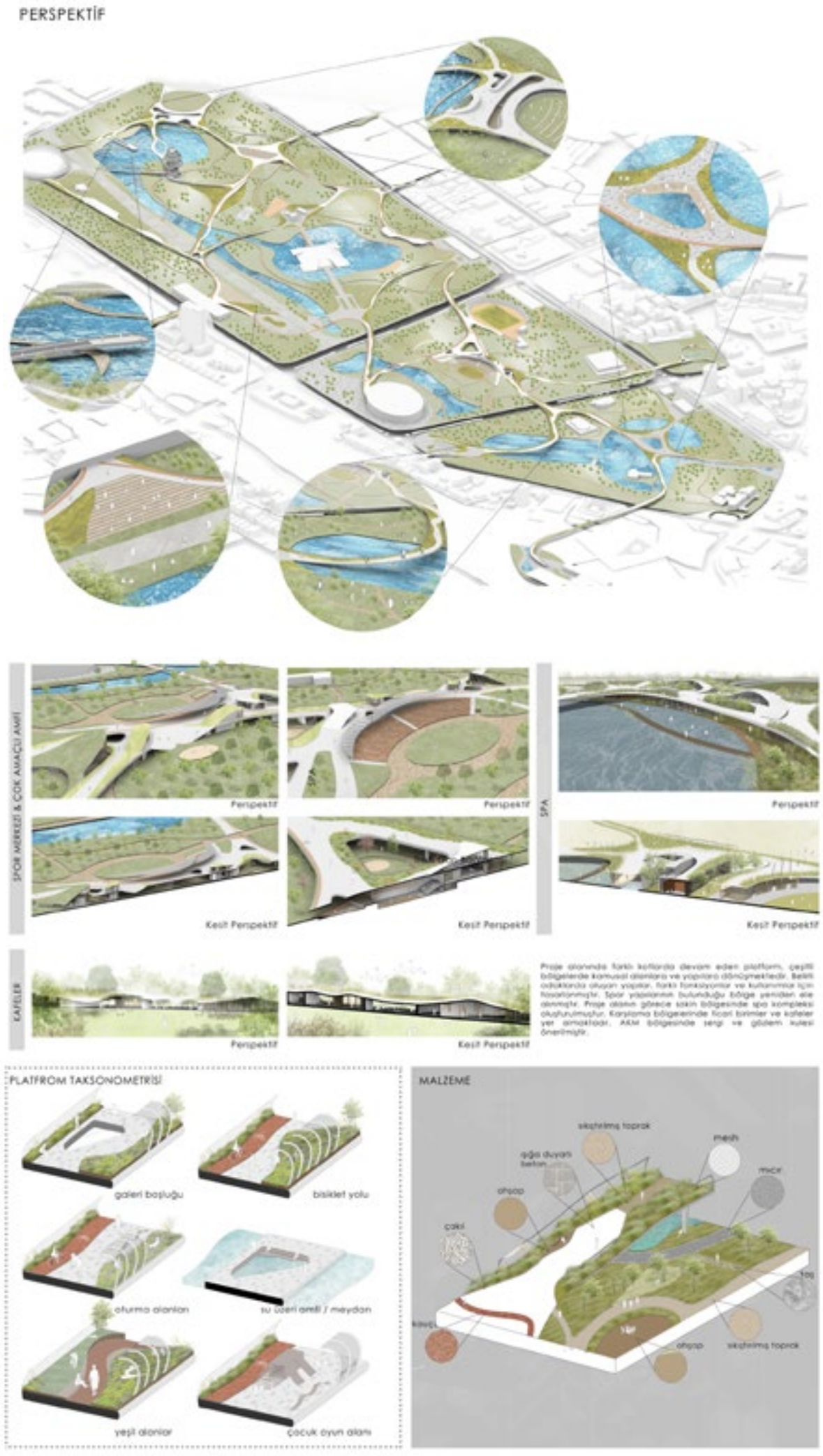

The Bond - Perspektif, Platform Taksonometrisi ve Malzeme

TEMA 2: ÇANKAYA'DA BİR ÜLKE / MİMARİDE KİMLİK VE TEMSİL ARAŞTIRMASI

Yenişehir'den sonra, 1960'lı yıllardan itibaren merkezin TBMM ve Çankaya Köşkü'nün çekim etkisiyle daha güneye kaymasıyla, yeni yapılan geç modernist kamu yapıları ile konut ve ticaret işlevli yapılarla dolmaya başlayan Kavaklıdere ve çevresi, ulus-devletin önemli işlevlerini barındıran bir bölgeye dönüşmeye başlamıştır. Kentin güneyindeki kentsel alanlar, görece büyük ölçekli parklar ve kamusal olarak kabul edilebilecek düzenlemeler, 70'ler ve 90'lar arasındaki dönemde yeni kimliğin yansıması olarak kendini göstermiştir. Diğer taraftan, son 20 yıl içinde bazıları taşınmış olsa da, kent merkezinde kalan yabancı misyon yapıları ve uluslararası örgütlerin temsilcilikleri ise Çankaya kimliğine uluslararası bir derinlik sağlamaktadır.

Son dönemde birçok idari işlevin Eskişehir Yolu üzerine ve kentin başka yerlerine taşınması, yanlış altyapı planlamaları, kent içi ulaşımın araç odaklı hale gelmesiyle barındırdığı nitelikli kullanıcıyı kaybetmesi gibi faktörlerin etkisiyle, Çankaya'nın Kavaklıdere, Ayrancı, Esat ve hatta GOP gibi mahallelerinde emlak değerleri düşmeye başlamıştır. Ankara Büyükşehir ve Çankaya Belediyelerinin yürüttüğü Ankara Bisiklet Master Planı ve mahalle yenileme projeleri, modern Türkiye Cumhuriyeti kimliğiyle özdeşleşmiş olan Çankaya mahallelerinin tekrar cazibe kazanması amacıyla geliştirilen politika ve uygulamalara örnek verilebilir.

Çankaya, Başkent'in siyasi ve idari merkezi olmanın yanı sıra aynı zamanda Türkiye'nin diplomatik merkezidir. İlçeye serpiştirilmiş gibi duran yabancı misyonlar, kançılarya yapıları, misyon rezidansları, kültür dernekleri; yabancı ülke, kent ve devlet adamlarının adlarını taşıyan sokaklar ve Çankaya'da yaşayan yabancı nüfus, bölgedeki kültürel zenginliğin önemli bir katmanını oluşturmaktadır. Kuzey-güney aksı üzerinde Bakanlıklar ve Kuğulu Park kavşakları arasında kalan bölgede Atatürk Bulvarı'nın batısındaki alanın tamamı, doğusundaki alanın ise küçük bir kısmı yabancı misyonlara ayrılmıştır. Yine Kavaklıdere kavşağından Atakule'ye kadar olan kısımda, hem Cinnah Caddesi

ANKARA

hem de Protokol Yolu'nun çevresindeki doğu ve batı yönünde genişleyen tüm alanda bu tür yapılar görülmektedir.

Bazı misyon yapıları mimari nitelikleriyle ait oldukları mimari kültürü veya dönemi temsil etmek amacıyla tasarlanmıştır. Bunun tipik örnekleri arasında Alman kimliği kavramının giderek güçlendiği 1920'li yıllarda "Prusya köşkü" tarzında tasarlanan Almanya Büyükelçiliği, dönemin Ankara'sında başka yapılara da imza atan Ernst Egli'nin Ortadoğu ve Türk mimari kalitelerini modernist bir incelikle soyutladığı Irak Büyükelçiliği, Sedad Hakkı Eldem'in benzer yorumu İslami mimari bileşenler üzerinden önerdiği Pakistan Büyükelçiliği veya Hindistan Büyükelçilik konutu gibi örnekler sayılabilir. Diplomatik yapıların dışında yabancı devletler tarafından kurulan veya desteklenen Türk-Amerikan Kültür Derneği, Goethe Institut ve British Council gibi dernekler ise dil ve beceri kurslarının yanı sıra düzenledikleri çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetler yoluyla toplumla daha yakın ilişki kurabilirken, kullandıkları mekanların mimari özellikleriyle de yine kimlik ve temsil tartışmalarında yer bulabilmektedir.

Çankaya'da çalışan stüdyo katılımcılarından Kavaklıdere'de Atatürk Bulvarı ve Tunus Caddesi aksları arasındaki alternatifli proje alan(lar)ında kendi seçecekleri yabancı bir ülke veya kültür için, dokunun karakterine uygun olarak kamusal yaşamı da destekleyen yapı önerileri geliştirmeleri beklendi. Günümüzde her ikisi de otopark olarak kullanılan, Atatürk Bulvarı ve Tunus Caddesi'ne cephe veren ve bu önemli aksları ilişkilendirme potansiyeli taşıyan Celal Bayar Köşkü ve Vakıfbank arasındaki arsa ile Göz Hastanesi ve Avusturya Büyükelçiliği arasındaki arsa çalışma alanları olarak belirlenmişti. Daha sonra, Yunanistan'a diplomatik misyon yapılmak üzere ayrılan ve henüz yapılaşmamış olan Kuğulu Park'ın karşısında yer alan arsa da, köşe konumu, çift yönde eğimli topoğrafyası ve geniş bir kamusal alana hitap etme potansiyeli göz önüne alınarak bu alternatifler arasına eklendi.

Günümüzde Kavaklıdere bölgesini tanımlayan ana unsurlardan birisi de özellikle 80'li yıllardan itibaren sosyo-kültürel yaşamın Kızılay'dan bu bölgeye doğru uzanması, 2000'li yıllardan sonra da gençlerin tercih ettiği ve sıklıkla ziyaret ettiği eğlence odaklı işlevlerin özellikle Tunus Caddesi ve Tunalı Hilmi Caddesi civarında yoğunlaşmasıdır. Katılımcılar Kavaklıdere'deki dokunun bütününü inceledikten sonra, her birisi yaklaşık 5-6 bin metrekare büyüklüğündeki proje alanlarından tercih ettikleri birisini, yine kendi ilgilerini çeken bir ülke veya kültürle birlikte seçtiler. Bireysel çalışanlar seçtikleri ülke için kültür merkezi, ekipler ise iki yakın proje alanında iki ayrı yapıda kültür merkezi ve büyükelçilik programlarını, her birisi 12-15 bin metrekare olacak şekilde çözdüler. Bu projenin ana tartışmaları, seçilen ülke/kültürün mimari temsili ve bu tür programların Kavaklıdere'nin renkli kamusal yaşamına açılması veya katkıları üzerinden yürütüldü. Ekip önerilerinde bunlara ek olarak, geçirgenlik ve çevre ilişkileri açısından neredeyse zıt ama kavramsal olarak çok yakın ilişkili iki programın, mimari tasarım veya dil üzerinden akrabalık ilişkileri kurması gerekliliği de ayrı bir problematik katmanı oluşturuyordu.

Selen Cihan ve Sevda Meşhur'un önerisi, geleneksel Çin mimarisinden esinlendikleri avlu sistemi ve çatı formu gibi mimari bileşenleri, kültür merkezi programında açık, geçirgen ve kamusal mekanla kuracak ilişkiler; büyükelçilik programında ise kapalı, içe dönük ve kontrollü mekanlar için kullanarak, bu akrabalık ilişkisini tartışmaya açmayı başarıyor. Diğer taraftan, iki tasarımın cephe kurgusu ve malzeme seçimi gibi mimari kararlarını işlevlere göre özelleştirerek, yapıların özgünleşmesini sağlıyor. Özellikle Çin Kültür Merkezi önerisi, kütlelerin ölçek dengeleri, açık alanların organizasyonu ve iki ana aks arasında vaat ettiği güçlü kamusal ilişki açısından bu projenin amaçlarıyla ilgili tartışmaya temel bir malzeme oluşturmaktadır.

Çin Kültür Merkezi ve Büyükelçiliği için öneriler, Selen Cihan ve Sevda Meşhur

ANKARA

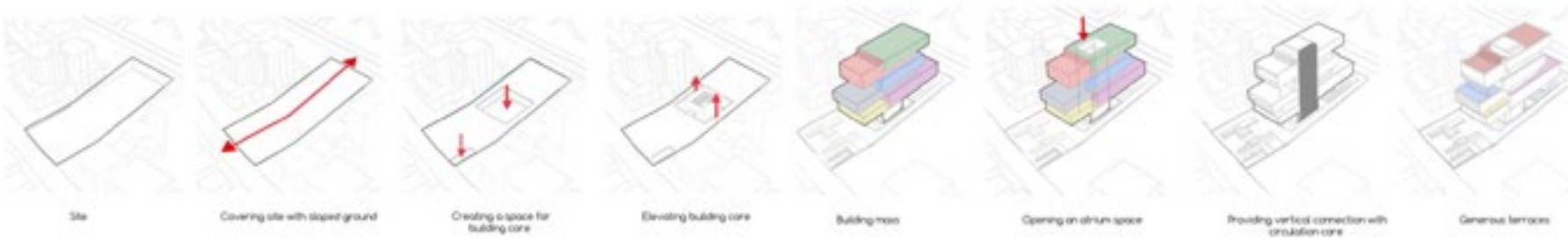

Stüdyo katılımcılarının ülke tercihlerinde İtalya, Japonya, Rusya ve İskandinavya gibi bazı ülke veya kültürlerin birden fazla öneride işlenmesi, özellikle bu projeler arasında mimari temsil tartışması açısından keyifli kıyaslamalara fırsat verdi.
Celal Bayar Köşkü komşuluğundaki arazide çalışan Pınar Kahya'nın, Rus konstrüktivizminden etkilenerek bir çekirdek üzerinde havaya kaldırılmış Rus Kültür Merkezi tasarımı, Atatürk Bulvarı ve Tunus Caddesi arasındaki geçiş sorunsalına, Kavaklıdere'nin bu canlı noktasında arazinin tüm zemin kotunu kamusal yaşama sunarak cevap veriyor. Bu bölgede farklı işlevlere yönelik tasarımlar için de özgün ve yaratıcı bir örnek sunan bu mimari fikir, üst kotlardaki açık alan kullanımı ve ilişkileriyle zenginleşen kesit tasarımıyla birlikte incelenmeye değer bir yapı önerisi oluşturuyor.

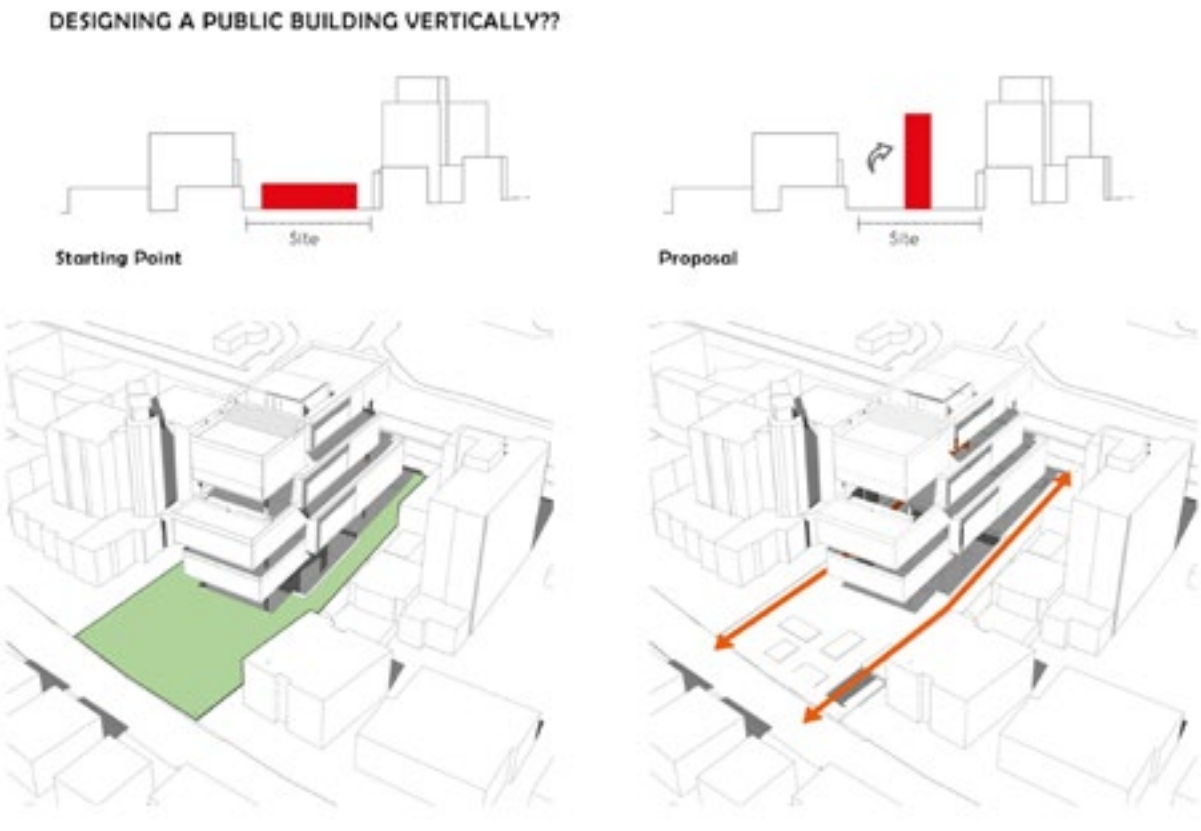

Rus Kültür Merkezi için öneri, Pınar Kahya

ANKARA

Aynı probleme farklı bir yaklaşımla karşılık veren Cem Özkan'ın önerisi, iki aks arasındaki bağlantıyı daha konvansiyonel bir geçişle çözerken, yaya kullanımı açısından bulvara göre çok daha hareketli olan Tunus cephesinde hem yapıyı olabildiğince geri çekiyor hem de hareketi, cam yüzeylerin görünür kıldığı spiral rampanın çevresinde tanımladığı güçlü iç mekana çekmeye çalışıyor. Cem'in Rus kimliğini yansıtmak için kullandığı mimari dil, her hacmin kendi içinde var olduğu katı bir kütle sistemi, soyut geometriler, hafif yapısal bileşenler ve geçirgen çağdaş malzemelerden oluşurken, cephe tasarımları da Atatürk Bulvarı'nın geç modernist cephe diline referans veriyor.

Atatürk Bulvarı bina giriş perspektifleri

Tunus Caddesi bina giriş perspektifleri

Rus Kültür Merkezi için öneri, Cem Özkan

Bu metin yazarın görüş ve yaklaşımlarını yansıtsa da stüdyo süreci boyunca yürütülen tartışmalar ve sunulan argümanlar ışığında şekillenmiştir. Bu nedenle sürece farklı seviyelerde dahil olan ve aşağıda anılan tüm bileşenlerin bu metne farklı bağlam ve ağırlıklarda katkısı olmuştur.

İstanbul Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü grup 3/4 stüdyo yürütücüleri
Dr. Öğr. Üyesi Fulya Akipek / Öğr. Gör. Dr. Kutay Karabağ / Yarı zamanlı Öğr. Gör. Çağlayan Çağbayır / Yarı zamanlı Öğr. Gör. Mehmet Cem Yücel / Ar. Gör. Gizem Şenel

İstanbul Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü 4. sınıf grup 3/4 öğrencileri
Alp Kıskanç / İpek Öztiryaki / Ant Güngör / İrem Akçin / Bengisu Yüksel / İrem Erdim / Berfin Sanem Top / İrem Ersoy / Berkan Elcim / Irmak Okumuş / Berke Çelik / İsmail Kaan Varışlı / Betül Mehmetoğlu / Mustafa Kerem Yücel / Burcu Varilci / Mehmet Taylan Tosun / Büşra Meriç / Melis Dinç / Cem Özkan / Mustafa Atay Şaşoğlu / Ceren Göçmen / Nida Dilara Karışık / Deniz İris / Özge Yılmaz / Dilara Kalkan / Pınar Kahya / Ebru Okşaksin / Pınar Kaynak / Ecem İrem Kılınç / Rumeysa Merve Levent Ege Güven / Selen Cihan / Egecan Akartürk / Selen Küçük / Ezgi Müngen / Sevda Meşhur / Fatma Arda Yüzkan / Tuğçe Nur Coşkun / Gizem Fazlıoğlu / Yaren Nur Özgen / Gökçe Selin Yazıcı / Zeynep Karşıyaka / Hakkı Emre Sayın / Zeynep Kazımoğlu / Hasan Talha Aksu / Zeynep Serra Bayar

Konuk seminer ve sunumlar:
Zafer Akay, Kaan Özgün, Esra Yağdır Çeliker, Cem Dedekargınoğlu, Bahar Gedikli

Konuk jüri üyeleri:
Abdi Güzer / Alper Derinboğaz / Bahar Gedikli / Barlas Ertürk / Bülent Batuman / Bora Mutlu / Cem Dedekargınoğlu / Deniz Aslan / Dilek Yürük / Funda Uz / Ebru Erdönmez / Emre Engin / Emrah Altınok / Esra Sakınç / Esra Yağdır Çeliker / Kaan Özgün / Mine Koyaz / Nilüfer Kozikoğlu / Nurbin Paker / Şebnem Yalınay Çinici / Şebnem Yıldız / Sinan Logie / Süreyya Topaloğlu / Tuğrul Yazar / Vehbi İnan / Zafer Akay / Zuhal Ulusoy

Apoletleri Sırmasız Şair Turgut Uyar ve Ankara

Sencer Başat

4 Ağustos'ta Ankara'da doğan Turgut Uyar bu yıl 94 yaşını bitiriyor. Çok genç yaşta kaybettiğimiz şairin ölüm yıldönümü de 22 Ağustos 1985.

Babasının görevinden ötürü okullarını farklı şehirlerde okur. Ortaöğrenimine yatılı askerî okulda devam eder. Ezgilere aşina bir ailenin içinden yetişir, evlerinde birçok müzik aleti çalındığından müziğe düşkündür, besteler ve güfteler onun hüzünlü haliyle bütünleşir. Mutsuz olduğunu bir söyleşide dile getirdiği Bursa Askeri Işıklar Lisesi'nden mezun olur. Yükseköğrenimini Askerî Memurlar Okulu'nda okur. Mezun olduktan sonra Posof'ta ve Samsun/Terme'de çalışır. Ankara'ya üsteğmen olarak görev yapmak üzere geri döner. Görevden ayrıldıktan sonra Türkiye Selüloz ve Kâğıt Sanayi'nin Ankara'daki şubesinde çalışmaya başlar. Emekliliğinde İstanbul'a yerleşir.

Umuttur isimli şiirinde hem askeri öğrenciliğindeki hem de askeri memurluğundaki mutsuzluğunu anlatmaya çalışır.

".....
çünkü beni sevsen de bana
güvenmezsin iyi bilirim
apoletim sırmasız hatta hiç yok
su içsem ağzımın kenarlarından dökerim
neyi hatırlatır benim sana
uzak bir bakışım bilirim
....."

1966'da ilk eşinden boşanır. Cemal Süreya ile Tomris Uyar mektuplaşması sonrasında İstanbul'a yerleşir ve 1969'da Tomris Uyar ile evlenir.

Turgut Uyar ve Tomris Uyar
Kaynak: gencgelisim.com

Sevgisi Acıyan İmgelere Sığınmak

20'li yaşlarının başında 1948'de ilk şiir ödülünü alarak ikinci olur. 1950'de Kaynak Yayınları tarafından *Arz-ı Hal ve Akşam Üzeri Türküsü* adıyla ilk kitabı yayımlanır. İlk İkinci Yeni kitabı olan **Dünyanın En Güzel Arabistanı**, 1959'da basılır. 1962'de *Tütünler Islak*'ı, 1968'de *Her Pazartesi*'yi, 1970'te *Divan*'ı, 1974'te *Toplandılar*'ı, 1982'de *Kayayı Delen İncir*'i yayımlar. 1981 yılında *Toplu Şiirler* adıyla o güne kadar yayımladığı eserleri ilk kez; 1984'te *Büyük Saat* adıyla ikinci kez toplu olarak basılır.

Kaynak, *Varlık*, *Yeditepe*, *Pazar Postası*, *Dost*, *Değişim*, *Türk Dili*, *Yeni Dergi*, *Papirüs*, *Oluşum*, *Gösteri*, *Yeni Düşün* gibi dergilerde şiir, eleştiri ve deneme türlerindeki ürünleri yayımlanır. 1963-65 yılları arasında 24 sayı çıkan *Dönem* dergisinin kurucuları arasında yer alır. Yeni Türk şiirinin geçtiği evreleri *Bir Şiirden* (1983) adıyla kitaplaştırır. Bu kitapta edebiyatımızın yirmi bir şairini, birer şiiri ile değerlendirerek inceler. Ayrıca, şiir üzerine yazdığı yazılar, söyleşiler ve soruşturmalara verdiği cevaplar toplanarak *Korkulu Ustalık* (Hazırlayan Alaattin Karaca, 2009) adıyla yayımlanır.

1963 *Tütünler Islak* ile Yeditepe Şiir Armağanı'nı, Lucretius'tan *Evrenin Yapısı* çevirisi ile (Tomris Uyar'la birlikte) 1975 Türk Dil Kurumu Çeviri Ödülü'nü, *Kayayı Delen İncir* ile 1981 Behçet Necatigil Şiir Ödülü'nü ve *Büyük Saat* ile 1984 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü'nü alır.

Göğe Bakma Durağı şiirinde şöyle seslenir şair:

".....
Senin bu ellerinde ne var
bilmiyorum göğe bakalım
Tuttukça güçleniyorum kalabalık oluyorum
Bu senin eski zaman gözlerin
yalnız gibi ağaçlar gibi
Sularım ısınsın diye bakıyorum ısınıyor
....."

1950'li yıllarda ortaya çıkan İkinci Yeni Şiiri'nin, önde gelen isimlerindendir. Özellikle *Dünyanın En Güzel Arabistanı* kitabıyla, İkinci Yeni şiirinde; biçiminde, dilinde, estetiğinde ve içeriğinde değişiklikler yaratmaya katkıda bulunur. Diğer İkinci Yeni Şairleri gibi kentli bireyin kişisel trajedisini anlatmaya odaklanan, özgün şiirsel denemeler gerçekleştirir. Şair, bu çok katmanlı olmaya çalışan denemeler sayesinde, şiiri geleneksel kalıplarından kurtararak yeni anlatım olanaklarına kavuşturur.

Kaynak: CNN Türk

Şiirlerinde hayal gücü ve simgecilik ağır basar. Uzun dizelerle yazar ve okuyanı şaşırtmayı sever. İlk kitaplarında yalnızlık, hüzün, ayrılık ve ölüm gibi temalar bulunurken, sonraki kitaplarında toplumla çatışan ve gelenekleri eleştiren şiirler yer alır. Bu çatışma kişinin bazen kendine yönelir, bazen acıya yakınlaşır, bazen de mücadeleye dönüşür. Gözleme dayanan, gerçekçi olan ve çok boyutlu imgelerle zenginleşen bir anlatımı vardır. Bu anlatımın en önemli ögeleri; öyküleme, iç konuşma, bilinçaltının uzak yakın çağrışımlar oluşturan sıçramaları ve yer yer nesir cümlesine benzeyen dize yapısıdır.

Turgut Uyar ve Ankara

Babası Ankara'nın ilk Latin alfabesiyle yazılan sokak levhalarını geceler boyu çalışarak yazmış bir hattat olan Turgut Uyar'ın, hayatının farklı dönemlerinde de yolu tekrar Ankara'ya düşer.

Hayatının aşkı Tomris Uyar ile bu şehirde tanışır. Tomris Uyar onun için bir anlamda acıların ve bekleyişin sonu veya sonucudur. Ankara'nın adına bir şiir yazmaz ya da bir şiirinde Ankara'nın bahsi geçmez belki ama birçok şiirini Ankara'da çalışır ve kaleme alır. Ölmeden önceki vasiyeti, el ile yazdığı tüm şiirlerin yakılmasıdır.

İllüstrasyon: Funda Mengilli

Turgut Uyar ve Erdal Öz'ün
1962 yılından kalma bir Ankara fotoğrafı
Kaynak: tr.pinterest.com

Tomris Uyar da vasiyetini yerine getirir.

Tomris şiirinden bir bölüm:

"…..
bir bozuk saattir yüreğim hep sende durur
ne var ki ıslanır gider
coşkunluğum durmadan
durmadan
dağ biraz daha benden deniz
her zaman senden
hiçbir dileğimiz yok şimdilik
tarihten coğrafyadan
….."

İkinci Yeni Şiirinde kentin ve modernleşmenin bireyi nasıl etkilediği konusu ağırlık kazanır. Bu anlamda Turgut Uyar şiirinde, olay ve konuyu belirlemek güçtür. Sözü edilen bu modernist anlatımın ve tasarımın örnekleri onun dizelerinde İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerdir. Şehre ve şehrin hayat biçimine alışamama ve bunun yarattığı iç huzursuzluk sonucunda, doğaya dönme ve doğanın tarafını tutma onun temel çözümüdür. Bir söyleşisinde şair, taşradan büyük şehre gelişini bir tür uygarlıkla karşılaşma olarak nitelendirir.

Ustaya saygıyla...

KAYNAKLAR

https://www.hurriyet.com.tr/gundem/turgut-uyar-kimdir-turgut-uyarin-kisaca-hayati-eserleri-kitaplari-sozleri-ve-siirleri-41520726
https://dergipark.org.tr/tr/pub/kusbd/issue/19372/205520
https://wannart.com/icerik/7262-siirlerle-ve-sairlerle-ankara
https://onedio.com/haber/89-dogum-gununde-unutulmaz-sair-turgut-uyar-ve-14-siiri-355120
https://kidega.com/yazar/turgut-uyar-168132
http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/turgut-uyar
https://www.milliyet.com.tr/turgut-uyar-kimdir–molatik-12852/
https://www.biyografi.info/kisi/turgut-uyar
https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turgut-uyar-91-yasinda-durma-goge-bakalim-1045635
https://www.cumhuriyet.com.tr/amp/haber/kelimelerin-elinden-tutan-sair-turgut-uyar-gideli-31-yil-oldu-588672
https://www.salt10.com/icli-cocuk-turgut-uyar/
https://www.sozcu.com.tr/hayatim/kultur-sanat-haberleri/turgut-uyar-90-yasinda-usta-sairin-bu-siiri-gezi-parki-protestolarina-damga-vurmustu/
https://www.kafkaokur.com/2020/04/turgut-uyar-kimdir.html
https://www.biyografi.info/kisi/turgut-uyar; TBEA; Şenderin 2012: 144
http://www.thesis.bilkent.edu.tr/0003143.pdf (Caner, F. (2006). Turgut Uyar'ın Huzursuzluğu)

KİTAP TANITIMI

“Güzel Şehir İlkeleri: Eski Prag-Eski Ankara” Kitabı Nasıl Oluştu?

Mehmet Tunçer

Çankaya Üniversitesinde, 2017 yılından itibaren üç yaz boyunca katıldığım uluslararası planlama, mimarlık ve mühendislik sempozyumu (WMCAUS) dünyanın en kapsamlı ve en büyük sempozyumlarındandı. Çok katılımlı ve kalabalık sempozyumlardan biriydi... Haziran ayında yapılan bu sempozyumlarda üç yıl boyunca hem bilim kurulunda yer aldım hem de Oturum Başkanlığı ve UNESCO Miras Listesine girmiş Bergama, Perge ve Patara'nın korunması konularında bildiriler sundum. Özellikle Bergama, Perge ve Patara'yı birer yıl arayla sundum.

Toplantı açılış ve sonrasında kendi oturumlarım dışında kalan sürede -en az 2 gün bazen 3 gün- boyunca ve akşamları tarihi şehri gezme imkanım oldu. Aslında Prag Kalesi ve çevresi, St. Vitus Katedrali, Old Town Square, astronomik saat ve çevresi, Vlatava Nehri ve kıyısı ile ünlü Charles (Karlow) köprüsü üzerinde ve çevresinde yaya bölgesi olan kesimlerde, bazen ara sokaklara da girerek, eski mahalleleri keşfederek, elimde harita ile adım adım dolaştım.

2017'de aldığım notlar, 2018'de bir tur güzergahı haline geldi. Ve 2019'da aynı turu adım adım fotoğraflayarak ve harita üzerinde saptayarak dolaştım. Anıtsal yapılara girdim, kiliseleri müzeleri gezdim. Birçok konuda detaylı bilgi edinmeye çalıştım. Özellikle zemin kaplamaları, ağaç dibi düzenlemelerinden tutun da, lambalar, banklar, kent mobilyaları, işaret levhalarına kadar birçok konuyu fotoğrafladım. Burada belirli bir tipoloji uygulandığını, kentsel tasarım rehberi kullanıldığını, özellikle tarihi şehrin içinde birçok yerde benzer kaldırım ve yol kaplamaları yapıldığını, çok az değişken lambalar banklar kullanıldığını gördüm. 1980'lerde başlayan cephe düzenleme ve anıtsal yapı onarımlarının birçok yerde hemen hemen tamamlandığını, özellikle Kale'ye doğru çıkarken ana caddeler üzerinde onarımların bittiğini gördüm. Mimari özellikleri korunarak, cephe düzenlemeleri yapılmıştı. Barok, Gotik, Rönesans dönemi yapıları ve üzerindeki, yapıların cephelerindeki süslemeler, heykeller onarılmıştı.

Prag giderek 4-5 milyon turist çeken büyük bir turizm merkezi haline gelmişti. Kafeler, lokantalar, pastaneler, dışarıya kadar taşan barlar, yeme içme mekanları, her türlü bütçeye uygun karnınızı doyurabileceğiniz fastfood tarzı McDonald's gibi yerler yaygınlaşmıştı. Tabii 2018/19 yıllarında 1 Dolar ve 1 Euro 2,5 -3 lira civarındaydı... Bu dönemde gezdiğim müzeler Alphons Mucha Müzesi, Kafka Müzesi ve iki kere gittiğim Vyshgrad Kalesi çevresi, Charles Üniversitesi Botanik Bahçesi (Botanicka Zahrady) ve teleferikle çıktığımız Petrin Tepesi çevresindeki manastırlar ve St. Vitus Katedrali çevresindeki bazı müzeler çok güzel, düzenlenmiş, onarılmıştı.

2019'a kadar kapalı olan Ulusal Müze (Narodni Museum) Nasyonel Museum vd. bunları gezerken ve gezdikten sonra, fotoğrafları organize ederken aklıma Kevin Lynch "Image of the City" kitabı ve oradaki bir kentin algılanması, Landmarklar, anıtlar, vistalar, panoramalar ve birçok düğüm noktası, meydanlar gibi konular geldi. Yanı sıra bir Rönesans kenti olarak, bir tarihi kent olarak Prag şehri, nasıl "Güzel Bir Şehir" olarak ele alınmış ve bunun acaba gerisinde yatan neler var, ne tür detaylar var merakı gelişti. Bunları incelemek ve araştırmak, toplu taşıma sistemleriyle, tarihi çevrenin yayalaştırması, meydan ve yaya bölgeleri oluşturulması, anıtsal eserlerin onarılması, sivil mimarlık örneklerinin tamiratı ve onarılması, bakımı ve kültür amaçlı kullanılması, turizm amaçlı kullanılması gibi konuları inceledim ve Ankara ile kıyasladım. Ayrıca peyzaj düzenlemeleri, parklar ve kent mobilyaları ile kentin özellikle Vlatava Nehri'nin verdiği peyzaj güzelliğinin peyzaj özelliklerinin değerlendirmesini yaptım. Bu değerlendirme sonucu, Ankara ile karşılaştırma yapma düşüncesi gelişti.

Her bir güzel şehir ilkesi dediğim konuyu bir ulaşım sisteminden, tarihi çevre olmasına, yemek kültüründen, kent mobilyasına, panorama ve vistaların değerlendirilmesinden, sokak tabelalarına ve bilgi levhalarının konulmasına kadar birçok konuyu ele alıp, Ankara Ulus tarihi kent merkezi ve Ankara Kalesi çevresi, Hacı Bayram çevresi ile ilgili, hatta Yenişehir-Kızılay ile ilgili çeşitli karşılaştırmalar yaptım. Ve bu karşılaştırmalar her biri bir alt başlık içinde yer aldı. Sonuçta "Güzel Şehir İlkeleri: Eski Prag-Eski Ankara" kitabı oluştu.

Ekolojik Hareketlerin Önündeki Sınırlamalar

kaynak: commons.wikipedia.org

Hakan Yurdanur

Yaşamımız için olmazsa olmazlarımız tek tek elimizden alınmakta. Buna karşı mücadele eden ekoloji hareketlerini sınırlayan (bazen de başlamadan bitiren) etkilenmeler söz konusu. Bunları maddeler halinde kısa da olsa incelemeye çalışalım.

1- Ekoloji hareketi ile işçi sınıfı mücadelesi arasında organik bir bağ ve geçişkenlik yok. İşçi sınıfı mücadelesi ekolojik harekete mesafeli. Ekolojik hareket için de durum aynı. Bugün bir çok sendikanın ekolojik mücadeleye dair elle tutulur yol haritası yok. Artı bunu yapmak için çabaları da yok. Bugün kapitalizmin "ya iş - ekmek ya da doğa" tercihine zorlaması bir taşla birden fazla kuş vurmayı istemesinden kaynaklı. Olayın özünü gören gözler için durum net: Hem sınıfın çıkarları hem de ekolojik mücadele birbirinden ayrı, bağımsız değildir olamaz da. Ekonominin toplum ve doğayı işgaline karşı, toplumsal ve ekolojik hareketler birlikte ekonomiye karşı çıkmalı.

2- Ekolojik hareketlerin büyük çoğunluğu yerelle sınırlandırılmış durumda. Elbette mücadele olduğu yerden, yerelden başlamalı, oradan yükselmeli. Köyden ilçeye, ilçeden şehre, oradan tüm ülkeye, ortak alanı kullanan çevre ülkelere yayılmalı. Biliyoruz ki hiçbir mücadele sınırlı alanda kalarak başarılı olamaz, olamamıştır da. Yazlık sitelerin de bu konudaki eylemleri önemlidir fakat yukarıda söylediğim yerelde sıkışmanın bir parçasıdır. Yazlığı kurtarmak ekolojik hareketin kendisi değildir.

3- Ekoloji mücadelesi salt hukuki bir mücadele değildir ve ona indirgenemez. Bazı durumlarda hukuki yollara başvurmak, yürütmeyi durdurmak, dilekçe yazıp imza toplamak gerekebilir. Fakat bunlar ana yaklaşımı değiştirmemeli. Hukuki mücadele bir koldur ama vücudun tamamı değildir. Doğaya saldırı sınıfsaldır ve bu anlamı ile politiktir. Politik saldırıya hukuki yolla karşı konulamaz. Ancak politik karşı duruşla bu mümkündür. Hukuki karşı çıkış ancak bu politik eylemin bir parçası olabilir, geneli değil.

4- Ekolojik mücadelenin teknik/mühendislik/mimarlık hesaplamalara indirgenmesi , oradan alınacak rakamlarla hareketin yönlendirilmesi söz konusu olabiliyor. Kapitalizmde teknik taraftır, egemenin elinde bir silahtır. Tekniğe değil ama onun fetişleştirilmesine, kimin için kullanıldığına iyi bakmak gerek diye düşünüyorum. Bir derenin, gölün o yöre halkına olası zararları hesap edilmeli erken önlem alınmasını sağlamalı. Bunlar yapılması gereken mücadelenin ana unsuru değil, yardımcı elemanları olmalı.

5- Ekolojik mücadeleyi yürüttüğünü savunan örgütlerin, sivil toplum kuruluşlarının bir çoğu ABD ve AB'den maddi destek almakta. Bir kere ABD ve AB de yapıları gereği merkez emperyalist ülkeler ve finans oligarşisinin üsleri. Ellerinde tuttukları sermayenin de yeni alanlar bulmasını, genişlemesini, fazladan değer yaratmasını istiyorlar. Bu anlamda da çevre ülkelerde önlerine çıkacak engelleri finansal desteklerle yörüngelerine oturtmayı amaçlıyorlar. AB ve ABD desteği almış yukarıdan aşağıya örgütlenmiş bu yapılar da ne tabanı ne de ekolojik mücadeleyi temsil edebiliyorlar. Kapitalizmi yeşile boyamak içinde ellerinden fırçayı düşürmüyorlar.

6- Bir köyde, kırsalda bir alanda yağmaya talana yıkıma karşı duran insanların ağzından çoğunlukla şu nakarat düşmüyor: "iz siyaset yapmıyoruz. Toprağımızı, akarsuyumuzu, ovamızı, dağımızı savunuyoruz. Burada siyaset yok." Ekolojik mücadeleyi sınıflar üstü, politika dışı gösterme ve görme anlayışı aslında kapitalizmin özünden kaynaklanan ekolojik yıkımları gizleme, üstünü örtme çabasıdır. Olayın asıl nedenini görme kaybıdır. Ekolojik mücadele başından sonuna kadar sınıfın içinde, sınıfla birlikte politik bir harekettir.

7- Bir bölgede (örneğin, bir köyde) maden arama faaliyeti için eleman arayan şirket o yörede yaşayan yoksullaşmış, mülksüzleşmiş, proleterleşmiş köylüleri işe alıyor. Böylece o yöredeki mücadele içinde çatlaklar oluşmasına neden oluyor. Kapitalizmin tarımı yok etmesi sonucu proleterleşen köylü derin bir ikilemle karşı karşıya kalıyor. Ya iş bulup karnını doyuracak ya da işi reddedip ekolojik yıkıma karşı duracak. Bu ikilem sınıf hareketi ile ekolojik hareketin bir araya gelememesi sonucu çözümsüz kalmaya devam ediyor.

Ekolojik mücadeleyi sınıflar üstü, politika dışı gösterme ve görme anlayışı aslında kapitalizmin özünden kaynaklanan ekolojik yıkımları gizleme, üstünü örtme çabasıdır. Olayın asıl nedenini görme kaybıdır. Ekolojik mücadele başından sonuna kadar sınıfın içinde, sınıfla birlikte politik bir harekettir.

8- Bugün ekolojik mücadelenin tam olarak anlatılamaması, kavranamaması, bilince çıkarılamaması sorunu yaşanıyor. Ekolojik mücadeleyi kuşlar-böcekler, börtü çiçekler olarak gören büyük bir çoğunluk var. Diğer yandan bu anlatma işini kendisine meslek edinmiş, her şeyi bilen uzman ekoloji mücadelesi profesyonelleri var. Hangi mücadelede uzman, profesyonel varsa ondan uzak durmak gerektiğine inanıyorum.

Eko-sosyalist bakış açısı insanlığın geleceğine uzanan yolda belirleyici çıkış önerileri sunuyor. Bu anlamıyla ekolojik mücadele yürüten örgütlerin eko–sosyalist düşünceye yakınlıkları/uzaklıkları çok belirleyici. Köprüden önceki son çıkışa geldiğimiz bu şartlarda hızlıca bir şeyler yapabilmek için vakit daralıyor.

solfasol.tv

SOLFASOL.TV

SOLFASOL TV'DE
Düzenli Programlar

GENEL İZLEYİCİ
Her Pazartesi 19:00

Onur Mat ve Mehmet Onur Yılmaz'ın moderatörlüğünde dijital, açık verilerle haftalık gündem değerlendiriliyor.

GALADER ANLATIYOR
İki haftada bir Perşembe 18:00

LGBTİ+ bireylerin ailelerinin dayanışma grubu Ankara Gökkuşağı Aileleri Derneği iki haftada bir söyleşiler yapıyor.

ÇOCUKLARIN ŞEHRİ
İki haftada bir Pazar 19:00

AtölyeMİ kent ve çocuk arasındaki ilişkiyi '"çocuklarla birlikte" sorgulayıp beyin fırtınası yapıyor.

BİZ POTANSİYELİ İÇİN...
Her Salı 20:21

Mehmet C. Peker ve konukları "Biz Potansiyeli için ..." yolculuk hikayesi yazmak üzere sohbet ediyorlar.

VELİ SAÇILIK İLE GÜNDEM
Her Cumartesi 18:00

Sosyolog, aktivist ve yazar Veli Saçılık ile özel konukları Solfasol TV'de ülke gündemini değerlendiriyor.

PİNA VE ALPER
Her Pazar 20:00

Pina ve Alper en havadan-sudan konularda çok ciddi fikirlerini paylaşıyorlar.

ELİFCE SÖYLEŞİLER
Her Çarşamba 21:00

Elif Gamze Bozo fark yaratan konuklarıyla sanatla dolu bir programla her Çarşamba karşınızda.

SOKAK KÜLTÜRÜ
İki haftada bir Pazar 14:00

Oya Özgün Özder Ankara'nın sokak kültürünün parçası olan sanatçı, edebiyatçı, zanaatkar, aktivistlerle söyleşiler yapıyor.

AKIN AKIN ANKARA
Her Pazar 21:00

Akın Atauz'la Ankara'yı, kentimizin meselelerini, katılımı, demokrasiyi, haklarımızı konuşuyoruz...

GAZETE SOLFASOL'E KATILIN!

Gazete Solfasol'de içeriği, iş bölümünü ve yeni fikirleri **her çarşamba akşamı** yaptığımız toplantılarda ve ana haberleşme kanalımız olan e-posta grubumuzda ele alıyoruz.

Aramıza katılmak isterseniz **bilgi@gazetesolfasol.com** adresine bir e-posta göndermeniz yeterli.

SOLFASOL'DE YER ALIN!

Gazete Solfasol ayrımcılık, nefret ve şiddet içermediği sürece her türlü katkıya açık.

Yayımlanmasını istediğiniz yazılı ve görsel katkılarınızı her ayın 25'ine kadar **icerik@gazetesolfasol.com** adresine gönderebilirsiniz.

GAZETE SOLFASOL'Ü DESTEKLEYİN!

Altı abonelik çeşidinden size uygun olanı seçerek aboneliğinizi başlatabilirsiniz veya yenileyebilirsiniz.

Dijital Abonelik 100TL
Solfasol'ünüz her ay elektronik posta kutunuzda
iyzi.link/AFY2iA

Normal Abonelik 150TL
Solfasol'ünüz her ay adresinize posta yoluyla ulaştırılır
iyzi.link/AFY2Ww

Destekçi 300TL
Destekçi olun ve Ankara gezilerimizde misafirimiz olun
iyzi.link/AFY2eQ

Yurtdışı Abonelik 300TL
Uzaktayım demeyin, Solfasol dünyanın her yerine ulaşıyor!
iyzi.link/AFY2gw

Çifte Destekçi 600TL
Solfasol'e verdiğiniz çifte destekle bizi çok mutlu edin!
iyzi.link/AFx3Bw

Yaşasın Solfasol! 1000TL
Cömert desteğinizle mutluluktan gözlerimizi yaşartın!
iyzi.link/AFx3Gw

KREDİ KARTI

Online ödeme platformu iyzico üzerinden abone olabilirsiniz. Yukarıdaki QR kodları kullanabilir veya abonelik sayfamızda linklerini bulabilirsiniz.

solfasol.tv/abonelik

PATREON

Patreon Solfasol'a aylık düzenli destek verebileceğiniz online bir kitlesel fonlama platformudur. Belirleyeceğiniz miktar, kredi kartınızdan her ay otomatik olarak çekilerek Solfasol'a aktarılır.

patreon.com/solfasol

BANKA HAVALESİ/EFT

Abone olmak için aşağıdaki hesap numarasına ödeme yaptıktan sonra adınızı, açık adresinizi, e-posta adresinizi ve telefon numaranızı **abone@gazetesolfasol.com** adresine veya **0 536 9566426** nolu telefona SMS ile gönderin veya websitemizdeki abonelik formunu doldurun.

Abonelik Ödemesi için Banka Hesap Bilgileri
TÜRKİYE İŞ BANKASI - KÜÇÜKESAT ŞUBESİ
IBAN TR83 0006 4000 0014 2080 7867 87
Hesap Sahibi: Mehmet Onur Yılmaz SOLFASOL

SOLFASOL'DE ŞEFFAFLIK

DÖNEM TEMMUZ 01.07.2021 - 31.07.2021

Solfasol, Ankaralılarla buluştuğu ilk günden beri ana gelir kaynağı abonelerinin desteği olan, kâr amacı gütmeyen bir gazete. Mali şeffaflık ve hesap verebilirliği önemsiyor, bütün sivil oluşumlar ve basın-yayın kuruluşlarının bu ilkeleri benimsemesi için öncü olmayı umuyoruz.

GENEL BİLGİLER (31.07.2021 itibarıyla)

Toplam abone sayısı: 1.109
Toplam kurumsal abone sayısı: 17

DÖNEMSEL BİLGİLER

Abonelik yenileme sayısı: 9
Yeni abone sayısı: 4
Kurumsal abonelik yenileme sayısı: 0
Yeni kurumsal abone sayısı: 0

GELİRLER

Yeni abone, abonelik yenileme, patreon: 2.999 TL
T-shirt, gazete satışı, gezi vb.: 0 TL
İlan, Reklam: 0 TL
EED KATKISI Proje kapsamında hakediş: 22.410 TL

GELİRLER TOPLAMI: 25.410 TL

GİDERLER

Matbaa Gideri: 6.779 TL
Postalama Gideri: 45 TL
Kira ve Ofis Giderler: 3.350 TL
İdari ve Editoryal Giderler: 13.188 TL
Resmi Giderler: 1.100 TL

GİDERLER TOPLAMI: 24.462 TL

BORÇLAR (31.07.2021 itibarıyla)

Matbaaya Borç: 0 TL
Kişilere Borçlar: 58.441 TL
Diğer Borçlar (vergi, muhasebe, kira vb.): 14.768 TL

BORÇLAR TOPLAMI: 73.210 TL

TAKİPTE KALIN!

Web **solfasol.tv**
YouTube **Solfasol TV**
Instagram **solfasol_gazetesi**
Twitter / Facebook / Google **Gazetesolfasol**

SOLFASOL

Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi

Ağustos 2021

103. Sayı

Ayda bir yayımlanır

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Mehmet Onur Yılmaz

Editorler
Duygu Toprak, Zişan Kürüm

Keçi Solfasol Çizimi Aydan Çelik

Grafik Tasarım Evren Erlevent Kence

Gazete Sekreteri Dilan Nil Özgen
dilan@gazetesolfasol.com

Bu Sayıyı Yayına Hazırlayanlar
Akın Atauz, Alisa Candan Karsu, Aydan Çelik, Duygu Toprak, Evren Erlevent Kence, Fatma Rana Arıbaş, Hakan Yurdanur, Hale Gönültaş, Kutay Karabağ, Mehmet C. Peker, Mehmet Tunçer, Mehmet Onur Yılmaz, Necati Yalçın, Onur Mat, Sencer Başat, Sinan Kayalıgil, Şefik Onat, Zişan Kürüm

Yayın İdare Merkezi
Büklüm Sokak No: 44/4
06680 Kavaklıdere / Ankara

Tel-Faks 0 (312) 437 76 41
İrtibat Tel 0 (537) 024 28 49, 0 (536) 956 64 26

Bilgi-Katılım bilgi@gazetesolfasol.com
Yazı-Haber içerik@gazetesolfasol.com
Abonelik abone@gazetesolfasol.com

Basım Yeri
Şen Matbaa
Özveren Sokak 25/B Demirtepe / Ankara
Tel 0 (312) 229 64 54 **Fax** 0 (312) 229 64 54
E-Mail senmatbaa@gmail.com
www.senmatbaa.com

Basım Tarihi 09.08.2021
ISSN 1301-8655
Yerel Süreli Yayın
3.000 adet basılmıştır.

SOLFASOL
ANKARA'NIN GAYRİRESMİ GAZETESİ

Kötü Zamanlar*

Hakan Yurdanur

Faşist Franco'nun birlikleri Manavgat'ın Guernica beldesine uçaklarla çay atıyordu. Ormanlar yanıyor, hayvanlar ölüyor, insanlar ve tüm canlılar "Tanrım sen bizi koru!" diye çığlık atıyordu.

Hikmeti Tabiyeci

Daha fazla kâr uğruna yıkmanın, yakmanın, değersizleştirmenin, yok saymanın, işgal etmenin, talanın... ilerleme olarak sunulduğu kötü zamanları yaşıyoruz. Çoğumuz bulunduğumuz durumu, yaşadığımız süreci değişmez vazgeçilmez olarak görme eğilimindeyiz. Üst üste verilen iki hayır cevabı durumu özetler nitelikte:

— *Bu gidişattan memnun musun?*
— *Hayır*
— *Bu gidişat değiştirilebilir mi?*
— *Hayır*

Aslında bu iki "hayır"ı tersinden okursak her şeyi görüp bildiği halde eylemleriyle hiçbir şeyi değiştiremeyen ve değişmeyeceğine inanan insanların çaresizliğini görürüz.

Resme daha yakından bakalım. Şöyle başlayalım; insan soyut tarihsel ve toplumsal bağlarından koparılarak ele alınamaz. İçinde bulunduğu üretim ilişkileri ve biçiminden hem etkileme hem de etkilenme bağlamında ayrı değildir.

Kapitalist sistemde üretim insanların ihtiyaçlarını karşılamak için yapılmaz. Yani önce ihtiyaçlar belirlenip sonra da belirlenen ihtiyaçlara göre üretim gerçekleşmez. Bunun tam tersi olur. Önce üretilir, ihtiyaçlar üretilene göre belirlenir. Bu da sahip olmayı gerektirir. Böylece sahip olmak insan olmanın önüne geçer...

Aşırı üretim demek ihtiyaçtan fazlasını üretmek demek değildir. Çünkü belirleyici olan ihtiyaçlar değil kârlardır. Aşırı üretim satılabilenden daha fazlasını üretmektir. Bu durumda da üretilen eşya onu üreten insandan daha değerli hale gelmekte.

Kullanmak için üretmek yerine değiştirmek (kâr elde etmek) için üretim geçince alım – satım arasındaki bağda koptu. İnsan ürettiğini tüketemez hale gelip yabancılaştı. Yabancılaşma ile birlikte toplum ve birey arasındaki belirleyicilik yönü değişti. Kapitalizm öncesin de toplumdan bireye doğru olan işleyiş yönü kapitalizmle birlikte bireyden topluma doğru döndü. Birey sorunun çözümünü sistemi değiştirmek yerine kendini değiştirmede aramaya başladı.

Böylece muhalefet etmenin de yönü değişti.

Kutuplaştıran bir sistem olan kapitalizm de muhalefet bireyler arası rekabete indirgendi. Slogan netti: Sisteme değil bireye muhalefet et...

Gelecek hayallerinin bile pazarlandığı, alınıp satıldığı günlerdeyiz. Kültür endüstrisinin bize sattığı tatil, gezi, alışveriş, reklam, tv... paketlerine abone yaşıyoruz. Bize anlatıldığı kadarına inanıyor, inanmamız gereken şeylere neden inandığımızı pek sorgulamıyoruz.

Yanlış olduğunu, adaletsiz bir şekilde sürdürüldüğünü, uygulamaların kötü olduğunu görmek, gördüklerimizi biriktirmek, biriktirdiklerimizi bilgiye, bilgimizi deneyime, deneyimi mücadeleye dönüştürmek zorundayız... Mücadele ettiğimiz de kazanma garantimiz yok ama mücadele etmezsek kaybedeceğimiz garanti.

İyi ve doğru olan için yapılan mücadele sırasında teori pratik bir silaha dönüşür denmiş. Buna katılıyor ama bir ekleme yapmak istiyorum: Eğer bir teori dondurulur ve içi boşaltılırsa bir süre sonra karşıtına dönüşür. Oluşacak teori fetişizmini engellemek elimizde tuttuğumuz ve kendi gerçeğimizi yansıtan aynayı hangi yöne çevirdiğimiz, olaylara ve olgulara nereden baktığımız ile orantılı olacaktır.

Evet, kötü zamanlardan geçiyoruz. Kârın özelleştirilip zararın sosyalleştiği bir dönemdeyiz. İnsanların farklı düşünmek, yaşamak, üretmek, tüketmek, paylaşmak, bölüşmek gibi alternatiflerinin olduğunu hatırlamaları gerek. Bu hatırlama gerçekleri kavrama konusunda ki en büyük yardımcımız olacaktır.

Bernard Shaw'ın sözü ile bitirelim: *Gerçekleri biliyorsanız yalanları dinlemek eğlencelidir.*

*** Bu yazı 5 Ağustos 2021 tarihinde Gazete Karınca'da yayımlanmıştır.** https://gazetekarinca.com/2021/08/kotu-zamanlar/